204276
SAYI : 44
2002 / 2
FİYATI: 2.500.000 TL
ISSN 1301 - 6784
NİSAN - HAZİRAN 2002

çveneburi

KÜLTÜREL DERGİ

ჩვენებური

ᲙᲣᲚᲢᲣᲠᲣᲚᲘ ᲙᲠᲔᲑᲣᲚᲘ

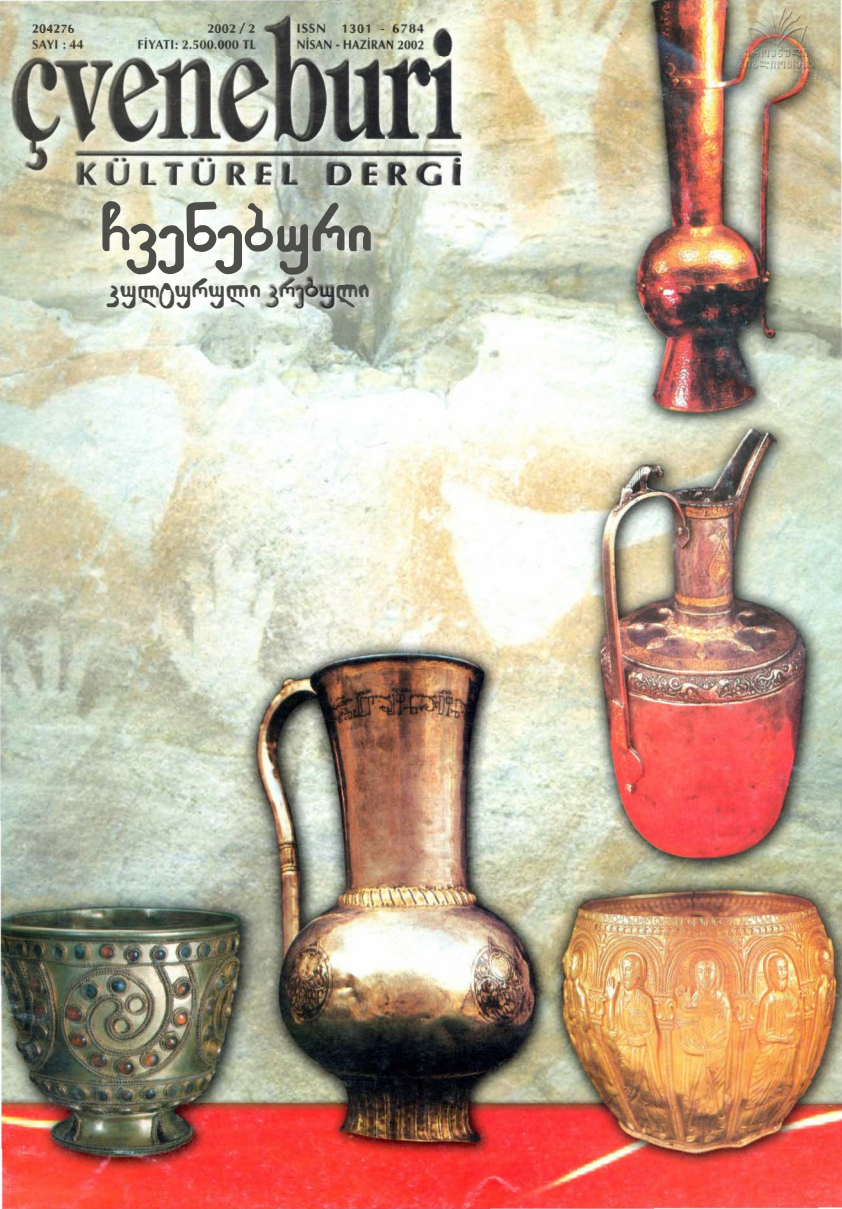

YENİ

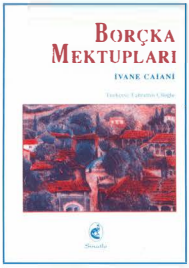

6.000.000- TL

YENİ

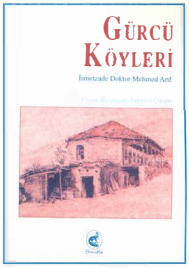

4.000.000- TL

7.000.000- TL

6.000.000- TL
(Şiirler)

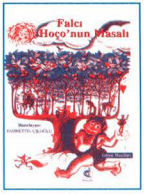

5.000.000- TL
(Masallar)

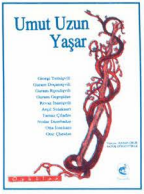

7.000.000- TL
(Öyküler)

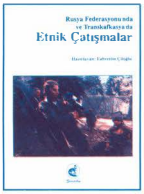

7.000.000- TL

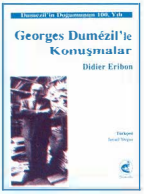

7.000.000- TL

4.000.000- TL

თურქულ-ქართული
ლექსიკონი

Türkçe-Gürcüce
Sözlük

A-J

50.000.000-TL
(Büyük boy 2 cilt
1. Hamur 1600 Sayfa)

თურქულ-ქართული
ლექსიკონი

Türkçe-Gürcüce
Sözlük

K-Z

Edinmek için;

ŞENOL TABAN adına

1- Yapı Kredi Bankası Sirkeci Şb. 44003-2 nolu hesaba veya **2-** İş Bankası Yenicami Şb. 3162881 nolu hesaba yatırıp,
3- PTT Sirkeci Şb. ne havale edildiği gün kargo ücreti ödemeden adresinize gönderilecektir.

Sinatle Yayınları

Tel:(0212) 501 88 54 **Tel&Fax:** (0212) 501 84 66 **GSM:** (0532) 721 13 60

çveneburi
Kültürel Dergi

ISSN 1301-6784
Nisan-Haziran 2002 Sayı: 44
(Üç Ayda Bir Yayınlanır)
TOTAL MÜŞAVİRLİK VE MÜMESSİLLİK
LİMİTED ŞİRKETİ adına

Sahibi ve Sorumlu Müdürü
Osman Nuri MERCAN

Yayın Kurulu
Davut KAPTAN, Erdal KÜÇÜK (TSİVNARİDZE), M. MUAZZEZ, Osman Nuri MERCAN, İberya ÖZKAN, Uğur TANIYAN (ZUBİENTİ), Mustafa YAKUT, Abdullah ZORLU (ZOİDZE),

Bu Sayıda Katkıda Bulunanlar
Ali ALTUN, Çiğdem ALTUN, Mevlüt ARTVİNLİ, Edişer HOŞTARİA-BROSE, Nana KAÇAKAVA, Ergün KAHYA (VASADZE), Oğuz MEDETOĞLU, Roln METREVELİ, Osman Nuri MERCAN, İberya ÖZKAN, Suşana PUTKARADZE, Kevser RUHİ, Nodar ŞENGELİA, Kemal TURAN, Enver UZUN, Mustafa YAKUT, Kenan YILDIRIM, Eşref YILMAZ (MAHARAŞVİLİ), Tea ZAKARADZE,

Yazışma Adresi
Halaskârgazi Caddesi Simge Apt. No: 59 Kat: 6
D. 5 Harbiye - İstanbul
Tel: (0212) 231 79 28 – 233 56 82
Faks: (0212) 246 02 27
İnternet Adresi: http://www.chveneburi.net
e.mail Adresi: cveneburi@cveneburi.cjb.net

Fiyatı
2.500.000.-TL (KDV Dahil)

Dağıtım
DDİ ve DÜNYA

Abone
ABONET
Tel: (0212) 222 83 32 – 222 72 06 – 210 01 10
Faks: (0212) 222 27 10

Dizgi
Erdiz Masaüstü Yayıncılık
Tel: (0212) 511 57 68

Ofset Hazırlık
Kam Ajans
Tel: (0212) 613 62 01

Baskı
Kamaş Ofset

Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilecek yazılar daktilo edilmiş olmalı: derleme ve çevirilerde kaynak belirtilmeli; çeviri yazılar orijinaliyle birlikte gönderilmelidir.

İçindekiler

GÖRÜŞ–DÜŞÜNCE

Abhazya'da Barış ve İstikrarın Koşulu Nedir? 2
Roln METREVELİ
Edişer HOŞTARİA-BROSE

Maçahell: Bir Haberin Düşündürdükleri 4
Ergün KAHYA

SÖYLEŞİ

Gürcü Sinema Yönetmeni O. Ioseliani ile Söyleşi 6
Mustafa YAKUT

Gürcüce Konuşuyorum, Çünkü Çveneburi'yim 9
Osman Nuri MERCAN

Biz Gürcüstan'daki Topraklarımıza Dönmek İstiyoruz 10
Osman Nuri MERCAN

TARİH

Gürcüstan'da Osmanlı Çalışmaları – 5 12
Nodar ŞENGELİA

İstanbul'da Gürcü Kültürel Varlığı 16
Suşana PUTKARADZE

EDEBİYAT–SANAT

Otobiyografik Manzume 20
Eşref YILMAZ

Şiirler 22
Galaktion TABİDZE
Şota NİŞNİANİDZE

Öyküler: Yabancı Kadın/Guram ve Tsitska .23
Guram ODİŞARİA
Guram RÇEULİŞVİLİ

ETNOGRAFYA–FOLKLOR

Yunan Mitolojisinde Gürcü Tesiri 24
Enver UZUN

Doğum Günü 25
Çiğdem ALTUN

Gönen'in Gürcü Köylerinde Mani Atışma–2 .26
Kevser RUHİ

Gürcülerde Halk Dansları – 6 28
Oğuz MEDETOĞLU

Bir Gürcü Köyü: Mahmudiye 29
Kemal TURAN

Türkiye'deki Gürcü Köyleri –21 31
İberya ÖZKAN

YAŞAM – KÜLTÜR

Gürcüstan Hakkında İş ve Ticaret Bilgileri ..32
Kenan YILDIRIM

GÜRCÜCE

Lazca-Megrelce-Gürcüce-Türkçe Sözlük ...35
Bulbulis Yubile (Masal)–6 36

HABERLER–BASINDAN 37

Abhazya'da Barış ve İstikrarın Koşulu Nedir?

*Rolin METREVELİ**

*Edişer HOŞTARİA-BROSE***

Son zamanlarda Abhaz ayrılıkçıların ve onların yabancı destekçilerinin Gürcü-Abhaz ilişkilerinin uzun yüzyıllara dayalı tarihinin çarpıtılması veya günümüzdeki olayların gelişimi hakkındaki dezenformasyon yayma çabaları giderek güçlenmektedir. Türkiye'nin tanınmış gazetelerinden biri olan "Radikal"de "Abhazya'da Savaşa Hayır!" başlığı ile yayımlanan ve genel olarak Türkiye'de mukim Abhaz-Çerkez derneklerinin temsilcileri tarafından imzalanan bildiri de benzeri çabaların bir ürünü olarak göze çarpmaktadır.

Barışa çağrı olarak sunulan bu belgede Abhazya Bölgesinde dışarıdan tezgahlanan anlaşmazlık ve ağır sonuçlarının sorumluluğu bütünüyle Gürcüstan yönetimine ve Gürcü ulusuna yüklenmektedir. Bunun yanısıra Gürcüstan'a hiç bir temeli olmayan ve tamamen saçma suçlamalarda bulunulmaktadır. Anılan sözde "Barışa Çağrı"nın hemen ilk cümlesi olan "Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra 1992'de ilhak için Abhazya'ya saldıran ve etnik-kültürel soykırım yapan Gürcüstan, Birleşmiş Milletler gözetiminde devam eden barış sürecini sabote ederek Abhazya'ya karşı yeni saldırılar düzenliyor." cümlesi absürdün somut bir resmidir.

Her şeyden önce Abhazya Bölgesi'nin yüzyıllar boyunca Gürcüstan'ın organik bir parçası olduğu ve hiçbir zaman bir "devlet" olmadığı gerçeği okurlardan saklanmaktadır. Abhazya bölgesi Orta çağ boyunca Gürcüstan'ın beyliklerinden biri, Çarlık Rusyası döneminde (1801-1917) Kutaisi vilayetine (Batı Gürcüstan) dahil idari bir birim, Sovyetler Birliği döneminde ise Gürcüstan SSCB'nin otonom bir birimiydi (1921 yılında birkaç ay süreyle ayrı bir cumhuriyet olarak ilan edilmişti). Gerçi Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Abhazya'daki ayrılıkçı güçler dışarıdan sağlanan destek ile yerel Gürcü nüfusunun iradesine rağmen yönetimi ele geçirmeyi başarmışlardır, ancak Abhazya Bölgesi'nin Gürcüstan'dan ayrılması, Abhazya'daki olayların başsorumlusu bizzat Rusya dahil hiç kimse tarafından tanınmamıştır. Bu bağlamda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra Abhazya Bölgesinden başka bir devlet olarak söz edip Gürcüstan'ın saldırısından dem vurmak kamuoyunu yanıltmaktır.

Gerçekte ise, bu Gürcüstan Devleti'nin askeri birliklerinin Abhazya Bölgesinin fiili yerel yönetiminin de mutabakatıyla yöredeki kara ve demiryollarının maruz kaldığı eşkiya saldırılarından korunması amacıyla konuşlandırılması için yapılan basit bir yer değiştirme operasyonuydu. Böylesi bir operasyon hiçbir şekilde herhangi bir savaşa neden olamazdı, eğer sözde yerel yönetim bu olayı uzun süre boyunca çıkarmak için hazırlandıkları savaş sebebi olarak kullanmasaydı. Ardzinba tarafından önceden monoetnik silahlı bir güç olan "Gvardia"nın kurulması, anılan gücün ve nüfusun gizlice silahlandırılması, Kuzey Kafkasya ve bütün Rusya'dan "gönüllü" ve paralı savaşçıların örgütlü bir biçimde toplanması ve doğrudan savaşa başlamadan önce "Kafkas Halkları Konfederasyonu" adıyla sözde bir devletin kurulup başkenti olarak da Soluml'nin ilan edilmesi herhangi bir idari tasarrufu provoke ederek savaş çıkartmak amacında olduklarının ve uzun bir sürede bunun için hazırlandıklarının somut birer göstergeleridir. Sözde bu Kafkas Halkları Konfederasyonu özünde Abhazya Bölgesini Gürcüstan'dan ayırma işlevinden başka herhangi bir iş yüklenmemiş ve "savaşın kazanılması"ndan hemen sonra fiilen dağılmıştır.

Abhaz halkının soykırımı suçlamasına gelince, burada gerçek yüzseksen derece tersyüz edilmiş bulunmaktadır. Çeçen, Rus ve diğer "gönüllüler" ve paralı savaşçılar ile birlikte çarpışan Abhaz gençliğinin bir bölümünün savaşta öldüğü doğrudur, ancak esas savaş gücünü Abhazların kendileri değil düzenli Rus Ordu birlikleriyle birlikte "gönüllüler" ve paralı savaşçılar oluşturmaktaydı. Soykırıma maruz kalanlar Abhazya bölgesinde yaşanan ve savaşa dek sayıları 250 bine varan Gürcüler'dir. Binlercesi vahşice öldürülmüş, işkence görmüş, tecavüze uğramış ve tanımanın yakını sürgün edilmişlerdir. Üstelik Abhazya Bölgesi'ndeki Gürcü nüfusunun etnik arındırmaya maruz kaldığı AGİT tarafından tanınmış ve tescil edilmiştir. Abhazya Bölgesi'nde Gürcüler'e uygulanan soykırım gerçeği BM'de Rusya Federasyonu'nun vetosu nedeniyle henüz tescil edilememektedir. Öte yandan BM Genel Sekreteri'nin Gürcüstan temsilcisi Diter BODEN tarafından Genel Sekreteri'n dost ülkeleri temsilcilerinin de katkısıyla hazırlanan ve Abhazya'nın Gürcüstan'ın içinde en yüksek otonom haklarının tanınmasını öngören proejisinin BM Güvenlik Konseyi'nde kabul edilmesi Rusya tarafından iki kez veto edilmiştir.

Gürcüstan yönetiminin "Abhazya sorununun barışçı yollardan değil de askeri yollardan çözümlenmesi, Abhazya'ya yeni saldırı veya yeni savaş hazırlıkları" ile suçlanması kamuoyunu yanıltma çabalarının bir diğer girişimidir. Oysa Gürcüstan yönetimi BM, AGİT v.b. uluslararası kuruluşların öncülüğünde Abhaz ayrılıkçı yönetimi ile yapılan ve yıllardır sürdürülen nihai barış görüşmelerine kesintisiz katılmaktadır. Sözkonusu görüşmeler ise Abhaz tarafının Rusya'nın yıkıcı güçlerince de aktif bir biçimde desteklenen uzlaşmaz tavırları nedeniyle sonuçsuz kalmaya devam etmektedir.

"Çağrı"da ayrıca "Gürcüstan yönetimi, Abhaz halkının beş bin yıllık etnik kimliğini ve kültürünü yoketmek, Abhazya'nın tarihi, hukuki ve idari haklarını ve statüsünü gaspetmek istiyor." ile suçlan-

* Prof. Dr. Tbilisi Devlet Üniversitesi Rektörü
** Prof. Dr.

maktadır, ki bu ifadede birkaç çelişki bulunmaktadır; Gerçek şu ki, bugünkü Abhazya Bölgesi coğrafyasında Abhazların "etnik kimliği"ne işaret edecek az-çok reel olabilecek veya elle tutulur belirtilere yanlızca M.S.I. y.y. dan itibaren Yunan ve Roma'lı yazarların (Plinius, Arianc) verdiği bilgiler şeklinde rastlıyoruz. Bu bağlamda iddia edilen "beşbin yıllık etnik kimlik" söylemi yalnız ve yalnız geçmişin mitolojik efsanelere dönüştürülmesi çabalarının ürünüdür. Öte yandan gerçek olaylar hakkında konuştuğumuzda da Gürcüstan yönetimi tarafından "Abhaz etnik kimliği" veya kültürünün yokedilmesinin belirtilerinin neler olduğu tamemen anlaşılmaz bir ikiliadır. Değil mi ki Abhazlar yüzyıllar boyunca Gürcüler'le birlikte yaşama şartları içinde bugüne dek anadillerini (Abhazya Otonom Cumhuriyeti dahilinde) Gürcüce'yle birlikte anayasal resmi dil olarak tanınmış idi, kendi özgün günlük yaşam biçimini ve kültürlerini, gelenek-göreneklerini, türkülerini, danslarını koruyabildiler, Abhaz Edebiyatını, tiyatrosunu yaşatabildiler, kendi üniversitelerini, bilimsel merkezlerini, kendi radyo-televizyon v.b.lerini kurdular. Birçok etnik grup bu arada bizzat Kuzey Kafkasya'da yaşayan topluluklar benzeri bir etnokültürel özgürlük ortamını hayal bile edemezken Abhazlar kendilerinin Özerk Cumhuriyetinde bile nüfusun ancak % 18'lini oluşturdukları bir ortamda böylesi bir özgürlük ortamı ve kamusal-toplumsal destek bulmuşlardır.

Tarih konusunda ise eski Yunan ve Romalı yazarların verileri dışında Abhazya tarihi ve özellikle orta çağlara ait kısmı genci olarak bizzat Gürcü tarihsel kaynaklarında (Kartlis Tskhovreba-Kartli'nin yaşamı, vakalnameler, belgeler v.s.) zikredilmiştir ki bu da son derece doğaldır çünkü Abhazya Gürcüstan'ın organik bir parçasıydı ve özel olarak Abhazca tarihi kaynaklar da (vakayınameler veya belgeler) zaten değildir.

Abhazya sorununun optimal çözüm yolu olarak uluslararası düzeyde, uluslararası normlara uygun olarak Abhazya'ya Gürcüstan Devleti sınırları dahilinde tüm işaretleri ve yetkileri kullanması mümkün olacak şekilde otonomi statüsü verilmesi öngörülmüştür. Bütün görüşmelerde Gürcüstan bu görüşlerini muhafaza etmektedir.

"Monoetnik, üniter, büyük Gürcüstan hayaliyle kan döken" ve çağrı sahiplerinin düşüncesine göre Gürcü ulusunun desteklememesi gereken "savaş yanlısı Gürcü lobisi"nden hangi şahıs veya güçlerin kastedildiği de tamamen anlaşılmaz kalmaktadır, çünkü bütün dünya biliyor ki tarihsel olarak Gürcüstan bütün geçmişi boyunca birden çok milliyeti bünyesinde barındıran bir ülkeydi ve halen de öyledir (yalnızca Ermeni ve Azerilerin Gürcüstan'daki ayrı ayrı mevcutları beşyüzer bin kadardır). Hangi monoetnisliteden burada sözedilebilmektedir? Ülkenin idari yapılanması ise üniter değil federal esaslara göre düzenlenmiştir. Eğer birileri "monoetnisite emellerinden" bahsedecekse bunu her şeyden önce Abhazya'daki bölücü rejimden sormalılar, çünkü bizzat oradaki rejimin birlcik emelini monoetnik Abhazya oluşturmaktadır ve bu emelleri doğrultusunda Abhazya nüfusunun 3/4 ünü, yani savaştan önceki nüfusun yaklaşık yarısını oluşturan Gürcüler ile diğer etnik grupların büyük bir bölümünü sürgün etmişlerdir. Abhaz bölücülüğünün ideologlarının hedefi bütün tarihi kaynaklar tamamen kendi keyifleri doğrultusunda çarpıtarak ve Abhaz-Adige kökenli kavimler dışında varolmış etnisitelerin bölgedeki tarihsel varlıklarını da küllıyen inkar etmek suretiyle Abhazya Bölgesini monoetnik bir bölge olarak lanse etmek ve o yolda ilerlemektedir.

Anılan "çağrı" da bahsedilen; "Gürcüstan yönetimi savaş ve şiddetten sabıkalıdır; sadece Abhazya'ya değil, Güney Osetya'ya da savaş açmıştır. Acaristan'ı sindirmek ve haklarını gaspetmek için baskı yapmaktadır. Ahıska Türklerini yurtlarından sürmüştür. Megreller'e ve Svanlar'a karşı etnik temizlik uygulamaktadır" ifadesi de ya hakikatlerden tamamen bihaber olmanın göstergesi ya da kasten sahte haber yayma girişimidir.

Maalesef, 80'li yıllardan itibaren Abhazya'da ve Güney Osetya diye adlandırılan bölgede Sovyetler Birliği'nin merkezi yönetimi tarafından doğrudan desteklenerek güçlendirilen ayrılıkçı eğilimler ve hareketlerin bu otonom birimlerde ortamı had safhada gerginleştirdiği konusunda hiçbir şeyden sözedilmemektedir. Sovyetler Birliği'nin bölgedeki askeri birlikleri ile içişleri Bakanlığı'na bağlı diğer silahlı güçlerin bölücü hareketleri desteklemesi sonucu da buralarda sözde cumhuriyetler ilan edilmiş, dolayısıyla Gürcüstan'ın idari hukuku buralarda kesintiye uğratılarak toprak bütünlüğü bozulmuştur. Anılan bölgelerdeki silahlı çatışma ortamları da Gürcüstan yönetiminin "savaş kışkırtıcılığı"nın değil yapay olarak yaratılmış bu istikrarsız durumun bir sonucuydu.

"Çağrı"da ayrıca Acara Gürcüstan değilmiş ve Gürcüstan Acara'yı yutmaya çalışıyormuş, Megrel ve Svanlar sanki Gürcü değilmiş de Gürcüstan yönetiminde etnik arındırmaya maruz bırakılıyorlarmış gibi yanıltılarak Gürcüstan'ın "bu saldırgan politikası"nın en büyük destekçisinin Türkiye olduğu, ayrıca Türkiye'nin Gürcüstan'ı Abhazya'ya saldırmak üzere kışkırttığı iddia edilerek şaşkınlıkları ifade ediliyor. Burada Türkiye'nin desteğinden kasıt belli ki Türkiye'nin Gürcüstan'a yaptığı ekonomik ve askeri yardımlar ile siyasi desteğidir. Fakat Türkiye'nin kendi komşusu bir devletin Gürcüstan'ın şahsında yetkin ve güçlü bir ortağa ihtiyacı olduğu gerçeği kasten gözden kaçırılmaktadır. Aksi taktirde bunu bilmemek veya anlayamamak siyasi cehaletten başka bir şey değildir. Müellifler nedense Türkiye'den Abhazya'ya sürekli olarak çeşitli insani ve diğer yardımların gittiğini ve halen de gitmekte olduğunu da unutuyorlar.

"Çağrı"nın müelliflerinin "Abhaz varlığı, kimliği ve kültürünün" Türklerin ve Türkiye'de yaşayan Abhaz'ların ödedikleri vergilerden alınan ve Gürcüstan'a hibe edilen silahlarla yok edildiği iddialarını da tamamen asılsızdır.

Daha sonra şöyle bir duyuru yapılmaktadır: "Abhazya'yı gözden çıkaran ve tüm Çerkesleri, rencide eden politikaları içimize sindiremiyoruz. Türkiye'de bazı sorumsuz politikacı ve devlet adamlarının, Gürcüstan temsilcisiymiş gibi davranarak, Türkiye'nin dış politikasını Gürcüstan'ın çıkarlarına ipotek etmeye çalıştığını esefle izliyoruz. Gürcüstan'ın saldırgan politikalarını destekleyerek Türkiye'nin tüm Kuzey Kafkasya Cumhuriyetleri ile iyi

ilişkilerini baltalayan bu sorumsuzları protesto ediyoruz". Her şeyden önce Türkiye'nin Gürcistan'a savunmasını güçlendirmek için yaptığı ve esas itibariyle teknik donanımdan oluşan askeri yardımlar Abhazya'daki savaşın bitmesinden uzun bir süre sonra gerçekleşmiş ve ne mutlu ki hiç kullanılmamıştır. Dolayısıyla iddia edildiği gibi bu yardım Abhazların "varlığı, kimliği ve kültürü"nü yok etmek üzere yönlendirilmemiş ve kullanılmamıştır.

İkincisi herhangi bir Türk devlet adamının "Türkiye'nin dış politikasının Gürcistan'ın çıkarlarının hizmetine sokmak" gibi bir çaba içerisinde olduğunu iddia edebilmek daha fazla değilse bile yalnızca bir saçmalıktır. Böylesi bir iddia sadece Türkiye Devleti'nin dış politikasını ve çıkarlarının hiçbir biçimde bilincinde olmamak değil bilakis provokasyon ve demagoji'dir.

Türkiye'nin Çerkez'lere ve genelde Kuzey Kafkasya'ya yaklaşımı ve onlarla ilişkilerine gelince burada herhangi bir düşmanca tutum aranması tamamıyla mesnetsizdir ve Türkiye'nin Gürcistan'a yaptığı yardımların Türkiye'de yaşayan 7 Milyon Çerkez (kendilerinin iddia ettikleri rakamla) tarafından gerçekten Gürcistan'ın Abhazya'ya saldırmaya teşvik edilmesi" olarak algılandığı gerçekle bağdaşıyorsa bu onların tümüyle bir enformasyon boşluğunda kalmalarının ya da tamamen Abhaz bölücülerin propagandalarının sonucudur.

"Çağrı"nın sahipleri "Abhazya'da adaleti ve kalıcı barış istiyoruz" beyanında bulunmaktadırlar. Abhazya coğrafyasında atalarının yaşadıkları yurtlarından ve evlerinden kovulan 250 bine yakını Gürcü olmak üzere çeşitli diğer etnik gruplardan oluşan 300 bin insan ortada kalmışken, Gali ilçesinde çaresiz bir biçimde evlerine dönen insanların bir kısmı her gün terörizme maruz kalıyor ve yaşamlarını can güvenliğinden yoksun bir biçimde sürdürmek zorunda iken nasıl bir "adalet" ve "kalıcı barış" tasarladıklarını merak ediyoruz. İlçede Rusya'nın sözde barış gücünün konuşlandırılmasından sonra (savaşın bitiminden itibaren) bile yaşlı ve kadınlar da dahil olmak üzere 1700 den fazla savunmasız sivil insan öldürüldü.

"Çağrı"da ayrıca BDT ülkelerinin kararı doğrultusunda Abhazya'nın ekonomik izolasyonda tutulmasından yani "blokada" diye adlandırdıkları ambargoya maruz kalmasından duydukları endişeler de dile getirilmiş fakat bizzat Abhaz bölücü yönetiminin bölgeyi bu duruma düşürdüğü belirtilmemektedir. Uluslararası kamuoyu, tezgahlanan entrikaya kanmayıp Abhaz bölücü yönetimini uluslararası hukukun bir objesi olarak tanımadığı için sözkonusu rejim "bağımsızlık" emeline ulaşamadığı gibi bölgenin ekonomik yıkımına da bizzat neden olmuştur. Yalnızca Abhazya bölgesinden geçen demiryolu hattı ve karayolları ağının devre dışı kalmasının Abhazya da dahil olmak üzere Gürcistan'ın tümüne, komşu Güney Kafkasya ülkelerine ve hatta Rusya'ya verdiği ekonomik zararın boyutları bir yana bugünkü istikrarsızlığın Abhazya'nın bu sayfiye yeri olarak üstlenebileceği rolü azami ölçülerde kısıtlamıyor mu?

Yukarıda zikredilenlerden sonra sorulması gereken soru şudur: çıkış yolu nerededir, Abhazya'da bu barış ve istikrarın tesis edilmesinin şartı nedir?

Akın yolu uyarınca bu sorunun tek bir cevabı vardır: Tarihsel adalet yeniden tesis edilmeli, ilk aşamada Gürcistan'ın toprak bütünlüğü yeniden sağlanmalı, Abhazya'ya Gürcistan'ın idari yapısı çerçevesinde yeniden otonomi statüsü verilmeli ve bu statatü bütün dünyada benzer durumlar için kabul görmüş maksimum siyasal haklarla donatılmalı, eş zamanlı olarak Abhazya Bölgesi'nden kovulan bütün nüfusun (Gürcülerle birlikte tüm diğer etnik gruplara mensup mülteciler) derhal ve koşulsuz evlerine dönmesi sağlanmalıdır. Gerçek bir demokratik düzenin kurulması ise Abhazya'da yaşayanların tümünün esenlik, işbirliği ve barış içinde birarada yaşamasının hem teminatı hem de temel şartı olmalıdır.

Ve nihayetinde anılan "çağrı"nın sahipleri Abhazya'da barış ve istikrar dileğinde samimiyseler gerçekleri çarpıtarma gayeretlerinden vazgeçip Gürcistan ve bazı diğer ülkelerin (Türkiye, Rusya) hükümetlerine yaptıkları çağrıya önce kendileri uymalı ve BM, AGİT, AB, BDT v.b. uluslararası örgütlerin Abhazya sorununun çözümüne yönelik esaslarını yukarıda zikredilen ilkeleri doğrultusunda yıkıcı değil yapıcı katkıda bulunmalıdırlar.

Maçaheli : Bir Haberin Düşündürdükleri

Ergün KAHYA (VASADZE)

11 Eylül sonrası Türkiye dış politikasında önemli değişiklikler meydana geldi. Türkiye, SSCB dağılmadan önce Amerika tarafından sürekli desteklenmekteydi. Kutuplaşmanın getirdiği bu yapıdan Türkiye coğrafi konumunun etkisiyle faydalanmaktaydı. Amerika, bölgedeki önemi nedeniyle Türkiye'yi SSCB"den uzak tutmak amacıyla ekonomik ve askeri yardımlarda bulunmaktaydı. SSCB dağıldıktan sonra ABD'nin komünizm korkusu ortadan kalkmış ve Türkiye'ye olan ihtiyacı azalmıştır. Bu durum 11 Eylül saldırısı ile değişmiş ve Türkiye bölgede stratejik önemi nedeniyle yeniden desteklenmeye başlanmıştır.Türkiye bulunduğu yer itibariyle dünyanın en sorunlu bölgeleriyle tarihten gelen bağlarının yanı sıra komşuluk ilişkileriyle de bağlıdır. Türkiye dış politikasını Avrupa Birliği ekseninde belirlemiştir. Ancak bu konuda tam bir görüş birliği bulunmamaktadır. Avrupa Birliği'ni sonuna kadar destekleyenlerin yanısıra Avrupa Birliğine tamamen karşı olanlar ve Avrupa Birliği'ne daha güçlü şartlarda girmek gerektiğini, bunun içinse dış politikada farklı açılımlara yönelmek ge-

rektiğini ifade eden görüşler bulunmaktadır. Bu açılımları gerçekleştirmek içinse Türkiye'nin önünde en önemli engel sınır komşuları ile olan ilişkileridir.

Yeni açılımlar içerisinde ekonomik ve siyasi yapılanmalarını tamamlamamış olan Bağımsız Devletler Topluluğu öne çıkmaktadır. Özellikle Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi için daha aktif politika izlenmelidir. Bunun içinde gerekli şartlar mevcuttur. Ancak tek sorun bu bölgeyle direk bağlantının bulunmamasıdır.Türkiye sınır komşuları ile çeşitli sorunlar yaşamaktadır. En olumlu ilişkiler Gürcüstan ile devam etmektedir. Gürcüstan, Türkiye açısından bulunduğu coğrafi konumu ile dış politikada önemli bir ülke konumunda. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri ile ilişkilerini geliştirebilmesi için açılacak kapı durumunda. Çünkü Türkiye, Karabağ sorunu nedeniyle Ermenistan'a ambargo uygulamakta, İran'la yine rejim farklılıklarından dolayı sorunlar yaşamaktadır. Orta Asya Türk Cumhuriyetlerine açılma kapısı olarak tek seçenek Gürcüstan'la sürdürülecek ve ilerletilecek olan ortak politikalardan geçmektedir.Yine Türkiye'nin dış politikada büyük önem verdiği Azeri ve Kazak petrolünün batı pazarlarına ve sıcak denizlere indirilmesi için geliştirdiği Bakü-Ceyhan boru hattı Tbilisi bağlantılı olup Gürcüstan tarafından desteklenmektedir. Son zamanlarda iki ülke arasında askeri açıdanda işbirliği sağlanmıştır.Türkiye, Gürcüstan ordusunun modernleştirilmesi çalışmalarında katkıda bulunmaktadır.

Artvinli köylüler şehre Gürcüstan üzerinden inliyor

Sıralanan olumlu gelişmelere rağmen Türkiye'de bazı kesimler Gürcüstan'a karşı bir politika yürütmektedirler.Bu karşı politika bazı yazılı ve görsel basında görülmektedir. Bu yazının başlığını oluşturan haber 25 Ocak 2002 tarihinde Zaman Gazetesinde "Artvin'li Köylüler Şehre Gürcüstan Üzerinden İniyor" başlığıyla verildi. Haberin başlığı yöreyi ve yörenin sıkıntılarını bilen benim gibi insanları heyecenlendıran bir biçimde verilmiş. Haber Camili'nin (Maçahell) kış aylarında kara teslim olması ve Türk tarafından ulaşımın sağlanamaması nedeniyle Gürcüstan üzerinden geçmek ve tekrar Türkiye'ye dönmek için pasaport ve Gürcüstan Hükümetinin izin vermesi gerektiğini belirterek başlamaktadır.Haberin ikinci aşamasında ise yörede yaşayanlara dayandırılarak "Camili'de vatandaşlar, yollarının sürekli açık olması için, kar nedeniyle geçit vermeyen zirvede bir tünel yapılmasının yeterli olacağını ve bununla sorunlarının çözüleceğini Rus Konsolusluğu'na muhtaç olmaktan kurtarılacaklarını" ifade etmektedir. Haberin konusu olan geçişten ilk önce bilgi vererek yazının içeriğine ve doğruluğuna bakmakta yarar vardır. Maçahell, Gürcüstan sınırında 6 köyden oluşmakta yoğun kış koşullarından dolayı yolları 5-6 ay kapalı kalmaktadır. Yörenin ilçe merkezine olan uzaklığından dolayı kış mevsiminde ulaşım yapılamamakta yada sadece belli zamanlarda ve toplu olarak yaya yapılmaktaydı. Gürcüstan bağımsızlığını kazandıktan sonra özellikle Maçahell'de bulunan insanlar oradaki akrabalarıyla yeniden ve daha güçlü şekilde ilişkilerini geliştirmek istemişlerdir.Başlamış olan ilişkileri daha da geliştiren olay "Pasavan Geçişi" ile olmuştur. Pasavan Geçişine ilk önce Maçahell'de hastalığı iyice artan bir vatandaşın hastaneye yoğun kar yağışından dolayı götürülememesi nedeniyle, yapılan girişimler sonucunda ortak çabalarla Gürcüstan üzerinden götürülmesiyle başlandı. Bu geçişten cesaretle daha sonra belli zamanlarda olmak üzere tüm yöre halkının faydalanması amacıyla uygulama geliştirilmiştir.

Haberin değerlendirilmesine bakacak olursak; haberde ilk olarak belirtilen geçiş için pasaport ve Gürcüstan hükümetinin izninde gerek olduğu bilgileri tam olarak doğruyu ifade etmemektedir. Geçiş için kesinlikle pasaport gerekmemektedir. Sadece geçişin belirlendiği tarihte geçişi kullanacak olanların isimleri önceden belirlenmektedir.Yetkili kuruluşların izniyle geçiş yapılmaktadır. Sonuçta farklı bir ülkenin sınırlarından geçilmektedir ve elbette belirli şartları olmalıdır. Maçahell'ye yaz döneminde bile Türkiye'de doğmuş Türk vatandaşları giremezken bu uygulama olağan görünmektedir.Maçahell'in turizm potansiyelini önemli ölçüde engelleyen uygulama yöreye sadece Maçahell doğumlu olanların direk girişini ön görmekte aksi durumda yoldan geri çevrilmektedir. Ya da Borçka Jandarma Komutanlığı'ndan izin alınarak giriş yapılmaktadır. Haberle ilgili ikinci önemli nokta her ne kadar vatandaşlara (haberdeki resimde bulunan vatandaşların çoğu bildiğini kadarıyla Borçka'da oturmaktadırlar yani işin cefasını çekmeyenlere) dayandırılmış olsada (Borçka'da oturuyor olsalar da bu geçişten şikayet etmeyeceklerini sanıyorum) haberi yazanın ve gazetenin ön yargısını içeren Rus Konsolosluğu'na muhtaç olmaktan kurtarılmak olgusudur. Gürcüstan günümüzde en büyük sorunları Rusya ile yaşarken Rus tehdidi altındayken Rus Konsolosluğu ile Gürcüstan ilişkisi nasıl bir mantığın sonucudur.

Maçahell'de yazın yapılan festivalde de bazı sorunlar yaşanmaktadır.Bu sorunların en büyüğü güvenlik endişesi nedeniyle alınan çok yoğun önlemlerdir. Özellikle gösterişe de kaçan bir şeklide sınıra asker yığılması neye karşı? Acaba kışın Maçahellere yolunu açan sınırın karşı tarafına mı, yoksa birbirleri ile akrabalık bağları olan insanlara karşı mı? Belkide yapılacak girişimle Pasavan geçişinin yapıldığı yöredeki insanları da o festivale davet etmenin şartları yaratılmalıdır. Bu konuda en büyük görev yine Maçahell insanına düşmektedir. Elbette konuya duyarlı yöneticilerin katılımı ve basının katkılarını unutmamak gerekir. Fakat yanlış bilgilendiren değil gerçeği yansıtan basına ihtiyacımız var.

21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin Onur Konuğu

Gürcü Sinema Yönetmeni Otar İoseliani İle Söyleşi

Mustafa YAKUT

***Çvenebur*: Sayın Otar İoseliani, "Pazartesi Sabahı" filmi ile Berlin Film Festivali'nde "En İyi Yönetmen" ve FIPRESCI ödüllerini aldınız. Filminiz 21.Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde kapamış filmi oldu ve siz de "Yaşam Boyu Başarı Ödülü" ile onurlandırıldınız. Festivale Fransa adına katıldınız ama biz sizi Gürcü sinemasının temsilcisi olarak kabul ediyoruz. Kısaca kendinizden söz eder misiniz?**

O. İoseliani: Elbette Gürcü sinemasını temsil etmek ve Gürcü kimliği benim için her zaman önemli olmuştur.

1934'te Tbilisi'de sanatçı bir ailenin çocuğu olarak doğdum. Tbilisi Devlet Konservatuarın'da öğrenim gördüm. 1952'de kompozisyon, orkestra şefi ve piyano diplomasıyla mezun oldum. Daha sonra matematik okumak üzere Moskova Bilimler Akademisi'ne girdim. Ancak asıl yapmak istediğimin sinema olduğunu anlayıp, iki yıl sonra, matematik öğrenimini bırakıp Sovyetlerin tanınmış sinema okulu VGIK'e girdim. 1961 yılında yönetmen olarak mezun oldum. Öğrenciliğim sırasında, Tbilisi'de Gruzİafilm Stüdyoları'nda yönetmen yardımcısı ve belgesel editörü olarak çalıştım. Bu arada (1963–1965) bir balıkçı teknesinde balıkçılık yaptım ve bir fabrikada çalıştım.

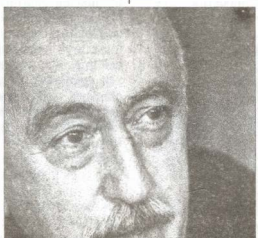

Otar İoseliani

1982'den beri Fransa'da yaşıyorum.

***Çvenebur*: Filmlerinizden ve aldığınız ödüllerden bahseder misiniz?**

O. İoseliani: İlk filmim Aprili/Nisan mezuniyet filmim olup orta uzunlukta bir film. 1961'de yapmıştım. Sovyet otoriteleri tarafından yasaklanmıştı, ancak 1972'de yayınlandı.

Tudji/Demir Dökümü, kısa film, 1964'te çekildi.

1967'de, Giorgiobistve/Aziz Giorgi Ayı, ilk uzun metrajlı kurmaca filmim. Bu film 1968 Cannes Film Festivali'nde gösterildi ve FIPRESCI Ödülü aldı.

1971, İko Şaşvi Mgalobeli/Bir Zamanlar Şarkı Söyleyen Bir Karabakkal Kuşu Vardı. Kahramanı bir müzisyen.

1976, Pastorali/Pastoral. Bunun kahramanları da avare müzisyenler. Bu iki filmin de Sovyet rejimi tarafından dış ülkelere çıkması yasaklandı. Daha sonra 1982 Berlin Film Festivali'ne katıldı ve başarı kazandı.

1983, Euskadi 1982/Bask Ülkesi 1982. Bask yöresini anlatan bir belgeseldir.

1984, Les favoris de la Lune / Ayın Gözdeleri. Paris'i ve bir sinema yönetmeninin yaşamını konu alır. Venedik Film Festivali'nde özel jüri ödülünü kazandı.

1988, Une petit Monastére en Toscane / Toscana'da Küçük Bir Manastır. Belgesel.

1989, Et la lumiére fut / Ve Sonra Işık Geldi. Ekoloji ile ilgili bir film, Afrika'da çekildi.

1992, La chasse aux papillons / Kelebek Avı. Bu film Pasinetti en iyi yönetmen ödülünü aldı.

1994, Seule Georgia / Yalnız Gürcüstan. Gürcüstan'ı anlatan üç bölümlük bir belgesel.

1996, Brigands, Chapitre 7 / Haydutlar.

1999, Adieu, plancher des vacher / Elveda Sevgili Yuvam.

Bu filmlerden Kelebek Avı, Haydutlar ve Elveda Sevgili Yuvam daha önceki İstanbul Film Festivallerinde gösterilmişti.

***Çvenеburi:* 1988'de İstanbul Film Festivali'ne Tengiz Abuladze gelmişti. Monanieba / Nedamet ve Natris He / Dilek Ağacı filmleri gösterilmişti.**

O. İoseliani: T. Abuladze çok iyi bir insan ve iyi bir sinema yönetmeniydi. Son olarak Cannes Film Festivali'nde Nedamet ile büyük jüri özel ödülünü aldı. O zaman çok sevinçliydi. Oğlu da benim yakın arkadaşımdır. Abuladze trafik kazası geçirince bu onun için büyük şanssızlık oldu. Bir daha toparlanamadı, daha sonra çok zayıfladı ve bünyesi daha fazla dayanamadı ve öldü.

***Çvenеburi:* Sizinle Gürcü kültürü ve sineması üzerine konuşmak istiyoruz. Önce ortak tanıdıklarımızdan mesela, Otar Çiladze, Alexsandre Çhaidze, Cansug Kahidze'den bahseder misiniz?**

O. İoseliani: A. Çhaidze de Otar Çiladze de yakın dostumdur. Çhaidze Acaralı tiyatro yazarı idi, onu kaybettik. Otar Çiladze hayatta ve çağdaş Gürcü Edebiyatının en önemli isimlerindedir.

***Çvenеburi:* Otar ve Tamaz Çiladze kardeşler 1996'da Türkiye'ye geldiler, konuğumuz oldular.**

O. İoseliani: Genel Gürcü Kültürü'nden bahsederken yazarların, filozofların, ressamların, müzisyenlerin çıkış noktası halktır. Gürcüstan'da kültür yüz yıllardan beri vardı. Ülkemiz çok fazla eziyet çekti. Atalarımızın bize bıraktığı mirası çok basit olarak şöyle özetleyebiliriz: "Başkasının size yapmasını istemediğiniz şeyi, siz başkasına yapmayın". Bu Gürcü mentalitesinin ana direğidir.

"Mustafa Yakut, O. İoseliani ile İstanbul'da Nisan 2002"

Atalarımız çocuklarını köye gönderirlerdi. Çünkü halkın büyük çoğunluğu biliyordu ki en büyük değer köydeydi. Şarkılar, türküler, gelenekler, folklor her şey köydeydi. Örneğin en değerli halk şairleri Hevsuri'li ve Pşav'ıdır. Aile büyüklerimizin dadılar himayesinde köylere yolladığı çocuklar, orada bu kültür yapısını öğrenirler ve daha iyi eğitilirlerdi. Buradaki insanların ilişkilerinde üstler ve altlar diye bir ayırım yoktu. Örneğin, Akaki Tsereteli çocukluğunun ve yetişkinliğinin büyük bir bölümünü köyde dadısıyla birlikte geçirdi. Akaki bu bilinçle St. Petersburg'a okumaya gitti. İlia Çavçavadze, Niko Nikoladze gibi aydınlar: "Tergdaleuliler" bu şekilde köy kültürünü alarak kendilerini geliştirmek üzere diğer ülkelere gittiler.

Bunlardan önce bizim meşhur David Guramişvili'miz (1705–1792) ve Sulhan Saba Orbeliani'miz (1658–1725) var. Fakat bunlardan da önce bizim fermanımız, varoluşumuzun nedeni, ulusal destanımız, onüçüncü yüzyılda Şota Rustaveli'nin yazdığı "Kaplan Postlu Şövalye"miz (Vephistkaosani) var.

Bizim tarihsel şanssızlığımız var. Ağa Muhammed Han'ın istilasından sonra Gürcüstan nüfusu 700–800 bine inmişti. Kral Erekle falcı değildi ve uygulayabileceği başka bir politika da yoktu. Bu yüzden Rusya'dan yardım istemek zorunda kaldı. Rusya'nın gelip de ne yapacağı belliydi. Askerleri ile geldi ve her şeyi yakıp yıktı. 1801 den itibaren Rusya'nın egemenliği yaşandı. Tüm bu tarih periyodunda Gürcüstan için hep savaşmaktan başka bir seçenek yoktu. 1918 de bağımsız Gürcüstan devleti kuruldu. Ama o da fazla yaşamadı.

Bütün bunların bizim kültürümüzde etkisi vardır.

Bu dönemde (20. yüzyıl başı) Giorgi Leonidze, Konstantine Gamsahurdia ve Mihell Cavahişvili gibi yazarlar çıktı.

***Çvenеburi:* Mihell Cavahişvili'nin hikayeleri Türkçe'ye çevrildi ve 1988 de yayınlandı.**

O. İoseliani: Çok güzel. Şimdiki döneme gelirsek Nodar Dumbadze, Otar Çiladze gibi isimleri sayabiliriz.

Filozoflardan bahsetmek gerekirse, yakın zamanın en önemlisi olarak Merab Mamalidaşvili'ni söyleyebilirim. 1989 yılında ölen bu filozofun ne şekilde öldüğü aydınlatılamadı.

Ressamlardan Kobuladze'yi anmak gerekir. Sovyet rejimi döneminde Vephistkaosani'nin illüstrasyonlarını çizdi. Mose Toidze, Kikodze, Kobuladze Tbilisi Resim Akademisi'nin seçkin eğitmenleri idi.

Tbilisi Konservatuarı da yüksek düzeyde idi. Burada çok ünlü müzisyenler yetiştirilliyordu.

Tiyatro Enstitüsü, Politeknik Entitüsü, Köprü ve Tünel İnşaat Enstitüsü hepsi çok iyi düzeydeydi.

Üniversite gerçekten büyük okuldu. Mushelişvili ve Vekua gibi büyük matematikçiler, Kote Makradze gibi büyük fizoloflar vardı. Sheakspear'in mükemmel tercümelerini yapan İvane Maçabllis vardı.

Sovyet rejimini yaşamış olmamız bir şanssızlık olduğu gibi, 2. Dünya Savaşı bizim için çok büyük şanssızlık oldu. Gençlerimizin büyük bir kısmını kaybettik. 3 milyon nüfusumuzun 600 binini savaşta kaybettik.

Sovyet rejimi yıkıldıktan sonra yeni yazarlar ve sanatçılar ortaya çıktı. Örneğin balerinimiz Nino Ananiaşvili şimdi Oscar aldı. Bu balede en büyük ödüldür. Elliso Mirsaladze, Burculadze, Cansug Kahidze ünlü sanatçılarımızdan bazıları.

Şimdi üzüldüğümüz nokta, genç yeteneklerimizin yurt dışına gitmek zorunda kalmaları. Çünkü Gürcüstan küçük bir ülke. Bütçesi küçük, geliri yetersiz kapalı bir ülke. Bunlara ek olarak bir de Abhazya problemi var sırtımızda büyük bir yük olarak. Gürcüstan'ın tarihsel şanssızlıklarına eklenen son halka bu. Rusya'nın tezgahladığı bir oyun. Hepimiz yaralıyız bundan. 250 bini aşkın yurttaşımız göçmen durumunda. Abhazların tamamı bir avuç insan. Nereden geliyor bu kadar uçaklar, tanklar, silahlar? Hepsi Rusya'nın marifeti.

Bu arada Gürcüler bozulmaya başladılar: hırsızlık başladı. Türkiye'ye gittiler, üçkağıtçı oldular, sokak kadını oldular.Çok kötü olaylardı bunlar. Düşünceler fikirler hep aynıydı. Politik olarak bu tecrübeyi yaşamak bir kişinin başarabileceği bir iş değildi. Yavaş yavaş Gürcüstan farklı bir döneme geçiyordu. En önemlisi bu süreçte halk emeği ile çalışıp yüreği ile düşünmeye başladı ve bunun adı da kültürdü. Fakat artık köy yok, köylü yok. Günümüzde artık yetişmesi için çocuğumu bir köylüye emanet edemem. Çünkü köylüler ya sarhoş ya da hırsız oldular.

Ben halkın birden cahilleştiğini görüyorum. Bunu önleyecek tek şey kültürdür. Bunların arasında ise sinema, en büyük fırsattır. Çünkü halkın diğer kültürler için yeterli zamanı yok. Mesela kitap okuma konusunda, önemli eserleri tercüme ettirip yurt dışında yayınlayabilirsiniz fakat birkaç entellektüele ulaşabilirsiniz. Tiyatrodan bahsediyorsunuz. Bizim tiyatro turneye gider, 200 kişi izler ve biter. Ama sinema öyle değil. Sinemayı çok fazla insan izleyebilir. Sinemada iki saat oturup izleyerek herşeyi öğrenebilir. Bu sayede Gürcüler kim, nasıl insanlar, hangi problemleri var, nasıl yetişmişler her şeyi görebilirler. Bu nedenlerle sinemaya önem vermek gerekiyor. Yoksa herşey kötü sona erer. Zaten gidişat da iyi değil. Devlet için sinema çok pahalı, zamanı da yok, düşünmüyor da. Gürcü sineması dağılıyor. Sinema ile birlikte ışıkçılar, montajcılar, operatörler, laboratuar çalışanları, tüm uzmanlar dağıldı. Bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılacak tecrübe, bilgi bu uzmanların birikiminde saklıydı. Şimdi kim öğretecek? Sil baştan! Onun için bugün çok kötü durumdayız. Devletin yardımı daha çok gerekli ama onun kendi problemleri var. Halkın yiyecek yemeği yok. Emekli aylığı 4$. Bizde, var güçleri ile çalışan 70 e yakın mükemmel genç yönetmenler yetişti fakat imkanlar yetersiz.

Çveneburi: **Sinema için Türk-Gürcü ortak yapım çalışmaları düşünüyor musunuz?**

O. İoseliani: Onat Kutlar benim dostumdu. Onunla böyle bir projemiz vardı. Onun ölümü gerçekleştirmemizi engelledi.

Türk sinematografi yetkilileri ile görüşmelerimiz sürüyor. Gelecekte iyi bir ortak projede çalışmak isterim tabii ki.

Çveneburi: **Son olarak Çveneburi Dergisi hakkında neler söyleyeceksiniz?**

O. İoseliani: Dergiyi çok ilginç ve güzel buldum. Çok önemli bir işlevi yerine getiriyor. Kültürümüzü yaşatmak ve köprü olmak gerçekten önemli bir misyon. Gürcüce harflerle yazılmış sözlük kısmı dikkatimi çekti. "fırar" kelimesini Acara şivesinden olduğunu anımsayarak size gösterdim.

Çveneburi: **Teşekkürler.**

Yaşar Tekstil Fabrikası Sahibi Yaşar Akkaya İle Söyleşi

Gürcüce Konuşuyorum, Çünkü Çveneburi'yim

Osman Nuri MERCAN

Çveneburi: **Yaşar Bey, bize kendinizi tanıtır mısınız?**

Yaşar Akkaya: 1293 Osmanlı–Rus Savaşı sonrası (1877–1878) dedelerimiz Batumi'den gelip Ordu'nun Ünye ilçesine bağlı Mindraboli (şimdiki adı Yüceler) köyüne yerleşmişler. Ben 1944 yılında bu köyde doğdum. Evli, iki kız çocuğu sahibiyim.

Çveneburi: **İstanbul'a ne zaman ve niçin geldiniz?**

Yaşar Akkaya: 1958 yılında iş imkanları için geldim İstanbul'a. Uzun yıllar plastik ve konfeksiyon işi yaptım. Ayrıca İzmir'de de tekstil firmam vardı, sonra onu sattım. 14 yıldır Renault bayiliği yapıyorum.

Çveneburi: **Bu fabrikayı ne zaman yaptınız?**

Yaşar Akkaya: Bu fabrikayı altı ay önce satın aldım. Şu an 350 kişi çalışıyor, yakında 450 kişi çalışacak. Bu fabrikada pantolon, penye, eşofman, sweat shirt ve diğer tekstil konfeksiyon ürünlerinin üretimini yapıyoruz.

Çveneburi: **Müşterileriniz kimler, ihracat yapıyormusunuz?**

Yaşar Akkaya: Biz hem iç pazara, hem de dış pazara çalışıyoruz. Almanya'ya, Fransa'ya ve İngiltere'ye ihracat yapıyoruz. İç pazarda Askeriye en büyük müşterimiz. Şu an onlara eşofman dikiyoruz.

Yaşar Akkaya

Ayrıca, büyük markalara ve satış zincirlerine fason iş yapıyoruz.

Çveneburi: **Gürcüstan'la ticaret yapıyormusunuz?**

Yaşar Akkaya: Hayır, çünkü yapanların çoğu zarar etti. Ekonomik ve siyasal istikrar sağlandıktan sonra orayla ticareti düşünebiliriz.

Çveneburi: **Gürcüce biliyor musunuz?**

Yaşar Akkaya: Gürcüce konuşuyorum, çünkü Çveneburi'yim. Eşim ve çocuklarım Gürcüce bilmiyorlar.

Çveneburi: **Kırklareli'nin Kavaklı köyünden her gün İstanbul'a gidiş geliş zor olmuyor mu?**

Yaşar Akkaya: Ben çoğu vakit fabrikanın önündeki villada kalıyorum. Ailem İstanbul'da oturuyor.

Çveneburi: **Fabrika çok büyük, büyük boş alanlar var, bunları değerlendirecek misiniz?**

Yaşar Akkaya: Burası 20 dönüm, 13.000 m^2 kapalı alan var, yeni işler alarak kapasiteyi büyüteceğiz.

Çveneburi: **Çveneburi Dergisi hakkında ne düşünüyorsunuz?**

Yaşar Akkaya: Çok güzel bir çalışma, sesimizi duyuruyorsunuz. Sizi tebrik ederim.

Çveneburi: **Teşekkürler.**

Ahıska Dergisi İmtiyaz Sahibi Rüstem Mürseloğlu ile Söyleşi

Biz Gürcüstan'daki Topraklarımıza Dönmek istiyoruz

Osman Nuri MERCAN

***Çveneburi:* Rüstem Bey, kendinizi tanıtır mısınız?**

Mürseloğlu: Aslen, Ahıska Türklerinden olup 1969 Azerbaycan doğumluyum (babam 1944 yılında Gürcüstan'ın Adıgön İlçesinin Çeçla köyünden sürgün edilmiştir). İlk, Orta tahsilimi doğduğum Saatlı ilçesi Şirinbey köyünde okudum (1976-1986). Sovyetler Birliği döneminde 1987-1989 yıllarında Rusya'nın Vladimir ilinde askerlik görevimi yaptım. 1990 yılında Azerbaycan Devlet İncesanatlar Üniversitesi'ni kazandım. 1995 yılında Yüksek Lisans dahil Tiyatro Yönetmenliği Dalında Üniversiteyi birincilikle bitirdim. 1995-1996 yıllarında doğduğum Şirinbey'de öğretmen olarak çalıştım. 1997 yılından itibaren Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sinema TV bölümünde doktora yapmaktayım.

2000 yılında Ahıska Türkleri Eğitim, Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Derneği kurucularından biri ve Yönetim Kurulu başkanı görevine seçildim. 2001 yılında Türkiye'de yayımlanan ISSN: 1303-1945 Nolu "AHISKA" dergisi İmtiyaz Sahibi ve Editörlüğünü üstlendim.

Evliyim, iki oğlum ve bir kızım var.

***Çveneburi:* "Ahıska" kelimesinin anlamı nedir?**

Mürseloğlu: Ahıska Dede-Korkut kitabında "Ak-Sıka" kelimesiyle ilişkili olup Ak-Kale anlamına gelmektedir.

Rüstem Mürseloğlu

***Çveneburi:* Ahıska kelimesi için Gürcüce Ahaltsihe kelimesi vardır ve bu kelimenin anlamı da Yenikale olarak açıklanabilir. Benim eski Gürcü tarih kitaplarından bulabildiğim en eski XII. yüzyılın haritalarında bile o yerin adı Gürcü harfleri ile Ahaltsihe olarak yazılmış.**

Mürseloğlu: Ahaltsihe veya Ak-Sıka bilimsel ortamda tartışılacak bir konudur. Bana sorarsanız, her ikisinin de anlamı aynıdır. Önemli olan o değil. Önemli olan, o bölgede yaşamış insanların 1944'te o zamanki Sovyet yönetimi tarafından yerlerinden sürgün edilişi. Ahıska Türklerinin 57 yıldır haksız bir şekilde sürgünlerde yaşamaları ve halen geri dönememeleridir. Ne yazık ki günümüzde de yer ve kimlikler tartışılıyor. Sovyetler Birliği zamanında 300 milyon Sovyet vatandaşı içinde nüfus kağıtlarında "Türk" yazılan sadece Ahıska Türkleri idi.

***Çveneburi:* Sovyetler Birliği'nde nüfus cüzdanında herkesin milliyeti yazılıyor muydu?**

Mürseloğlu: Evlet yazılıyordu. Aksini de kimse iddia edemez.

***Çveneburi:* Ahıska Türkleri olarak ne amaçlıyorsunuz?**

Mürseloğlu: Hala topraklarımıza geri dönemiyoruz. Sorun burda. Geri dönüş yapıldıktan sonra ne sorunumuz olabilir ki! Ne amaçlayabiliriz ki!

***Çveneburi:* Gürcüstan Devleti bu konuda ne düşünüyor?**

Mürseloğlu: Gürcüstan Devlet Başkanı Sn. Şevardnadze'nin imzaladıkları 9 Aralık 1996 tarihli ve 502 sayılı kararname ile Ahıska bölgesinden 1944 yılında o zaman kı Sovyet hükümeti tarafından sürülen insanlar 1999–2010 yılları arasında geri dönebilecektir. Yalnız adı geçen kararnamede bu insanların milliyeti ve soyadı restorasyonu öngörülüyor. Yani bu ne demek? Ahıska Türkleri Gürcülüğü ve Gürcü soyadını kabul ederse Ahıska bölgesine dönebilecektir. Niçin böyle yapılıyor, anlamıyorum. Biz Türküz ve Türk olarak kalmak istiyoruz ve topraklarımıza geri dönmek istiyoruz. Ahıska bölgesini hiçbir zaman Gürcüstan'dan ayrı düşünmüyoruz. Biz Gürcüstan'ı mevcut uluslararası sınırları ile bağımsız bir ülke olarak kabul ediyoruz ve bu ülkede topraklarımıza dönüp iyi vatandaşlar olarak yaşamak istiyoruz. Biz, Türkiye Cumhuriyeti'ni de bu günkü sınırları içinde bağımsız bir ülke olarak kabul ediyoruz ve hiçbir zaman Türkiye ile Gürcüstan arasında mevcut iyi komşuluk ve dostluk ilişkilerine zararımız olmayacaktır. Ayrıca, şunu da belirteyim ki, Gürcüstan'daki topraklarımıza döndüğünüzde Gürcüstan'ın toprak bütünlüğü için Abhazya'daki ayrımcı güçlerle savaşmaya hazırız.

***Çveneburi:* Türkiye'deki Gürcüstan diplomatik kuruluşları ile her hangi bir temasınız var mıdır?**

Mürsloğlu: Bizim görevimiz, halkımıza karşı yapılan haksızlıkları Türk ve dünya kamuoyuna duyurmaktır. Gençler olarak buna odaklandık. Ama herhangi bir işimiz olduğu taktirde Gürcüstan diplomatik kuruluşlarını ziyaret edebiliriz, toplantılarımıza davet edebiliriz.

***Çveneburi:* Gürcüstan'ın Ahıska bölgesine dönmek için girişimleriniz oldu mu?**

Mürsloğlu: Girişimlerimize henüz olumlu cevap alamadık. Şevardnadze ekonomik sorunlar nedeniyle Ahıskalıları eski topraklarına yerleştirecek kaynak bulamadıklarını belirtiyor. Gürcüstan'ın ekonomik sorunlarına bağlı bir dönüş bizim dönüşümüzü çok geciktirir. Biz Gürcüstan hükümetinden hiçbir ekonomik yardım istemiyoruz. Bize eski topraklarımıza dönüş izni versinler, Gürcüstan vatandaşlığı versinler, biz o topraklarda kendi evlerimizi, yurtlarımızı, yollarımızı kendi ellerimizle inşa ederiz. Sürgünde olmasına rağmen 60 yıldır bizimi bir dilencimiz dahi olmamıştır. Biz çalışkan halkız ve kendi geleceğimizi o topraklarda inşa edebiliriz.

***Çveneburi:* Ahıska Türkleri'nin Türkiye, Rusya, Azerbaycan ve diğer ülkelerde mevcut dernekleri, vakıfları, cemiyetleri, yayın organları ve diğer bilinen ve bilinmeyen değişik kuruluşları ile amacınıza gerçekleştirmek için daha ne tür çalışmalar yapacaksınız?**

Mürsloğlu: Şu anda dernek ve cemiyetler olarak fazla ileri gitmemizin en büyük nedeni Gürcüstan devletinin zaten sıkıntılı durumda oluşudur. Gürcüstan'ın Abhazya bölgesinde bir takım gruplar tarafından yaratılan siyasi gerilim Gürcüstan'ı zora sokmaktadır. Biz Abhazları yaptıkları yanlışlar nedeniyle kınıyor ve bu nedenle de dost olduğunuz için adımızı yavaş atıyoruz. Bu siyasi gerilimin bir an önce bitmesini bekliyoruz. Bağımsızlığını daha yeni kazanmış Gürcüstan'a karşı bu dönemde bir grup Abhazın yaptığı oyunları ihanet olarak nitelendiriyoruz. Biz ihanetten değil, Kafkasya'da barış, dostluk ve kardeşlikten yanayız.

***Çveneburi:* Ahıska bölgesinde, Ahıska Türklerinin sürgününden sonra Ermeni nüfusta çoğalma oldu. Sürülen kişilerin evleri toprakları Sovyet hükümeti tarafından oraya yerleştirilen Ermenilere dağıtıldı. Sizlerin oraya dönüşüyle bu topraklar ve evler eski sahiplerine geri verilirse bu Ermenilerle Ahıska Türkleri arasında sorunlar yaratmaz mı?**

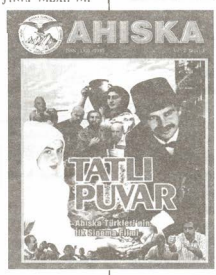

Mürsloğlu: Size samimi bir şey ifade edeyim: Rusya politika olarak çok ileri görüşlü bir ülke. Sovyetler zamanında ve ondan önce Rusya İmparatorluğu zamanında çok ilerisi için politikalar geliştirmişler ve birgün Gürcüstan ile Türkiye'nin yakın dost olacağını hesaplayarak o bölgeye her iki devleti de rahatsız edecek şekilde değişik halklar yerleştirmişler. Biz hiçbir zaman Ermenileri rahatsız edecek bir şey yapmayız. Kaldı ki o bölgede yaşayan Ermeniler Türkleri çok severler.

***Çveneburi:* Yani hiçbir sorun doğmaz mı diyorsunuz?**

Mürsloğlu: Bizi bize bıraksınlar her türlü sorunu çözeriz. Hiç kimse orda şu an yaşayan Ermenilerin ordan gitmesini istemez. Boş olan arazilere Ahıska Türkleri evlerini yapar ve hiçbir sorun da kalmaz. Kaldı ki o bölgede şu an 63 köy tamamen boş. Oralara da yerleştirilebiliriz. Ahıska Türklerinin çilesi de biter. Sovyet döneminde yurtlarından edilen halklardan en son Kırım Türkleri yurtlarına döndüler. Bir tek Ahıska Türkleri dönemedi. Onlar da artık topraklarına dönsünler. Ermenilere gelince, sizin de bildiğiniz gibi Ahıska'da büyük bir yerleşim alanına dağılmışlardır. Bazı yerel gazetelerde bölgenin Ermenistan'a birleştirilmesi çabaları olduğu iddia edilmiştir. İddialara kanmamak mümkün değildir, örnek olarak bugünkü Karabağ bölgesini gösterebiliriz. Ahıska Türklerinin bölgeye yerleşmesi Abhaz sorununun bitmesi, Ermeniler hakkındaki iddiaların çürümesi demektir.

Gürcü halkı gururlu bir halktır. İnanıyoruz ki, zamanla Türk dostluğuna, sadakatine, samimiliğimiz ve dürüstlüğümüzle özgüveni benimsettireceğiz.

***Çveneburi:* Ahıska Türklerinin toplam nüfusu ne kadardır?**

Mürsloğlu: Bazı araştırmalara göre 370.000 civarındadır. Fakat tahminen 500.000 civarında olup Türkiye, Azerbaycan,Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Ukrayna ve Rusya'da yaşamaktadırlar.

***Çveneburi:* Teşekkür ederiz.**

Mürsloğlu: Ben de teşekkür ederim ve inanıyorum ki, "Çveneburi" Ahıska Türklerinin problemlerine sağduyuyla yaklaşacak ve sorunlarımızı kamuoyuna duyurma noktasında işbirliği içinde gereken yapacaktır. Bilimsel tartışmalarda eleştirilere açık, duyarlı olacağımızı söyleyerek "Çveneburi" ekibine şükranlarımızı sunarız.

Gürcüstan'da Osmanlı Çalışmaları - 5

Nodar ŞENGELİA

(Geçen sayıdan devam)

Mesxialidze'nin, Gürcüstan ve Güney Kafkasya'da Mustafa Lala Paşa'nın yaptığı savaşlar üzerindeki çalışmaları dikkat çekicidir.[72] Kendisi, elinde bulunan kaynakları ve eserleri iyi incelemiştir. O, bu savaşı, yabancı güçleri Gürcüstan'dan geçerek tüm Güney Kafkasya'ya saldırmaları karşısında alınan olağan tedbirler olarak ele almaktadır. Aynı zamanda, Gürcü kralı Simon'un ilişkileri konusuna değinmekte ve bazı konuları kesinleştirmektedir.[73]

Osmanlı-Gürcüstan ilişkilerinin tarihi konusunda Prof. N. Şengelia'nın birçok araştırması vardır. Onun, Tbilisi,[74] Kutaisi,[75] Ahaltsihe,[76] Batumi,[77] Sohumi,[78] ve diğer şehirlerle bölgeler hakkındaki yayınları ilgi çekicidir. Onun, Harvard'da basılan araştırması da oldukça ilgi çekicidir.[79]

Prof. N. Şengelia'nın, Mustafa Lala Paşa'nın Güney Kafkasya ülkelerinde yaptığı savaşlarla ilgili Müneccim Başı'nın verileri üzerinde yaptığı çalışmayı[80] da belirtmek gerekir. Bu savaş hakkındaki yazarın düşüncesi direkt olarak belirtilmiştir. Yazar, bu savaşa, tüm Osmanlı tarihçileri gibi büyük bir önem vermektedir. Mustafa Lala Paşanın bu savaşı da, Osmanlı hükümetinin Güney Kafkasya'da aldığı tedbirlerden biriydi.

Osmanlılar'ın Güneybatı Gürcüstan'ı işgali, orada Ahaltsihe Paşalığı'nı oluşturmak ve mevcut sosyo-ekonomik gelişmeler üzerine araştırma yapılmıştır. Prof. G. Tivadze'nin bu konudaki araştırmaları ilgi çekicidir.[81] XVI. yüzyıldaki Samtshe Atabeyliği'nin politik durumunu incelenmiştir. Onun, "Gürcüstan Vilayeti"ni inceleyen ikinci çalışması da oldukça ilgi çekicidir. Kendisi özel olarak, "Defter"e göre belirlenen Osmanlı vergi sistemleri ve vecibelerini incelemiştir.[82]

Prof. M. Svanidze'nin, XVI. yüzyılın son çeyreğinde Güney Gürcüstan'ın Osmanlılara karşı yaptığı savaşla ilgili yaptığı çalışma ilgi çekicidir.[83] Aynı zamanda Çıldır vilayetinin oluşması konusuna da değinmektedir.[84] Kendisi aynı zamanda, "Gürcüstan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre Samtshe Atabeyliği'nin yönetimsel bölünmesi ve sosyo-ekonomik durumunu incelemiştir.[85]

İşgal edildikten sonra, Samtshe Atabeyliği'nde Osmanlı vergileri ve vergi sisteminin nasıl olduğu konusu çok ilginçtir. Osmanlı hükümeti, yeni işgal edilen topraklara nasıl bir sistem getiriyordu. Gürcü feodal vergi sistemiyle Osmanlı vergi sistemi arasında ne fark vardı. Prof. N. Şengelia "Defteri"in verilerine göre Osmanlı vergi sistemini incelemiştir. Bu vergi sisteminin Gürcü vergi sistemiyle hiçbir benzer yanı yoktu. Tüm vergi türleri "Defter"e göre belirlenmişti[86] Kendisi, aynı zamanda, Osmanlı mevzuatı temeline göre belirlenen "Gürcüstan Kanunnamesi"ni de incelemiştir. Kanunnamelerde, daha sonra "Defter"de de kayıtlı olan tüm vergiler tam olarak düzenlenmişti.[87]

Osmanlı finansal belgeleri, "Sebeb-i Tahrir-i Hükm"e göre incelenen Osmanlıların finansal bordroları ve onların belgelenmesi üzerine Prof. N. Şengelia'nın yaptığı çalışma ilgi çekicidir.[88]

Güneybatı Gürcüstan'ın işgalinden sonra Os-

72 M. Svanidze, Mustafa Lala Paşa'nın 1578 yılında Güney Kafkasya'da yaptığı savaş. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, cilt. 116 Tbilisi 1965 Doğu Bilimleri serisi, V.

73 M. Svanidze Bazı tarihleri kesinleştirmek açısından, I. Simon'un Türkiye'yle olan ilişkileri. Feodal Gürcüstan'ın tarihi konuları, cilt.III.

74 N. Şengelia, Tbilisi Hakkında Üç Türk Belgesi, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları kapsamında basılmaktadır. Doğu Bilimleri serisi. Aynı kişi. Tbilisi Hakkında Osmanlı Belgesel Kaynakları. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları. Doğu Bilimleri serisi.

75 N. Şengelia, XVIII. yy. ilk yarısında Kutaisi kalesi hakkındaki Osmanlı finansal belgeleri "Marsne". Tarihi serisi. 1983. N. 3. Aynı kişi. XVIII.yy ilk çeyreğinde Kutaisi ve Bağdat kaleleri hakkındaki Osmanlı belgesel kaynakları. "kaynakbilim araştırmaları". Moskova 1979 /Rusça

76 N. Şengelia. Ahaltsihe hakkındaki Osmanlı Finasal belgeleri. "Gürcüstan ve Doğu" Tbilisi, 1983. Aynı kişi 1731 yılı Hertvisi Livas Defteri. "Doğu filolisti" V. 1983. Aynı kişi. Çıldır sancağı hakkında bir berat "Doğu Dergisi" Tbilisi, 1983.

77 N. Şengelia, Acara hakkındaki Osmanlı belgesel kaynakları, "Matsne" Tarih serisi N. 4 Tbilisi, 1978.

78 N. Şengelia. Sohumi kalesi hakkındaki Osmanlı finansal arzları. "Matsne" Tarih Aynı kişi, Sohumi kalesi hakkındaki Osmanlı küçük beratları V. Gabaşvili dergisi. Aynıkişi Sohumikalesi hakkındaki Osmanlı Finansal Tahvilleri, Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları. Doğu Bilimleri serisi.

79 N. Şengelia Ottoman Arzas Conserning Batumi. Journal of Turkish Studies Edited by Şinasi Tekin. Gönül Alpay Tekin, Vol. 7. 1983 Orhan Şaik Gökyay Armağanı II. 1984, Harvard.

80 N. Şengelia, Lala Mustafa Paşa'nın Güney Kafkasya ülkelerinde yaptığı savaşlar hakkında, Osmanlı tarihçisi Müneccim Başı'nın verdiği bilgiler "Gürcü Kaynak Bilimi" II Tbilisi, 1968

81 G.Tivadze, XVI. yüzyılda Samtshe Atabeyliği'nin politik durumu. "Mnarobi" 1974. N. 10

82 G. Tivadze, XVI. yüzyılda Samtshe Atabeyliğinin politik durumu "Muatobi" 1947. N 10.

83 M Svanidze XVI yy. son çeyreğinde Türk işgallerine karşı Güney Gürcistan (Samtshe Atabeyliği)'in yaptığı savaşlar. Acara SSC Devlet Müzesi çalışmaları cilt. 2. Batum. 1957.

84 M. Svanidze, Çıldır (Ahaltsihe) Paşalığı'nın oluşması tarihi. Gürcistan SSC Toplumsal Bilim Bölümü Bülteni. N. 7. 1964.

85 M. Svanidze "Gürcistan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre, Samtshe Atabeyliğinin idari bölünmesi ve Sosyo-ekonomik durumu. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları, cilt. 21 Doğu Bilimleri serisi VII. 1967.

86 N. Şengelia, "Gürcistan Vilayeti Büyük Defteri"ne göre Osmanlı Vergileri ve vergi sistemi Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cilt 91. Doğu Bilimleri serisi II. 1960.

87 N. Şengelia, 1372-73 Gürcistan Kanun-Name'si, Doğu Dergisi. I Tbilisi. 1960.

88 N. Şengelia, Osmanlı İmparatorluğu'nun Finansal Cetveli ve Belgelenmesi (Finansal belgelerin analizi örneğine: "Sebeb-i Tahrir-i Hükm"). Osmanlı İmparatorluğu Devlet Yönetim Sistemi, Sosyal ve Etno-dini problemler, Makaleler Dergisi 1986, Moskova, / Rusça), sf. 40-64. 237-250.

manlı hükümeti. Osmanlı toprak mülkiyeti ve topraktan yararlanma şekillerini, Osmanlı vergileri ve vergi sistemini yavaş yavaş yaymaya başlamıştı. Güney Gürcüstan'da Osmanlı Feodal Enstitülerinin oluşturulması uzun bir süreci gerektirdi. Bunun, kendine has bir özelliği vardı. Bu kendine hasliğa, A. Avaliani ve M. Svanidze çalışmalarında değinmiştir.

A. Avaliani'nin incelemelerine göre, Gürcü feodallerinin ayrıcalıkları, yurtluklar ve ocaklıklar sistemine göre toprak mülkiyeti, XIX. yüzyılın ortalarına dek sürdü. Toprak mülkiyetinin bu yarı özelleştirme şekillerini Osmanlı hükümeti tanzimatla geçersiz kıldı. Tanzimata kadar toprak mülkiyetinin bu kategorileri vardı ama, Osmanlı hükümeti bunu kısıtlamak için elinden geleni yapıyordu. Tanzimat işi onu tamamen geçersiz kıldı. Tüm topraklar Osmanlı toprak mülkiyeti kategorisine dahil oldu. A. Avaliani, XIX. yüzyılda Acara'da hüküm süren Osmanlı toprak mülkiyeti konularını iyi öğrenmiştir.[89]

Prof. M. Svanidze, Osmanlı toprak mülkiyetinin bir şekli olan yurtluklar ve ocaklıkları araştırmıştır. Kendisi, bu şekilleri Çıldır eyaleti örneğinde incelemiştir.[90]

Samtskhe Ataheyliği'nin tarihi hakkında Prof. Şota Lomsadze ilgi çekici bir araştırma yapmıştır.[91] Osmanlı-Gürcüstan ekonomik, tarihi nümizmatik (sikke ve madalya koleksiyonculuğu) malzemelerle incelenmiştir. Historiyografimizde bu, önemli ölçüde dikkat çekmiştir. Nümizmatik malzemeler temelinde Osmanlı tarihinin incelenmesi konusunda birçok ilgi çekici araştırma yapılmıştır.[92]

Gürcü historiyografisinde, Osmanlı sosyo-ekonomik sistem yani "Osmanlılık" özel bir araştırma konusu olmuştur. Historiyografimizde bu konuya ilk olarak akademisyen N. Berdzenişvili değindi ve ilgi çekici tezler ortaya attı. Daha sonra Osmanlılık konusuna, Prof. D. Gvritişvili, Prof. V. Dondua, T. Othmezuri ve diğerleri farklı yönlerden yaklaştılar.

Gürcüstan tarihi konularını incelemek, Gürcü-Türk ilişkilerinden "Osmanlılık"ı analiz etmek, Prof. D. Gvritişvili"[93] ve Prof. V. Dondua'nın çalışmalarını dikkate almadan pek ilgi çekici sayılmaz.[94]

Osmanlıların Gürcüstan'a getirdiği vergi sistemi, Gürcü feodal sisteminden tamamen farklıydı. O, Gürcü feodalizmi için tamamen yabancıydı. T. Othmezuri'nin makaleleri bu konuya değinmektedir.[95]

Kartli'de Osmanlılık'ın oluşmasıyla, Gürcü vergi sisteminden çok farklı olan Osmanlı vergi sistemi geliyordu. Gürcü feodal vergilerinin yanında yeni, yabancı vergi sistemi var olmaya başlıyordu. Bu ise yerli üretici toplumun zaten çok zor olan durumunu daha da zorlaştırıyordu. Osmanlı vergi sistemi, köylü sınıfını bir modele uyduruyor ve şartlarını eşitliyordu. Akademisyen N. Berdzenişvili'nin bu konudaki yorumu şöyledir: "Gürcü feodal ilişkilerinde, Osmanlı vergilerinin üretici halkın her kesimine uygulanması alışılmamış bir olaydı. Osmanlılık, muafiyet ve azadı kabul etmiyordu. Gürcü feodal sisteminde ise tamemen ya da kısmen vergiden muaf olan kişiler vardı. Osmanlılar satılmalının alınmadığına bakmadan her şeyi ağır vergilerle vergilendiriyorlardı."

Osmanlılar, Osmanlı vergi sistemini getirmenin yanısıra Kartli'yi birkaç yönetim birimine böldüler. Vahuşti'ye göre Osmanlılar, Somhit-Sabaratiano'yu feodal birliğin başkanı Kaptanlşvili'ye, Mtsheta'nın yukarılarını Bagrat Tsitsişvili'ye, Yukarı Katrtli'yi Givi Amilahvari'ye, Muhran'i ve Saeristoni'yi kendi yöneticilerinden birine verdiler ve vergilerle diğer harçları bunlar aracılığıyla almaya başladılar.

Osmanlılar tarafından ülkenin ayrı ayrı yönetim birimlerine bölünmesinin amacı, işgalci tarafından ülkenin rasyonel olarak sömürülmesiydi. Aslında, Osmanlı hükümeti, Gürcü prensinin hükümranlığına karışmıyordu. Ama bu, ülkeyi tamamen egemenliğine almak ve Gürcü prenslerinin yetkilerinin kısıtlanmasıyla da hükümsüz kılınması için atılan ilk adım idi. Kartli'nin hiçbir sosyal sınıfı Osmanlılıktan memnun değildi. Osmanlılık hakkında akademisyen N. Berdzenişvili'nin ilgi çekici incelemeleri vardır.[96]

XVIII. yüzyıldaki Türkiye-Gürcüstan ilişkileri tarihinde Prof. O. Giginelşvili'nin birçok incelemesi vardır. Onun, Türk dış politikasında XVIII. yüzyılın son çeyreğinde Gürcüstan'ın yerinin ne olduğu konusundaki araştırmasını özellikle belirtmek gerekir. Kendisi, günümüzde, Gürcüstan tarihi konularının çağdaş Türk historiyografisindeki yerinin ne olduğuyla özellikle ilgilenmiştir.[97]

---

89 A. Avaliani. Acara'daki Toprak Mülkiyeti Şekilleri, Batumi, 1960.

90 M. Svanidze, Osmanlı İmapartorluğu'nda toprak mülkiyetinin bir şekli olan Yurtluklar ve Ocaklıklar (Çıldır Paşalığı örneğinde). Ik Balkan İnceleme-Araştırma kongresinde Sovyet Delegasyonunun Bildirisi. Moskova. 1966, Ahaltsihe Paşalığı örneğinde Osmanlı İmparatorluğu'ndaki toprak mülkiyeti konuları Sovyet Delegasyonunun bildirileri ve haberleri, III. Uluslararası Avrupa Ülkelerini inceleme Kongresi. Moskova. 1974 (Rusça).

91 Şota Lomsadze, Samtshe-Cavaheti, Tbilisi, 1973.

92 M. Antadze, XV-XVIII. yy. da Türk madeni paralarının Gürcüstan'da devamı Tbilisi, 1977. (Adaylık Tezi, Elyazması).

93 D. Gvritişvili, Feodal Gürcüstan'da sosyal ilişkiler tarihi, Tbilisi, 1955.

94 V. Douna, VII. Vahtangi Döneminde Gürcistan Politika Tarihi, Tarihi araştırmalar Tbilisi, 1967.

95 T. Othmeruri, 1723-1735 yıllarında Kartli'de Osmanlı vergileri. "Matsne", Tarih, arkeoloji, Etnografya ve sanat tarihi serisi, Tbilisi, 1973. N 4. Aynı kişi, 1723-1935 yıllarında Kartli'de Osmanlı hakimiyeti döneminde Doğu Gürcistan'ın politik tarihi. "Matsne", Tarih, arkeoloji, etnografya ve sanat tarihi serisi. Tbilisi, 1974. N 3. Aynı kişi, "Gürcü Sovyet historiyografisinde Osmanlılık Konusu" Genç bilimadamlarının çalışmaları. Bilimsel enformasyon sektörü, Toplum bilimi alanında. Tbilisi 1977.

96 N. Berdzenişvili, XVIII. yy. Gürcüstan Tarihi. Gürcüstan tarihi konuları cilt. II. 1965.

97 O.Giginişvili, XVIII. yüzyılın son çeyreğinde Gürcüstan-Türkiye dış politikası. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları. cilt 73. Tbilisi. 1959. Aynı kişi, Çağdaş Türk historiyografisinde Gürcistan tarihi konuları, "Tsiskari", N 1, Tbilisi 1958.

Abel ve Kahaber Surguladze'ler, Türkiye'deki Gürcü lejyonunun çalışmaları hakkında kısa bir kitap yazmışlardır. Bu kitapta, Birinci Dünya Savaşı sırasındaki olaylar, Türkiye ve Avrupa'daki Gürcü yurtseverlerin yaptığı çalışmalar ilgi çekici bir dille anlatılmıştır.[98]

M. Svanidze, çağdaş Türkiye'de yaşayan Gürcüler hakkında bir kitap yazmıştır. Kendisi, Türkiye'deki Gürcü muhacirliğini yorumladı. Gürcülerin İstanbul'da yaptığı çalışmalara ve İkinci Dünya Savaşından sonraki Gürcüler'in durumlarına değindi. Kitabın sonunda, Türk vatandaşı İsmet Zade Doktor Mehmet Arif'in, çevirisini Marine İturidze'nin yaptığı bir eserinin Gürcücesi bulunmaktadır.[99]

Türk-Gürcü ilişkileri tarihini inceleme, Gürcü historiyografisinde tüm hızıyla devam etmektedir. Gürcü Türkologlara düşen görev, Türkiye tarihini incelemek, Türk-Osmanlı kaynaklarında bulunan Gürcüstan tarihiyle ilgili bilgileri araştırmak, incelemek-analiz etmek ve Gürcü kaynaklarının verileriyle kıyaslamaktır.

Gürcü Türkolog-Osmanlı uzmanları Türkiye-Gürcüstan ilişkileri tarihi konularıyla beraber Türkiye'nin politik, sosyo-ekonomik tarihi konularını da başarıyla incelemektedirler. Gürcü Türkologlarının araştırma konularından bazıları, Osmanlı devletinin oluşması, yaptığı işgal savaşları, sosyal hareketleri, Osmanlı toprak mülkiyeti şekillerinin belirlenmesi, Güney Len sistemi (Eski bir Türk sistemi) vergiler ve vergi sistemleri ile diğer birçok konudur.

Prof. Giorgi Puturidze, Osmanlı devletinin oluşması, yaptığı işgal savaşları vb. konuları kapsayan birçok makale yazmıştır. Prof. G. Puturidze, XIV-XVI. yüzyıllar arası Osmanlı işgal savaşlarını incelemiştir. Kendisi, burada askeri organizasyonu da incelemiş ve yenilçerilerin organizasyonuna değinmiştir. "Bu eşkiya devlet, sadece işgal ettiği ülkeleri zayıf düşürüp yağmalayarak ve cizyeye bağlanmış halktan aldığı vergilerle yaşıyordu. Orta yüzyılların esas üretici sınıfı olan köylünün en vahşi şekilde sömürülmesini Osmanlılarda görüyoruz" diyor Prof. G. Puturidze. Kendisi, Osmanlı Devleti'ndeki toprak mülkiyeti kategorilerini anlatmakta ve Osmanlı vergileri ile vergi sistemine değinmektedir.[100] Prof. G. Puturidze, Osmanlı Devleti'ndeki sosyal hareketleri de incelemiştir. Kendisi XV-XVII yüzyıllar arası, köylülere yapılan dayanılmaz sömürülere değinmektedir. "Köylülerin kaçışının sebebinin feodal sömürü olduğu dönemdeki politikacılar da farkındaydı ve bu olay, köylülerin içinde bulunduğu ağır şartların varlığını daha inandırıcı bir şekilde belgelemektedir."

Yazar, XVI.-XVII. yüzyıllar arasındaki Osmanlı devletini incelemiştir. Onun dediğine göre, "XVI. yüzyılın son çeyreğinde Osmanlı askeri-feodal devleti düşüşe geçti. Osmanlı askeri gücünün zayıflaması, Askeri-Len sisteminin krizinden dolayıydı." Osmanlı askeri gücünün temeli olan Askeri-Len sistemi yavaş yavaş önemini kaybediyordu.

Osmanlı şehirlerini, zanaatını ve ticari yaşamını Prof. V. Gabaşvili incelemiştir. Prof. V. Gabaşvili'ye göre "Osmanlı şehirleri bir çok yönüyle doğudaki feodal şehirlere benziyordu. Ama, bazı yönleriyle de farklılıkları vardı.[101]

Osmanlı şehirleri mahallelere bölünmüştü. Bu mahalleler birbirlerinden duvarlarla ayrılıyordu. Şehirlerin etrafı bağ-bahçe ve otlaklarla çevrilliydi. Şehirdeki tekdüzen yönetim birimlerini farklı meslek gruplarındaki insanlardan oluşan birlikler oluşturuyordu. Bu birliklere esnaf deniyordu. Esnafın çalışmalarını Evliya Çelebi anlatmıştır. Zanaatçılar, sosyal hareketlerde aktif olarak görev alıyorlardı.

Yakındoğu şehirlerindeki sosyal hareketler konusunda Prof. V. Gabaşvili'nin özel bir çalışması vardır.[102] Türkiye şehirlerindeki zanaat organizasyonları konusunda Davit Gudlaşvili'nin Rus dilinde yazdığı özel bir çalışması vardır.[103]

XVI. yüzyılda Osmanlı devletindeki vergiler ve vergi sistemi özel bir araştırma konusu olmuştur.[104] Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi konusunda özel araştırmalar yapılmıştır. Örneğin, Prof. G. Puturidze[105] ve Prof. G. Alasania'nın[106] bu konuda araştırmaları vardır. Prof. M. Svanidze'nin araştırması, XVI. yüzyıldaki Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve vilayet yönetimine değinmektedir.[107]

XVI. yüzyılda Osmanlı devletindeki dervişlik ve köylü ayaklanması konusunda Prof. G. Tivadze'nin ilgi çekici bir çalışması vardır.[108] Yazar burada, Osmanlı devletindeki sosyal hareketlere değinmekte, aynı zamanda, dervişlik konularıyla, buna bağlı olan sosyal hareketleri incelemektedir. Kendisi, ikinci çalışmasında, Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Askeri-Len sistemi ve toprak mülkiyeti şekillerine değinmiştir.[109]

---

98 Abel Surguladze,Kahaber Surguladze.Türkiye'deki(GürcüLe)yonu. Batumi, 1994.

99 M. Svanidze, Türkiye'deki Gürcüler, İsmetzade Doktor Mehmet Arif (Türkiye'deki Gürcü Köyleri) Tbilisi. 1996

100 G. Puturidze, Osmanlı Devleti, Yakındoğu tarihi denemeleri (Feodal dönem). Tbilisi, 1957, sf. 245-284

101 V. Gabaşvili, Şehirler, zanaat, ticaret. Yakındoğu tarihi denemeleri (Feodal dönem) Tbilisi, 1957, sf. 260-272.

102 V. Gabaşvili, Yakındoğu şehirlerindeki sosyal hareketler. Yakındoğu tarihi denemeleri. Tbilisi, 1966 cilt I.

103 Davit Gudlaşvili, Evliya Çelebi'nin "Seyahat-Name"sine göre Türk şehirlerinin zanaat organizasyonları. Genç bilimadamları ve araştırma görevlilerinin Bilimsel Konferans çalışmaları. Moskova, 1975.

104 N. Şengelia, XVI yüzyılda Osmanlılarda vergiler ve vergi sistemi. Tarih Enstitüsü çalışmaları. Çilt VI. Bölüm 2. Tbilisi. 1962.

105 G. Puturidze, Türkiye sosyo-ekonomik tarihi için bir kaynak olan Kocibey Gorcelî'nin "risale"si. Tbilisi. 1953. (Adaylık tezi, Elyazması).

106 G. Alasania, Türkiye tarım ilişkileri hakkında bir kaynak olan Ayni Ali'nin "Risale"si. Tbilisi. 1973. cilt III. Gürcü kaynak bilimi

107 M. Svanidze, XVI. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun idari yapısı ve vilayet yönetimi. Yakındoğu tarihi konuları, Tbilisi, 1946 sf. 369.

108 G. Tivadze, XVI yüzyılda Türk dervişliği ve köylü ayaklanmaları (Bazı ek konuları inceleyerek). Tbilisi. 1946 sf. 369.

109 G. Tivadze, Osmanlı İmparatorluğunda askeri feodal ilişkilerin temeli olan Toprak mülkiyetindeki Timar sistemi. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cilt. 63. 1956 sf. 93-122.

Türkiye'nin yakın ve çok yakın tarihini Prof. O. Gigineişvili başarıyla araştırıyordu. Kendisinin, XVIII.-XX. yüzyıllar arası Osmanlı tarihi konusunda ilgi çekici bir çalışması vardır. Aynı zamanda, XVI-II. yüzyıldaki Osmanlı İmparatorluğu'nun iç ve dış politikasının tüm problemlerini başarıyla incelemiştir.

O. Gigineişvili'nin, Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonraki Osmanlı Devletinin iç durumu hakkında da ilgi çekici bir araştırması vardır. Burada, Türkiye'nin iç durumunu anlatmış ve Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonra Türkiye'deki gelişmeleri aktarmıştır.[110] Onun, XVIII. yüzyılın 70'li yıllarındaki bazı konularla ilgili yaptığı araştırma da oldukça ilgi çekicidir. Yazar, burada ülkenin o dönemdeki iç ve dış durumunu gerçekçi bir şekilde anlatmakta ve 70'li yıllardaki Osmanlı devletindeki gelişmelere değinmektedir.[111]

Bir sonraki araştırmasında yazar, önceki çalışmalarındaki konulara devam etmektedir. Özellikle Osmanlı İmparatorluğunun dış ilişkileri konusuna değinmektedir. Bu çalışmada yazar, Osmanlı tarihinin dış politikası konularını incelemiştir.[112] Osmanlı Devleti'yle olan ilişkilerini ve XVIII. yy. sonlarındaki Türkiye'nin durumunu incelemiştir.[113]

Prof. O. Gigineişvili'nin monografisi "Pantürkizm ve Osmanlı İmparatorluğu'nun Dış Politikası" ünlüdür.[114] Burada pantürkizmi oluşturan nedenler ve gelişme evreleri incelenmiştir. Türkiye'yi yansıtan ve Türkizmi Osmanlı İmparatorluğu'nun idari ideolojisine dönüştüren özgünlüklere değinilmiştir. Çalışmada, Türkiye'nin dış politikasına büyük önem verilmiştir.

Gigineişvili, XIX.-XX. yüzyılları arasındaki Türkiye toplumunun ideolojisini de incelemiştir.[115] O. Gigineişvili'nin ilgi alanına, Birinci Dünya Savaşı öncesi ve savaş sonrasındaki Türkiye'nin dış politikası konuları da girmektedir. Yazar burada, Kafkasya cephesine ve Türkiye'nin dış politikasındaki bazı konulara değinmektedir.[116] Yazar ayrıca, Genç Türklerin Kafkasya politikasını da incelemektedir.[117]

Çağdaş Türkiye'nin aktüel konularıyla ilgili Gürcü Türkolog Tzate Batzaşi'nin başarılı çalışmaları vardır. Kendisinin, Kuzeydoğu Anadolu'nun etnodinil konuları hakkında ilgi çekici araştırması vardır. Bunun dışında, Türkiye'nin çok yakın tarihi konularında da birçok çalışması vardır.[118] Prof. D. Zavrlev'in çalışmasında, Türkiye'nin Kuzeydoğu illerinin durumları incelenmiştir.[119]

Prof. N. Komahidze, İkinci Dünya Savaşı sonrası Türkiye'nin doğu illerindeki zirai ilişkiler ve köylülerin durumunu araştırmıştır.[120]

M. Palavandişvili'nin araştırma konusunu Türkiye ve genel pazar oluşturmaktadır. N. Bostaşvili, Türkiye'nin yakın ve çok yakın tarihiyle ilgili kaynakları araştırmaktadır. Kendisi, "Türkiye Bibliyografyası" adındaki bir çalışmasını yayınlamıştır.[121]

Türkiye tarihinin çok yakın dönemlerini araştıran genç Türkologlar da vardır. T. Çinçarauli E. Maçlıdze, T. Apkazava vb.

Prof. M. Svanidze'nin 1978 yılında yayınladığı çalışma ilgili çekicidir. Bu çalışma, Gürcüstan'da Türkiye tarihinin incelenmesine değinmektedir.[122]

Gürcü Türkoloğlarının bilimsel ürünleri kısaca bunlardır. Onlar, Türkiye tarihinin konularını incelemek için verimli, bilimsel ve pedagojik çalışmalar yapmaktadırlar.

Gürcü Türkoloğlarının araştırma alanları oldukça geniştir. Onlar, Osmanlı iç ve dış ilişkilerinin yanı sıra Gürcüstan'la olan ilişkilerinin her türlü problemlerini büyük bir verimle incelemektedirler. Aynı zamanda, onların kaynak bilimi ve historiyografik temelleri de geniştir. Gürcü Türkolog tarihçiler, geniş profilli kaynak bilimci Osmanlı uzmanlarıdırlar. Onlar, çok zor elyazmalarını çözüyorlar ve kaynak bilimi literatürümüzü ilgi çekici bilgilerle zenginleştiriyorlar. Bununla, Türkiye tarihinin tüm konularının daha büyük bir verimle incelenmesi işine katkıda bulunuyorlar.

Son onlu yıllar boyunca Prof. V. Gabaşvili başkanlığında, uzman, teknik donanımlı birçok genç kadro oluşturuldu. Bunlar, bilimsel ürünlerinin yanı sıra, ulusal ve uluslararası toplantılar, konferanslar ve kongre çalışmalarında aktif roller almakta, Gürcüstan ve yabancı ülkelerin bilim merkezlerinde verimli çalışmalar yapmakta ve yararlı bilimsel çalışmalarda bulunmaktadırlar.

(Bitti)

---

110 O. Gigineişvili, Küçük Kaynarca Barış Anlaşması'ndan sonra Osmanlı İmpartorluğunun iç durumu. Yakındoğu tarihi konuları, Tbilisi, 1963, sf. 31-64.

111 O. Gigineişvili, XVIII. yüzyılın 70'li yıllarında Osmanlı tarihinin bazı konuları. Yakındoğu ülkelerinde yakın ve çok yakın tarih konuları. Tbilisi. 1967, sf. 163-183

112 ●. Gigineişvili, XVII. yüzyıl sonlarında Türkiye tarihinin bazı konuları. SSCB Bilimler Akademisi Doğu bilimler Enstitüsü Dergisi. N 73. 1963.

113 O. Gigineişvili, Türkiye ve Ağa Mehmet Han. Yakındoğunun yakın veçok yakın tarihi konuları. Tbilisi, 1975. sf. 145-180.

114 O. Gigineişvili, "Pantürkizm ve Osmanlı İmparatorluğu'nun iç politikası". Tbilisi 1963.

115 O. Gigineişvili, XIX-XX yüzyıllarda Türk toplumunun ideolojisi tarihi. "Doğu Dergisi" cilt I. Tbilisi. 1960. sf. 207-236.

116 O. Gigineişvili, Birinci Dünya Savaşı sırasında Kafkasya cephesi ve Türkiye'nin dış politikasından bazı konular. Tbilisi Devlet Üniversitesi çalışmaları cit 91. 1960, sf. 385-411.

117 O Gigineişvili, Genç Türklerin Kafkas politikası. "Ekim devrimi ve Yakındoğu ülkeleri" dergisi. Tbilisi. 1967. sf. 125-149.

118 Tzate Batzaşi, Kuzeydoğu Anadolu'da Etno-dinsel süreçler, Tbilisi. 1968.

119 D. Zavriev, Türkiye'nin Kuzeydoğu vilayetlerininçok yakın tarihi. Tbilisi. 1947.

120 N. Komahidze, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu Türkiye'de Köy Endüstrisi ve köylünün durumu. Tbilisi. 1965.

Aymıkişi, Çağdaş Türkiye'de köy endüstrisi işçilerinin bazıtipleri, Dergi: Asya ve Afrika ülkelerindeçiftçiler. Moskova. 1969. Aymıkişi, Köylü hareketinin birşekli olan eşkiyalık. Dergi: Ekim devrimi ve Yakın ve Ortadoğu Ülkeleri. Tbilisi. 196, sf.43-81.

121 N. Bostaşvili, Türkiye Bibliyografyası. Tbilisi, 1971.

122 M. Svanidze, Gürcistan'da 30 yıl boyunca yapılan tarihi incelemeler (1945-1975) sf. 130-140. Moskova, "Türkoloji Dergisi" 1976, 1978.

İstanbul'da Gürcü Kültürel Varlığı*

Şuşana PUTKARADZE**

Gürcü halkı, günümüz dünyası için eski ve değerli bir kültürün lokomotifi durumundadır ve yurt dışında bir çok kültürel eser meydana getirmiştir. Miladi takvime göre 4. ve 5. yy.'lardan itibaren Yunanistan'da, Filistin'de, Suriye'de ve Bulgaristan'da Gürcüler'e ait bir çok eser inşa edilmiştir. Bunlar arasında en önemlileri Kudüs'teki Cvarl Manastırı, Yunanistan'da Atoni dağındaki İverler manastırı, Bulgaristan'daki Petrotsoni Manastırı, Sina dağı, Suriye ve Antakya'daki bir çok manastırdır. Daha sonraki yüzyıllarda Gürcüler buraları ya kaybettiler ya da başka ulusların – Yunanlılar, Fransızlar, Ermeniler gibi – temsilcileri buraları sahiplendiler. Gürcüstan dışındaki Gürcülerin elinde ve korumasında kalarak varlığını sürdüren eserler sadece İstanbul'dadır.

İstanbul (eski ismi ile Konstantinepol) – Avrupa ve Asya'yı birleştiren köprü, insanlık tarihinin en önemli ve eski kültür ve aydınlanma merkezi– çok eski tarih lerden bu yana Gürcüleri hep kendine çekmiştir. Yüzyıllar boyunca Avrupa uygarlığı İstanbul üzerinden Gürcüstan'a ulaşmıştır.

İstanbul'daki Gürcü varlığı konusu tarihin önemli ve araştırılması gereken mihenk taşlarından birisidir. Yazılı belgelerde henüz IX. yy. a kadar ulaşılmıştır. Bu belgeler eski Yunanca, Fransızca, Latince ve Gürcüce kaynaklarda bulunmaktadır.

İstanbul'da, bir çok tanınmış Aziz, din görevlisi, filozof ve çevirmenler bulunmaktaydı. Bunların arasında en tanınmışları Aziz Ilarion Kartveli ve Aziz Giorgi Mtatsmindeli'dir. Bu iki Aziz de İstanbul'da toprağa verilmişlerdir. Gürcü kralları da Konstantinepol'e sık sık gidiş gelliş yapıyorlardı. Gürcü kraliçelerinin tahtlarının istikbalinin belirlenmesinde buranın büyük etkisi bulunuyordu. Tarifsiz güzellikleri ve zekaları ile bilinen bir çok Gürcü kadını da buraya gelin olmuştu. Bunlar arasında en tanınmışlarından birisi de Gürcü kralı Davit Ağmaşenebeli'nin halası Marta (Mariam)'dır. O aynı zamanda, kahraman komutan Grigol Bakurlani'nin ve tanınmış filozof çevirmen Ioane Petritsi'nin çağdaşı Bizans İmparatoru Duka'nın (XI.yy) karısıdır. II. Giorgi'nin kızı Mariam Bagrationi de Bizans kraliçesi idi. Kraliçe Tamar döneminde çok sayıda din bilgini Konstantinepol'e gelmiştir. Ayrıca XIII. yy.'dan itibaren Gürcüstan'da Katolik misyonerler faaliyet göstermeye başlamış ve Roma ile sıkı bir trafik oluşmuştur. Bu arada Konstantinepol'deki Gürcü nüfusu da artmıştır.

"Şuşana Putkaradze"

Gürcülerin İstanbul'a yerleşmeleri; tarihin bilinebilir en eski yıllarından beri vardı. Özellikle Galata ve çevresindeki mahallelerde Gürcüler belirgin bir nüfus yoğunluğu oluşturuyorlardı. Osmanlı hakimiyetinin meydana geldiği 1453 yılından itibaren Galata'ya Gürcü Kapı ismi verildi. Tarihi kaynaklara göre o yıllarda İstanbul'da 1500'den fazla Gürcü aile ve 4500'den fazla da Gürcü nüfusu bulunuyordu.

Nuruosmaniye'deki Büyükpazar (Kervansaray) yakınlarında, "Vezirhan" çevresinde de 17. yy.'dan itibaren bir Gürcü yerleşimi daha oluşur. Burada iki katlı büyük bahçeli ve bahçesinde iki tip ocağı olan bir bina inşa edildi. Bu bölgede yoğun olarak bulunan ve yaşayan Gürcüler'in önemli bir bölümünü tüccarlar oluşturuyordu.

İstanbul'a, 1828–1829 yıllarında meydana gelen Osmanlı Rus harbi sonrası da büyük oranda Gürcü göçü oldu. Müslüman Gürcüler periyodik olarak Rus egemenliğine yakın sınır bölgelerinden kalkarak Osmanlı egemenlik alanındaki merkezi bölgelere özellikle İstanbul ve Marmara çevresine göç ettiler. Müslüman Gürcü muhaceratı 1877–1878 Osmanlı Rus Harbi ile daha da arttı ve 40 yıl boyunca, ta ki 1921 yılına değin çeşitli aralıklarla sürdü. Bu dönemde çok sayıda Müslüman ve Katolik Gürcü ailesi ata yurtlarını terk ederek Anadolu'ya ve İstanbul'a geldiler. Bu gelişlerde muhaceratı yaşayan Gürcülerin önemli bir bölümü özellikle İstanbul ve çevresini tercih ettiler. Bu sıralarda yani 19. yüzyılın 2. yarısından itibaren o tarihlerde şehir dışı olarak nitelendirilen Perköy'e birçok Gürcü ailesi yerleşti. Buradaki bir sokağa, buraya yerleşen Gürcü ailelerden dolayı "Gürcü Sokağı" adı verildi. Bu sokak bugün "Kazım Orbay Sokağı" olarak isimlendirilmiştir.

İstanbul o tarihlerde, Hristiyan Gürcüleri olduğu kadar Müslüman Gürcüleri de kendine çekiyordu. İslamî yüksek eğitim ve öğretimi, o yıllarda sadece İstanbul'da verilmekte idi. Fatih Camii medre-

* TÜGÜDAV–Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı'na Sunulan Çalışmadan Alınmıştır.

** Eski milletvekili (Acara Otonom Cumhuriyeti Gürcistan), Prof. Dr. Batumi Devlet Üniversitesi

sesi, o dönem İslam felsefesi ve Kur'an öğretilen bir merkez konumundaydı. Burada birçok Müslüman Gürcü öğrenci bulunuyordu. Ayrıca çok sayıda Müslüman Gürcü öğrenci de İstanbul Hukuk ve İlahiyat Fakültelerinde öğrenim görüyordu.

Gürcüler'in İstanbul'da kendilerine ait ibadethaneleri bulunuyordu. Bunların arasındaki en önemli ve eskilerinden biri de, Galata'da, Aziz Petre'nin adına inşa edilen kilıseydi. Burasının, Ferikköy'de Gürcü Katolik Kilisesi'nin inşa edildiği yıllara kadar varlığını sürdürdüğü bilinliyor. Bu kilıseıin kendine ait bir de mezarlığı bulunuyordu. Dönemin Osmanlı Sultanı diğer bütün kilıselere olduğu gibi Gürcü Katolik Kilisesi'ne de 18. yy'da Taksim'de mezarlık yeri tahsis etti. Zamanla buralar şehir merkezi haline gelince mezarlıklarda buralardan taşındı. Gürcü Katolik mezarlığının yerinde şimdi Divan Oteli bulunmaktadır. Mezar taşları da sökülüp atılmıştır. Bu taşlardaki yazılar, Gürcü Katolik Kilisesi'nin Ahaltsihe kökenli Rahibi İvane Gvaramadze tarafından okunmuş ve bugünlere tarihi bir bilgi olarak ulaştırılmıştır. Bu mezar taşları arasında en eskisi 1702 yılına aittir. Rahip İvane Gvaramadze'nin verdiği bilgilere göre, bu yazılı taşların önemli bir bölümü Surp Agop Ermeni Kilisesi ve Surp Agop Ermeni Hastanesi'nin inşaatında kullanılmıştır. Böylelikle Taksimdeki Gürcü kültürel varlığı da hazin bir şekilde sona ermiştir.

Çok eski tarihlere ait Gürcü Kilisesi ise İmparator Basili Makedonedi (866–886) zamanında Konstantinepol'un dış mahallelerinden biri olan Sostene'de Romana ismiyle Gürcü rahipler için inşa edilmiştir. O tarihlerde Yunanistan'da, Ulumbo dağında 3 Gürcü rahip din hizmeti vermekteydi. Onların önderi, ünlü Gürcü din alimi, filozofu ve tanrının sevgili hizmetkârı Aziz İlarion Kartveli idi. O yaşlandığında Ulumbo dağını terk ederek Selanik'e gider ve Selanik yöneticisi de onun adına bir manastır inşa ettirir. Aziz İlarion Kartveli 19 Eylül 882 de vefat etmiş ve orada toprağa verilmiştir.

Ulumbo dağındaki manastırda bulunan bu ulu insanlara dair birçok bilgiye sahip olan İmparator Basil Makedonedi, onların Başkent Konstantinepol'e taşınmalarını kararlaştırır. Onlar için şehir dışında Romana adıyla anılan bir manastır inşa ettirir. Manastırın inşa edildiği yer vaktiyle doğa harikası bir yermiş. Manastır yakınlarında tadı çok güzel bir pınar bulunuyormuş. İmparator Basil Makedoneli de buranın zamanla müdavimi olmuş. Oğulları Leon ve Aleksandre'nin burada büyümelerine ve eğitim görmelerine karar vermiş.

Aziz İlarion Kartveli'nin vefatını öğrenen İmparator Basil Makedonedi Selanik şehri yöneticisine haber göndererek Aziz İlarion Kartveli'nin naaşının Konstantinepol'e gönderilmesini ve Romana' da toprağa verilmesini arzuladığını bildirdi. Romana bu olayın ardından bir çok mucizenin gerçekleştiği kutsal bir yer haline geldi. Buraya gelip dua eden hastalar şifa buldu, çocuksuzlar çocuk sahibi oldu, dertlilerin dertlerine çare bulundu. Tüm bunların, Aziz İlarion Kartveli'nin ruhunun bir lütfu ile meydana geldiğine inanıldı. Kısaca, Yunan filozofu Basil, Aziz İlarion Kartveli'nin hayatına dair bu bilgileri bize aktarmaktadır. Bu Aziz ile ilgili Gürcü kaynaklarında da bir çok bilgi bulunmaktadır (Tbilisi Kilise Müzesi El Yazmaları No: 70, Evgeni D'Alesio'nun Kartvelebi Konstantinepolşi" kitabında bulunuyor).

Bir Gürcü kilisesi de, bugünkü Piyale Paşa Camii'nin bulunduğu yerde vardı. 1573 yılında inşa edildiği bilinliyor bu caminin. Evgeni D'Alecio D'Alesio'nun yazdığı kitapta belirtildiği üzere, 1566-1574 yıllarının şehir planında bu kilise görülmekteydi. Piyale Paşa Camii, bu kilise kalıntıları üzerine inşaa edilmiştir.

İstanbul'lu Gürcüler'in en önemli anıtı Ferikköy'de bulunan Gürcü Katolik Kilisesi ve Manastırıdır. Buranın kurucusu Ahaltsihell rahip Petre Hariscıraşvili (Hariscirlanti) idi. O, 1859 yılı Nisan ayından itibaern İstanbul'a yerleşti. Çok çabuk bir şekilde Gürcü cemaatini oluşturdu. Bu cemaatten birisi ki ismi bilinemiyor, Kilise ve Manastırın inşaası için 1200 arşın arazi satın aldı. Rahip Petre Hariscişvrlanti bu kompleksin inşaasında, tüm diğer gönüllüler gibi bedenen de çalışıyordu. Zaman içinde Ferikköy'deki bu kompleksin bir benzeri de Üsküdar'da yapılmıştır. Gerek Ferikköy'deki gerekse Üsküdar'daki kompleks yardım ve hediyeler sayesinde yapılmıştır. Gürcüler burada Gürcüce ve Fransızca eğitim veren bir okul ve Gürcüce baskı yapabilen bir matbaa kurdular. 1870 yılından itibaren baskıya geçtiler ve 100 den fazla kitap bastılar.

Ferikköy Gürcü Katolik Manastırı bünyesinde 1908 yılında Gürcü dünyasının tanınmış ismi büyük ozan Akaki Tseretell'nin adına bir kütüphane açıldı. Buraya kadar anlatılanlardan da görüleceği gibi, bu kilisenin, manastırın ve kütüphanenin tarihi incelemeye ve araştırmaya oldukça değer bir çalışmadır.

Rahip Petre Hariscıraşvili, Üsküdar'da da Boğaz'a nazır bir arazi satın almış ve orada da Kilise ve Manastır inşaa etmiştir. Bu Kilisenin 5 köyden oluşan bir cemaatinin olduğu da bilinmektedir. Rahip Petre Hariscıraşvili, zamanla bu kilise ve manastıra gelir sağlamak maksadıyla bir akaret satın almıştır. Burada, 1881 yılında Gürcüce ve Yunanca eğitim veren bir okul açılmıştır. Ancak, ne yazıktır ki 1910 yılında zamanın İtalyan Piskoposu bu değerli kompleksi Gürcüler'in elinden alarak yine o civarda bulunan Latin kilisesi ve cemaatine vermiş, Gürcü kilise ve manastırına kilit vurmuştur. O zamanlar Gürcü Katolikler, Fransız ibadet prensiplerine göre dini vecibelerini yerine getirdiklerinden Fransızların himayesindeydiler. Bir yerde, Gürcü Katolik cemaatinin İstanbul'daki hamiliğini Fransız elçiliği yürütüyordu denilebilir. Bu sebeple, Feri-

köy'deki Gürcü Katolik cemaatinin de hamisi Fransızlardı. Fransızlar, Ferikköy ve Üsküdar'daki Gürcü Katolik cemaatine ait kilise ve manastırların inşaası için 1895 yılında 300 altın hibede bulunmuşlardır.

Psikopos Sardi'nin bu tavırları ve yaptıkları, İstanbul'da, Fransızca yayınlanan gazetelerde yayınlandı. Bu gazetelerden biride "La Turk" idi. Bir hafta boyunca bu gazete konuya ilgi gösterdi. Gürcüce gazetelerde de konuyla ilgili yazılar basıldı. Gürcüce "Halk Gazetesi"nin 29 Temmuz 1911 tarihli 364 nolu sayısında konuyla ilgili olarak bir çok yazı çıkar. Yine "La Turk"te bu soruna değinen bir çok yazı çıkar. Temmuz 1911 baskılarında Gürcüce Sahaliho Gazete" Halk Gazetesi'nin 29 Temmuz 1911 tarihli baskısında Gazetenin İstanbul muhabiri "Piskopos Sarkl'nin yaptıklarına biz Gürcüler bir tepki vermezken, Fransızların bizim bu küçük kompleksin başına gelenlerle ilgili olarak İstanbul'da basılan Fransızca Gazetelerdeki eleştiri yazılarıyla Piskopos'u deyim yerindeyse yerin dibine soktular" diye sitem dolu bir haber yazar. Gürcüce Halk Gazetesi muhabiri Fransız gazetelerindeki eleştiri yazılarında, Episkopos Sardi'nin Gürcü Katolik rahiplerin o 5 köylük cemaati yıktırdıklerini ima ederek Gürcülerin elinden buraları alarak Latin kilisesi rahiplerine verdiğini ve bunun büyük haksızlık olduğunu eğer Gürcülerin elinden alınacaksa bu mal varlığının kendilerine devredilmesi gerektiğini belirtiyorlar. Ancak eğer Gürcüler buralara sahip çıkmak isterlerse buraları onlarındır diye de yazıyorlar. Dönemin Fransa elçisi de konuya müdahale ederek, bu kompleksin Rahip Petre Hariscıraşvili'nin uğraşıları sonucu oluşturulduğunu belirtip tekrar eski sahiplerine iade edilmesini istiyor.

Piskopos Sardi'nin müdahalesi sonucu gelişen bu olayların mahkemelik olduğunu duyan Müslüman Gürcüler de davaya karışırlar. Zamanın bakanlarından olan Sabri Bey Şanıbaşıdze ile Şehremini ve Osmanlı Meclisi Üyesi Profesör İremadze sorunla yakından ilgilenirler. Onlar olaya şöyle sözlerle karşılık verirler: "Çünkü Gürcü Katolik Manastırı yöneticisi Rahip Benedikte Vardidze (Çilingiroğlu) Episkopos Sardi'nin yoldaşıdır (fikirdaşıdır), çünkü o Benedikte Vardidze manastırın mal varlığını, matbaasını, kilisesini ve okulunu koruyamıyor. Çünkü o Gürcüce dua ve ibadeti kaldırdı. Bu yüzden makamı terk etsin. Onun yerine ulusal değerlere sahip çıkan ve Gürcüce ibadeti tekrar hayata geçirebilen bir kişi getirilsin".

"Gürcüce Halk Gazetesi" muhabiri konuya ilişkin yaklaşımlarından ötürü Fransızlara teşekkür eder.

Bizim görüşümüze göre Gürcü-Türk Kültür ve Eğitim Vakfı bu Gürcüler'e ait mal varlıklarının Gürcü Katolik Kilisesi ve Manastırı Vakfı'na iade edilmesi hususunu ele almalı eğer bunun gerçekleşmesi mümkün değilse bu binaların üzerine tarihi ve manevi değerlere saygı gereği tarihçelerini içeren tahelalar konmasını sağlamalıdır. Bu konuyla ilgili olarak Kültür Bakanlığı ile görüşülmelidir.

İstanbul Gürcü Katolik Manastırı, Kilisesi ve Okulu: 1861 yılında Osmanlı döneminin tanınmış tüccarlarından Yakob Zubalaşvili'nin büyük maddi desteğiyle ve Gürcü halkının saygın evladı yurtsever Rahip Petre Hariscıraşvili tarafından inşaa edilen kilise, okul, matbaa ve Manastırdan oluşan bu kompleks zamanında Gürcü kültürünün bir merkezi ve Hıristiyan Gürcüler ile Müslüman Gürcüler arasındaki dostluğun bir simgesi, aracısı haline gelmiştir.

19'yy.ın 80'li yıllarında Manastır yakınlarında Gürcü ve Fransızca eğitim veren bir okul inşaa edildi. İstanbul'un başta Ferikköy olmak üzere birçok semtinde dükkanlar açılarak buralardan elde edilen gelirler kitap basmak ve benzeri kültür işlerinde kullanıldı. Manastır rahiplerinden Merab İstanbul'da yaşayan her dinden Gürcüler için bir yardım kuruluşunun oluşturulmasına öncülük etti. Bu konuda Abaşeli'nin İmparatoru Maneliki'nin özel doktoru olan Merab Bey de Kardeşi Rahip Merab'a maili ve manevi yardım ediyordu (Konuyla ilgili olarak Droşa Gazetesi'nin 1908 yılı Aralık ayının 16 sı tarih-sayısında ve Ş. Lomsadze Gürcü Katolikleri'nin Yurt Dışındaki Faaliyetleri" isimli kitabında ve Orta çağda geçen yüzyıla kadar Gürcü tarihinde Ahaltsihe Kronikleri" isimli 1979 yılı basımı eserde bilgilere ulaşılabilir). Rahip Petre Hariscıriantill ticari bir kuruluş olan Karvasla'yı oluşturdu. Bu kuruluşun 5 dükkanı vardı. Buradan elde edilen gelirlerle güç durumdaki Gürcülere yardım edilliyor, Manastır, Matbaa, Kilise ve Okulun bakımı yapılıyordu.

Okul 1860 yılından itibaren faaliyetteydi. 1876 yılından, itibaren isekız ve erkek okulları olarak faaliyete devam ettiler. Temel eğitim Gürcü dili idi. Bu sıralarda okulun 160 öğrencisi vardı. Burada üst düzeyde Fransızca ve Osmanlıca eğitimi veriliyordu. Bu okulda Katolik Gürcülerle birlikte Müslüman Gürcüler de eğitim görüyordu.

Müslüman Gürcülerin bir çoğu Gürcü Kardeşliği" fikrine yanaştılar. Hatta önemli bir bölümü Gürcüce ibadeti dinlemek için kiliseye gidiyordu.

Gürcü Katolik manastırı din ayrımı yapmaksızın ihtiyaç sahibi her Gürcüye yardım ediyordu. 1894 yılında inşa edilen 4 katlı binanın 4. katında yapılan misafirhane de İstanbul'a gelen ve yatacak yeri olmayan her Gürcü misafir ediliyordu.

Okulun öğretmenleri sık sık geceler düzenliyor ve Gürcüce, Türkçe, Fransızca tanıtımlar sunuyorlardı konuklara. Bu geceler dinsel bayramlarda olduğu gibi tanınmış gürcü şahsiyetlerinin doğum ve ölüm yıldönümlerine de denk getirilliyordu. Her yıl 14 Ocak'ta Ninooba düzenleniyordu. 1908 yılının 26 Nisan'da Büyük Ozan ve Yurtsever Akaki Tseretell adına bir jübile düzenlendi. Gecelere birçok misafir hediyelerle katılıyordu. Örneğin 1894 yılı düzenlenen bir gecede toplanan 40 altınla 4 katlı bir bina inşa edildi.

Burada gerçekleştirilen gecelere İstanbul'un önemli şahsiyetleri muhakkak katılıyordu. Onların arasından en tanınmışları Mareşal Şakir Paşa Ertugulaşvili (köken olarak Ahaltsiheli), Riza Paşa Atabegişvili (köken olarak Artvin'li) 1909 yılının Denizcilik Başkanı (Savunma eski bakanı) İsmail Ellaşvili (köken olarak Kobuleti'li) Osmanlı'nın önemli yöneticilerinden; ayrıca Tavdgiridze kardeşler Osman Paşa, Ali Paşa, Mehmet Paşa (Kurmay Merkezi Generali), Parlamenter Ahmet Bey, Bahri Paşa (1909 yılında Medine Valisi, köken olarak Kobuletili), Hasan Fehmi Paşa (Senatör, Devlet Meclisi Başkanı Hukuk Profesörü-Köken olarak Maradideli) ve de bunlar gibi birçok tanınmış devlet ve din adamı sayılabilir. Bu gecelere dair Osmanlıca, Gürcüce, Fransızca bir çok gazete ve dergide haberler bulunmaktadır.

Bu arada şunu da belirtmek gerekir Feriköy Gürcü Katolik Vakfı (Kilise, Manastır, Okul ve Matbaası) dini prensipler üzerine kurulu değildi. O bir kültür ve aydınlanma merkezi işlevini yürütüyordu. Daha sonraları bu alarda farklı dinlere ve mezheplere mensup Gürcüler tarafından bu manastır bünyesinde bir Gürcü klübü kuruldu. Onlar burada kan bağının oluşturduğu sevgi ve kardeşlik birlikteliği oluşturdular. Kim ki Gürcüce biliyordu, burada ana dilinin harika kelimeleriyle yeni bir mutluluk tablosu çiziyordu. Kimler ki Gürcüce bilmiyordu onlarda bu mutluluk tablosunun çizimine gözleri, kalpleri ve varlıklarıyla katılıyorlardı. Bu ortak paydaya bu gecelere katılan Gürcü ve yabancı gazeteciler de katılıyordu. Onlar tarafından bu gecelere dair yazılan makaleler bir asır sonra bugün bile çağdaş olanlar için ilginç ve beğenilyle okunabilir içerik ve dilzeydedir.

O zaman kurulan bu klüb kendi var oluşunu bir takım ilkeler üzerine oturttu. O günkü hükümet bu ilkeleri büyük bir memnunlukla onayladı, ne yazık ki kısa zaman sonra başlayan I. Dünya Savaşı bu klübün işlevini yerine getirmesine engel oldu.

1859 yılında temeli atılıp 1861 yılında inşaası biten bir Gürcü Katolik Manastır ve Kilise'si Azize Meryem Ana adına yapılmıştır. Kilise girişinde Gürcüce bir yazı bulunmaktaydı; Tsimindao Mariam, Daitsav İverielni" yani "Azize Meryem İveryalıları Koru ve Gözet". Bugün bu Gürcüce yazı hiçbir yerde bulunmamaktadır. Dileğimiz odur ki kilise girişine eskiden olduğu gibi 1861 Tsminda Meryem Çvtsmsobilis Sahelobis Stambolis Kartveli Katolikeka Eklesia. Daarsebull 1861 Tsell." yazısı konsun.

Gürcü Katolik Manastırı'nda Gürcü büyüğü yurtsever ozan Akaki Tsereteli adına bir kütüphane açıldı 1908 yılında. Ancak bu kütüphanenin açılması için gerekli çalışmalar, arşiv oluşturması çok daha önceleri başladı. Birçok elyazması belgeler ve kitaplar burada toplanıyordu.

Gürcüstan'da Gürcüce matbaa Kral Vahtang VI. tarafından 1709 yılında Tbilisi'de kuruldu. Ancak Gürcüce bilinebilen en eski matbaa 1626 yılında o zaman ki Papa Urbanu VIII. tarafından Romada kuruldu. Bu matbaa da ilk kitap 1629 yılında basıldı. Bu Gürcüce-İtalyanca sözlük idi. 1673 yılında da Gürcüce, Türkçe, İtalyanca Gramer kitabı basıldı.

Daha sonraları birçok ülkede Gürcüce matbaa kuruldu. Onların en önemlileri Moskova'da (1738 yılında) Mazdaki'de (1786 yılında), Petersburg'da (1805 yılında), Paris'te (1827 yılında), Venedik'te (1853 yılında), İstanbul'da (1870 yılında), Montobari'da (1877 yılında) kuruldu. Daha sonraları çeşitli sebeplerle oluşan muhaceret sonucu dünyanın birçok kentinde Gürcüce matbaalar kuruldu ve bu alarda Gürcüce kitap, gazete ve dergiler basıldı. Bu şehirlerden en önemlileri Paris, Münih, Berlin, New York ve Buenos Aires'tir.

Yukarıda sözü edilen kentlerde bulunan matbaalarda basılan eserlerin bir kısmı da İstanbul'da bulunan Gürcü Katolik Manastırı'na posta yoluyla ulaştırılıyordu. Manastır bünyesinde sadece İstanbul'da basılı olan değil, yukarıda sözü edilen şehirlerde bulunan matbaalarda basılan eserler de bulunmakta ve korunmaktadır.

Burada sadece Gürcüce değil Rusça, Latince, Türkçe, Fransızca, İngilizce, Osmanlıca, Almanca, İtalyanca basılı eserler de bulunmaktadır.

Büyük bir talihsizliktir ki bu kütüphanede bulunan kitaplar kimliği belirsiz kişi ya da kişiler tarafından tahrip edilmiş ve bir çoğu da çalınmıştır (kaybolmuştur).

Burada yaşayan rahip ve rahibeler çeşitli sebepler ve olumsuzluklar sonucu, zamanında bu kütüphanelerdeki bu eserlerin bir listesini veya bir katalog çalışması yapmamışlardır.

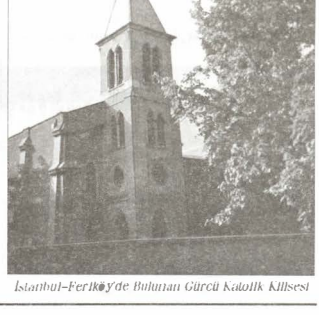

İstanbul-Feriköy'de Bulunan Gürcü Katolik Kilisesi

Otobiyografik Manzume*

*Eşref YILMAZ (MAHARAŞVİLİ)***

Yıl 1937... Artvin-Şavşat-Meydancık bucağına bağlı Çukur köyüne yakın bir bölgeye devlet "mektep" yapmaya karar verir. Çevre köyleri yararlanacak. Köylüler "mektep" sözcüğünün anlamını bilmiyorlar. Babam Vehbi Yılmaz'ın dedesi Kamil Efendi'ye sorarlar:

"Mektep nedir?" Kamil Efendi yanıtlar:

"Mektep akıldır akıl."

Köylüler akıl istememiş, okul başka yere yapılmış. Kamil Efendi torununu, yanı babamı okutmak istiyor ancak; bir yıl içinde, Atatürk'ün öldüğü yıl ölüyor. Böylece babımın okuma serüveni bitmiş oluyor. Babanın kendi ağzıyla "Dedem beni okutacaktı, bir de köstekli saati verecekti. Atatürk'le beş on gün arayla vefat etti, işte bu **ağaatını!**"

Dört yıllık
Askerde söktü okumayı
Ahdetti okul yapmayı

Köye iki okul yapıldı
Birini devlet
Birini köylü yaptırdı.
Babam çok gayret etti
Çocukları okuyacaktı.

Fakir Baykurt, Savşat Ortaokulu'nda Türkçe öğretmeni iken "Efkar Tepesi'ni yazdı. Orda "İki okul" öyküsü var.

"İki okul"un birinde
çakatura binada
İlkokulda
Ben öğrenciydim.
Biz öğrenciydik
Zeki çocuklardık
Sıcak bir pazar ekmeğine hasret gibi
Bilime aç'tık
Öğrendiğimizi, bilimi taşıdık arı gibi.
Mahalleyi ışıttık,
Karanlıkla tartıştık.
Hurafeleri yıktık... Dünya'nın döndüğünü örneğin!.

Yusuf amcamın öğretmeniydi Fakir. Sürüldü dediler sonra. Babam "Komonis damgası yemiş. Nazım Hikmet gibi" dedi. Komonis sözcüğünü ilk o zaman duymuştum. Nedense anlamını kimseye sorma gereğini duymamıştım. Anlamını da bilmediğim halde bu ilgisizliği şu anda anımsayamıyor ve açıklayamıyorum. Fakir sürgün edilince, ev arkadaşı Özer Öğretmen öğrencilere:

Üzülmeyin çocuklar!
O iyi bir öğretmendir
İftiralar, yalanlar,
Karartamaz gerçeği...
Bir gün övüneceksiniz:
"Ben Fakir'in öğrencisiyim!" derken. (Öyle de oldu).

Derken efendim, imam olmaktan bir yılda kurtulunca, ben de Fakir'in sürgün edilmeden önce Türkçe öğretmenliğini yaptığı Şavşat Ortakolu'nda okudum üç yıl.

Ders kitabı dışında
İlk okur olmam ciddi anlamda,
"Onuncu Köy"le başladı
Fakir'in yapıtıyla...
En çok istediğim şey
Öğretmen olmaktı.
"Yaşasın on birinci köy" demek için;
Öğretmen Okulu'na gidince Artvin'e
En hoşuma giden şey
Hazır ekmek almaktı,
Evet
Fırından sıcak ekmek almaktı.

* Eşref Yılmaz'ın "YÜREK RENGİ" şiir kitabından alınmıştır.
** Eşref Yılmaz, 1950-Artvin-Şavşat İlçesi Çukur köyü Agara mahallesindedoğdu.

Altmış sekizde öğretmen oldum,
Hemen TÖS'e kaydoldum,
Fakir Baykurt'un yoldaşıydım.
Şimdi O benim başkanımdı.

TÖS Ortadoğu'nun en büyük örgütüydü. Altmış dokuzda "Büyük Öğretmen Boykotu"nu örgütledi. Ne mutlu ki, o yetersiz bilgime rağmen, boykota katılmanın onurunu taşıyorum.

Yetmişli yıllarda
Okulda öğretmendim,
İşçiydim yollarda,
Enstitüde öğrenci...
Ben de Türkçe öğretmeni oldum sonunda
Geç öğrendiğim Türkçe'yle!..
"Onuncu Köy"e sürülmedim ancak;
On yıl uzak kaldım
Sevdiğim öğrencilerimden
Mesleğimden.
Paşalar istedi böyle
Kolay değildi öyle!..

Bu arada fotoğrafçılık yaptım. Çocuk yüzlerini seyrettim doya doya... "Fotoğrafçı amca beni de çek, amca bizi de çek" dedikleri zaman: "Ben de öğretmenim, öğretmeniniz gibi" diyesim, daha doğrusu haykırasım gelirdi. Yine de o anki dünyalarını yıkmaya gönlüm razı olmazdı. Yutkunurdum sadece...

Sular duruldu biraz
Bol bol dinledik vaaz!.
Döndük görevimize
Kavuştuk öğrencimize.
Fakir Baykurt'lar gibi
Ya da "33 Kurşun" gibi
333 kişi kurduk sendikamızı
Eğit-Sen'i
Birleştik, oluşturduk Eğitim-Sen'i
Çalıştık, yazdık, kavgalar ettik!..
Yazmak istedim hep bunları
Emekli olduk, ancak sıra getirdik.
Almanya'dan Fakir'in ölüm haberi geldi,
Çyeneburi Dergisi yakışan bir yer verdi;
Çavçavadze'yi öven dizeleri Fakir'in,
Bir de el sallayan ayrılık fotoğrafı...
Nazım'ın mezarı önünde
Gürcü Aydınları'yla resmi...

Ben de tavaf etmek istiyorum o anıtı. Hasretin anıtını bir şiir duasıyla tavaf etmek...

Derginin aynı sayısında,
İki yaprak arasında,
"İki Okul"un bir öğrencisi
Bu öykünün anlatıcısı
Okumuş, büyümüş de bir yazı yazmış,
"Çyeneburi"de Fakir baykurt'un son yazısı,
Aynı dergide, aynı sayıda benim ilk yazım;
"Anadilin Gözyaşları"
Hem hüzünlü hem mutluyum
Fakir'le sayfalardayım
İyi bir şiir-öykü
olmasa da
Bu benim öyküm!
Bizim öykümüz!..
Bu yol böyle sürer gider.
Benden sonra yine gider!..

Ocak 2000

GÜRCÜCE - RUSÇA - İNGİLİZCE TERCÜME
YAPILIR - DERS VERİLİR.
REAL TERCÜME : 0212 - 231 79 28 / 233 56 82

Şiirler

"***"

Şota NİŞNİANİDZE

Bana zar zor alıştın ve parmağında
azarlıyorsun,
"inikâni yoktur... yasaktır"
meğer alışkanlık,
En büyük, en sadık sevgidir.
Fısıltına sevindim,
Allenin büyük avuncu gibi,
Fısıltın çanlığı sallıyor,
Kuşun yuvasında ota yatıyor.
Ben fısıltına sığımıyorum,
Sarhoşum senden ve bu akşamdan,
Ve fısıltın hayal ediyorum,
Çıkıyorum duman gibi bir yerde şömineden.
Okşuyor beni şu ses bağ gibi,
Ve vadedeceğini öğrenmek istiyorum,
Şu fısıltıdan kısık bir sesle,
Baba, babacığım birisi çağırıyor.
Bana zar zor alıştın ve parmağında
azarlıyorsun,
"inikâni yoktur... yasaktır"
meğer alışkanlık,
En büyük, en sadık sevgidir.

Çeviren: Tea ZAKARADZE

KADINIM

Galaktion TABİDZE

Yüreğim, düşlerini gizliyorsun
Gökyüzü, lacivertleşiyor çizgin
Erkek: Dur kadın
Kadın: Gözün kör olsun
Uzaklarda sular çağlıyor
Duman gökte elekten geçiyor
– Hayır! – fısıldıyor kadın
– Peki! – sakinleştiriyor erkek
Yüreğim, düşlerini gizliyorsun
Gözyüzü, lacivertleşiyor çizgin
Yine: – Bekle kadın
Yine: – Gözün kör olsun
Yine: – İstiyorsan davarımı götür
Yine de çok şey kalır bana
Sana her istediğini getiririm
Şehire indiğim zaman
1924

Çeviren: Osman Nuri MERCAN

(13) შოთა ნიშნიანიძე " * * * * "

ძლიერ შემეცოდე... და მტუქსაც თითით:
„არ შეიძლება... აკრძალულია..."
თურმე შეცვება ყველაზე დიდი,
ყველაზე სანდო საყვარელია.
შენი ჩურჩული მე შეეყვარე,
როგორც ოვალის დიდი ნუგეში,
შენი ჩურჩული არსეულს ფიქრებს,
ბალახად წვება ჩატის ბუდეში.
მე შენს ჩურჩულში ვარ შეყურყული,
მთვრალი ვარ შენით და ხალისობით
და მეჩვენება შენი ჩურჩული,
სადღაც, ბუხარში, კვამლად ამთდის.
მეხვეწა ეგ ხმა, როგორც ვენახი
და რას აღმოცენებს, მანდა ვიფიქრო.
მაგ ჩურჩულიდან ვიღაც შეძახის
ვაუბედობით „მამა... მამიკო..."
ძლიერ შემეცოდე... და მტუქსაც თითით:
„არ შეიძლება... აკრძალულია..."
თურმე შეცვება ყველაზე დიდი,
ყველაზე სანდო საყვარელია.

ქ ა ლ ა ვ!

გულო, ოცნებას მალავ!
ცაო, ლურჯდება ზოლი!
ვაჟი: — დაიცა, ქალავ!
ქალი: — დაგიბრმა თოლი!
შორით ბრუნდება წყალი,
ნისლი იცრება მთაში.
— არა! — წურწულებს ქალი.
— კარგი! — ამშვიდებს ვაჟი.
გულო, ოცნებას მალავ,
ცაო, ლურჯდება ზოლი.
ისევ: — დაიცა, ქალავ!
ისევ: — დაგიბრმა თოლი!
— იუნდა წაიყვა ჯოგი,
კიდენ დამრჩება მრავალ,
ბროლ-ღიკილასაც მოგე,
როცა ქალაქჩი ჩავალ!

Abhazya Öyküleri : Yabancı Kadın

Guram ODİŞARİA

Birkaç ay önce bir arkadaşıma telefon ediyordum. İki rakamı çevirmemiştim ki, bir kadın sesi duyuldu:

— Buyrun, sizi dinliyorum...

— Siz buyrun, diyerek şakalaşmak istedim yabancı ile. – Siz bana telefon ettiğinize göre... Siz buyrun, sizi dinliyorum.

— Hayır, beyefendi... Siz ettiniz bana telefon, diye karşılık verdi kadın, sakin bir sesle.

— Şaka yaptım, bayan... Bizim telefonlar bildiğiniz gibi birer "harika", kimi kimle görüştürmez ki...

Kadın güldü.

Anıden o kadının gülmesini tanıdım, onun sesini de hatırladım. Zamanın birinde, benim gençliğimde, yaklaşık yirmi yıl önce evde telefon çalınca telefon kulaklığını ben almıştım. Kadın yanlışlıkla bizim telefon numaramızı çevirmişti. Hatırlıyorum, o zaman da yabancı ile şakalaşmıştım. Yaklaşık on dakika konuşmuştuk. Konuşmayı bitirince her nedense ne ben onun kimliği ile ne de o benim kimliğime ilgi göstermişti.

Ses ise hafızamda kalmıştı. Genel olarak, çok şey unutabilirim, fakat sesleri ister-istemez hatırlarım. Biz insanlar zamanla değişiyoruz, bizim seslerimiz ise hiçbir zaman.

İşte, bu kadar zaman sonrası, telefonda bir zamanlar duyduğum sesi tekrar duydum. Hayır, hayatta böyle birşey gerçekten olmaz. Eğer oluyorsa milyonda bir herhalde.

Heyecanlandım.

– Hanımefendi.., Hanımefendi.., Siz Sohumi'den misiniz?

— Evet, Sohumi'denim. Kısa beklenti sonrası, hayrete düşen bir ses duyuldu.

— Hanımefendi... Bir zamanlar, uzun süre önce, bir rastlantı sonucu Sohumi'de telefonla sohbet etmiştik...

Telefondaki ses sustu.

— Gerçekten, o sen misin?... Biraz sonra tekrar ses duyuldu.

— Evet, evet, o benim...

Bunu der demez telefon kapandı. Tekrar konuşmak için başvurmadığım yol kalmadı. Bazen, tekrar o arkadaşın telefonunun ilk rakamlarını çevirdim, telefon kulaklığımdan çıkan gürültüyü uzun süre dinledim. Bazen ise çok değişik yerlere telefon ettim. Fakat, o gizemli sesi kaybettim.

O akşam uzun süre uyuyamadım, düşlerime girdi o kadın.

Bu olağandışı rastlantı olayı hatırlayınca bugün bile, bir çeşit yabansı bir acı verir bana. Bu kadın kimdi? Sesinin, bu derece sevdalı olmasının nedeni neydi? Şimdi, onu ne üzüyor, ne rahatsız ediyor, ne sevindirir? Telefonu kapatmasaydı, acaba bana ne derdi? Veya ben ona ne derdim?...

Gürcüceden Çeviren: Ali ALTUN

Guram ve Tsitska

Guram RÇEULİŞVİLİ

— Ne?

— Su.

— Niçin?

— Susadım.

Guram küçük bir bardakla su getirdi. Tsitska içti.

— Daha ister misin?

— Hayır.

Guram ayaklarının ucunda oturdu. Kız yorganından elini çıkardı. Delikanlı, onun beyaz eli üzerine kendi büyük elini koydu; sonra biraz sıktı elini.

Koğuşa nöbetçi doktor uğradı.

— Saat sabahın dördü.

— Ne?

— Saat dört oldu.

Tsitska'nın eli tamamen gevşedi. Guram biraz daha sıktı.

— Elim ağrıyor.

— Bırakayım mı?

— Hayır.

— Ya?

— Böyle kal.

— Ağrıyor mu?

— Hayır.

Guram daha da sıktı.

— Şimdi de ağrımıyor mu?

— He.

— Bırakıyım mı elini?

— Hayır.

Doktor yine koğuşa uğradı ve uyumalarını söyledi.

— Uyudum, dedi Tsitska.

— Sabah ameliyat var, dedi doktor.

— Eh, diye inledi kız.

— Korkuyor musun?

— Evet.

— Çok mu?

— Evet.

— Korkma.

— Peki.

Guram sıktığı eli bırakarak okşamaya koyuldu.

— Gitmeyeyecek misin?

— Hayır.

Guram eğilip alnından öptü.

— Sabah ameliyat, diye yineledi nöbetçi doktor.

1957

Gürcüceden Çeviren: Nana KAÇARAVA

Yunan Mitolojisinde Gürcü Tesiri (Promethée ve Amirani)

Dr. Enver UZUN

Her ne kadar batılı yazarlar mitolojinin kaynak noktası olarak Yunan kültürünü göstererlerse de bu düşüncelerin doğruluğu şüphelidir. Zira batı kültüründe yer bulmuş olan pek çok değer ve olgunun kaynağının Kafkasya olduğu açıktır. Bu bağlamda batı mitolojisinin bilhassa Yunan edebiyatının şaheser temalarının başında Zincirlenmiş Promethée gelir. Ancak bu mitolojik efsanenin çıkış noktası tartışma getirmeyecek şekilde Kafkasya'dır. Gürcü Halk destanları içesinde "Amirani Destanı" bu bakımdan oldukça dikkat çekicidir. Destan kahramanı Amirani, aşılması çok zor olan yüksek bir kayadaki kızıl örgülü saçları olan Dali adlı bir kadının oğludur. Oradan geçmekte olan bir çoban kadının çığlıklarını duyunca onu kurtarmak için bu kayalığa Dali'nin yanına iner ve onu kurtarır. Ancak kadının güzelliğine hayran olan çoban Dali ile iki gün kalır. Çobanın dönmeyişi karşısında onları arayıp bulan hanımı çoban ve Dali'yi birlikte görünce çok öfkelenir ve altın makas ile Dali'nin kızıl örgülü saçlarını keser. Sabah olunca Dali kızıl saç örgülerinin kesildiğini görünce çok zor bir durumla karşı karşıya olduklarını anlar ve çobana hamile olduğunu söyleyerek karnını kesmek suretiyle doğacak çocuğu hemen karnından çıkarmasını çocuğun erkek olması durumunda adını "Amirani" koymasın, çocuğu üç ay süreyle bir boğanın karnında saklamasını ve üç ay sonra çocuğu bir beşiğe koyarak bir nehrin kenarına koymasını ister. Hak atasanını gelip çocuğu bulacağını belirtir. Avcı, Dali'nin söylediklerini yerine getirir. Koruyucu melek gelerek onu Hak suyuna salar ve adını da Amirani koyar. Amirani destanının varyantlarından birisinde (Bedri, Usuni ve Amirani hakkında destan adlı varyantta) bu durum şöyle ifade edilir: Koruyucu melek Amirani Hak suyuna sokulmak istendiği bir sırada Hz. Isa bir yoksul kıyafetiyle gelerek kendisinin Amirani'ye atahğa seçilmesi için ricada bulunur. Hz. Isa Amirani'ye güç, çevikllk ve dayanıklılık verdi. Ayrıca Amirani'nin çocukluğunun yoksulluk içerisinde, yaşlandığı zamanı ise macera ve dövüşle geçireceğini söyler.

Yıllar geçer Amirani büyür, artık toprak bile onu üzerinde zor saklar olur. O devler ile mücadeleyi kendisine asıl iş olarak görür zira daha önce devler onun evini yıkmış ve o doğduğu topraklardan kaçmak zorunda bırakılmıştır. Amirani devler ile yaptığı mücadeleleri Atı Tatroni ve çelik kılıcıyla kazanır. Amirani, her ne kadar da yaptığı mücadeleleri kazanmış olsa da çok sık olmamakla beraber bazen yenildiği de olur. Bu durumu gören Hz. Isa Amirani'nin gilcünü daha da artırır. Amirani artık sadece galibiyetlerin gururunu yaşamaya başlar fakat bu başarılar onu yanlış yola döndürür. Önce kardeşleriyle arası bozulur. Daha sonra da defalarca Tanrı'nın hoşuna gitmeyecek davranışlarda bulunur. Üç defa Tanrı'ya yaptığı yemini bozar. Bunun sonucunda Amirani cezalandırılır. Onu "Kurma" adlı bir kütüğe zincirlediler. Bu sırada bir kuş gelip Amirani'yi kütüğe bağlayan zincirin üzerine konar. Amirani elindeki çekiç ile kuşu öldürmek ister. Bunun üzerine demir zincirin ucu daha da toprağa batar.

Bir başka rivayete göre Amirani kazandığı güç sonucunda artık hiç kimseyi umursamaz olur ve işi o kadar ileri bir düzeye getirir ki, sonunda Hz. Isa'ya bile meydan okur. Bunun sonucunda Hz. Isa bir tahtayı yere çakar ve Amirani'den onu çıkarmasını ister. Ayrıca ağaca köklerinin bütün dünyayı sarmasını, açlarının ise semaya çatmasını emreder. Amirani ağacı sallamaya başlar fakat yerinden kımıldatamaz. Bu durum Tanrı'nın hoşuna gitmez ve Tanrı Amirani'yi lanetler ve O'nu orada bulunan ağaca zincirler. Amirani'nin baş ucunda ucu kar ve buzullar ile kaplı Kerketi ve Kazbek Dağı vardı. Amirani artık hiçbir yeri görmüyor sadece karanlığı fark ediyordu. Tanrı ilergün bir karga vasıtasıyla Amirani'ye ekmek ve şarap gönderir. Amirani'nin Koşla adlı bir köpeği vardı. O, gece gündüz Amirani'yi bağlayan zinciri yalayıp eritmeye çalışır. Zincirin kırılmasına az kalmıştı ki, Perşembe günü lanetli demirci çekici ile zindana vurarak Amirani'nin kırılmaya yüz tutmuş zincirini yeniden sağlam hale getirir. Amirani yeniden karanlık ve ışık arasında bir arayışa girer. Amirani'nin yakınında kısa kılıcı kalmıştı. Kılıç toprağa batmış, paslanmış ve sahipsiz kalmıştı. Amirani kılıcı için ağlayıp göz yaşı döker.

Kertel Dağı'nda Amirani'ye düşman olan bir yılan vardı. Amirani'nin zincire vurulduğu haberini duyunca Amirani'yi yemeye gelir. O sırada Isa Peygamber yılanı taşa dönüştürür. Bütün canlılar burada bulunmaktan çekindiklerinden her tarafta amansızlık ve ölüm hüküm sürüyordu. Yılda bir defa Kerkel Dağı Amirani karşısında zulmetin kapılarını açar, yılda bir defa Amirani ışık yüzü görürse de Amirani ışıktan kaçar.

Birgün bir avcı bir yaban keçisi avlamak için buraya gelir. Soğuktan korunmak için bir mağaraya sığındığında garip uğultular işitir. Avcı sesin geldiği yere doğru yöneldi ve bir süre sonra kayaya zincirlenmiş bir adam gördü. Adamın yanında bulunan bir köpek ise zinciri yalamakla meşguldü. Çoban korktuğundan kaçmak istediğinde Amirani ona seslendi:

— Eğer Hristiyan isen kaçma, ben zincirliyim sana zararım dokunmaz."

Avcı bunun üzerine Amirani'ye yakınlaştığında Amirani ondan yan taraftaki kılıcı kendisine getirmesini istedi. Avcı kılıcı kaldırmak istediyse de bunu başaramadı. Bunu gören Amirani öyle bir inledi ki, dağlardaki karlar titredi. Avcı yeniden kılıcı kaldırmayı denediyse de başaramadı. Bunun üzerine Amirani ona şöyle dedi:

— Yere uzan, kılıca yapış, ben de senin ayağından çekeyim."

Bunun üzerine avcı yeniden kılıca yapıştı. Amirani'de onun ayağından tutup çekti. Avcı bağırarak bedeninin parçalandığını söyledi. Amirani durumu görüp üzüldü ve bu sefer avcıdan kendisine bir zincir getirmesini ve kimseye görünmemesini, eğer kendisini birisi görürse geri dönüp bakmamasını tembihledi. Avcı evine döndü ve bir zincir alarak

Amirani'nin yanına dönmek istediği sırada hanımı onu görüp nereye gittiğini, zinciri nereye götürdüğünü sorar. Avcı hanımına bir şey söylemek istemese de hanımının ısrarı üzerine durumu ona anlattı. Vakit kaybetmeden dağdaki mağaraya Amirani'nin yanına döndü. Ancak avcı Amirani'nin zincirlendiği dağa geldiğinde ne Amirani'nin olduğu mağarayı ne de Amirani'yi bulabildi.

Destan kahramanı Amirani Tanrı'ya karşı gitmeyi işlediği, Hz. İsa'ya kafa tuttuğu için Tanrı tarafından zincire vurularak cezalandırıldı. Promethée insanlara Tanrı tarafından verilmesi yasak edilmiş ateşi çalarak gizlice insanlara ulaştırması sonucunda kayalara zincirlenmiştir. Aslında bu Hıristiyan inancıyla bir paralellik te arz eder. Tıpkı Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi gibi. Ancak Hz. İsa'nın Tanrı'ya karşı günahkârlığı söz konusu değildir. Aksine Tanrı'ya karşı olanlar tarafından çarmıha gerilmiştir. Amirani destanında Hıristiyanlığın belirgin bir motif olarak işlendiği unutulmamalıdır. V. Miller de 1883 yılında bu konu üzerinde durarak Yunanlıların kendi milli kahramanlarını Kafkasya ile ilgili görmek isteyişleri nedeniyle Prmmethée'nin Kafkasya ile ilgisini araştırır. Neticede Miller, Yunan efsanesi Prometh£e'nin esasını Kafkas destanlarının oluşturduğu kanaatine gelir. M. Canaşvili de bu konuya değinerek Yunanlılar'ın kendi kahramanlarını Promete'ye dönüştürdüklerine sitem eder. İ. Llalıveli ise 1884 yılında Droeba gazetisinde (no: 60) ki bir makalesinde Yunanlıların Promethée efsanesini Kafkasya ile ilgili görmelerinin nedeni olarak Kafkasya'da bu tür bir mitin varlığını gösterir.

G. Tsereteli, İ. Cavahişvili, K. Kekelidze Amirani destanının Hıristiyanlıktan önce Gürcüstan'da var olduğunu belirtirlerken; N. İ. Marr, V. Miller ve A. Tsereteli Amirani Destanı'nın Kolhida'dan Aralık Denizi'nin sahillerine yayılarak Promethée kahbında yansımasını bulduğunu dile getirirler. Ayrıca Promethée'nin Amirani Destanı'nın İmertiya varyantında Rokani'ye de benzerlik gösterir. Prometh£e ile ilgili bazı epizotlara Amirani Destanı'nda tesadüf edilir. Amirani Destanı'nın Gılgamış Destanı ile de benzerlik göstermesi bu destanın zaman bakımından eski bir geçmişi olduğunu ortaya koymaktadır. Zaten Avrupa ve Yunan kültürünün ana mayasanının Kafkasya ve şark olduğu bir gerçektir. Buradan hareketle birbirine oldukça büyük bir paralellik gösteren Prometh£e ve Amirani arasında ciddi anlamda inkar edilmesi zor olan bir bağ vardır. Yunanlılar şövenist bir yaklaşımla kendilerine ait olmayan pek çok değeri kendi öz mallarıymış gibi gösterme düşüncesini bu sefer de Amirani Destanı'nda gösterınekten geri durmamışlardır. Kaldı ki Yunanlı yazarlar Promethée efsanesinin kaynağını Kafkasya'dan uzakta görmüyorlar. Yunanlılar nasıl ki Kafkaslar'ın buzlu yüce zirvelerinden Olimpos Dağı'nı, Etı tanrısı olan "Teşub"dan "Zeus"u yaratmışlarsa; şaheserlerı olarak gururlandıkları Promethée efsanesini de Kafkasya'da o cümleden derin kaynakları olan Gürcüstan kültür ve medeniyetinden almış olmaları uzak bir ihtimal olarak görülmemelidir. Aslında Promethée sözcüğü bile kendi başına Yunanlılara ait bir ifade değildir. Bu sözcük Pro + methee şeklinde iki unsurdan oluşur ki, bu unsurların ikisi de Yunancaya uygun birer sözcük değillerdir. O halde Yunanlılar niçin kendi kültürü saydıkları bir değeri Yunanca ifade etmekten kaçınmışlardır. Her iki destanda da Kafkasya'da devlerin hizmetinde olan ateşin çalınarak kullanılışı esas motifi oluşturmaktadır. Zaten ateş doğu kültürünün bir motifi, ya da ilahi bir gücünün simgesidir.

Doğum Günü

Çiğdem ALTUN

Gürcüstan'da doğum günlerine önem verilir ve herkes o veya bu şekilde doğum gününü kutlar. O zamana kadar hiç doğum günü kutlamamış biri olarak doğum günümü kutlamaya karar verdim. Davet ettiğim arkadaşlara saat 17.00 de gelmelerini söyledim.

O kadar heyecanlıydım ki ne de olsa benim ilk doğum günümdü. O gün sabah erkenden kalktım, hazırlığa başladım ve yaklaşık 16.00 gibi bütün işlerimi bitirdim. Bir tek benim giyinmem kalmıştı. Özene bezene birazda aceleyle hazırlandım. Çünkü saat 17.00 ye geliyordu.

Saat 17.00 oldu kimse gelmedi. Her halde yoldadırlar düşüncesiyle bekliyordum. Saat 18.00 olduğunda yine gelen olmamıştı. İşin tuhafı ağabeyim de ortalıkta yoktu. Merak içinde ağabeyimin odasına gittim. Odada ağbim ve arkadaşları vardı. Bana "Arkadaşlarımın gelip, gelmediğini" sordu. Bende "gelmediklerini" söyledim ve yukarı çıkmalarını istedim. Ağbim de "daha erken, sonra gelirız" dedi ve ben de odama gittim.

Ve saat 18.30 olduğu halde gelen yoktu. "Hani derler ya dokunsalar ağlayacağım" işte bu duygular içinde yatağa uzandım. Kapım çalındı ve gelen iki arkadaşımdı. Daha sonra teker teker gelmeye başladılar ve saat yaklaşık 20.00 olduğunda herkes gelmişti.

Meğer Gürcüler davet edildiği saatten yaklaşık 2 saat sonra gelmeye başlarlarmış.

Gürcüstan'da öğrenci yurdunda kalıyordum. Yurtta üzüntülerimi, sevinçlerimi paylaştığım, bana ablalık eden, yerine göre annelik eden, arkadaşım, dostum sevgili Mzia aynı zamanda yengem (manevi ağbim, Ayhan ağbeyimin eşi) bir gün odama geldi. Bana "Kuzenimin doğum gününe gideceğim, bana eşlik eder misin?" diye sordu.

Ben de kabul ederek süslendim, püslendim ve yarım saat sonra doğum gününe gittik.

Güzel bir sofra hazırlanmıştı ve sofraya oturmamız istendi. Biz de diğer gelenler gibi yemek masasına oturduk. Masada doğum gününe katılanlar anılarını anlatıyorlardı. Ben ise kimin doğum günü olduğunu anlamaya çalışıyordum.

Sofra başkanı kadehi eline aldı ve o dünyada toprağı bol olsun gibi sözler söyledi. Ben herhalde yanlış anladım diye yengeye sordum. "Kimin doğum günü, bana gösterir misin?" o da bana tam karşımdaki duvarda asılı resmi göstererek "iki yıl önce trafik kazasında öldü" dedi.

O an kanımın donduğunu hissettim.

Gönen'in Gürcü Köylerinde Mani Atışma – 2

Kevser RUHİ

(Geçen sayıdan devam)

İzmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda....

Mani atışması yaparak oynanan oyunlarımızın başında " Cilveloy Nanayda" gelir demiştim. Bu türküyü duyup da içine sımsıcak duygular dolmayacak bir Gürcü tanımıyorum.

Bizim köylerde Cilveloy'dan başka iki manili oyun daha vardır; biri "hey hey" diğeri de "hey aman".. 60'lı 70'li yıllarda pek revaçta idiler.

Günün birinde annemin köyü Suçıktı'ya, İzmit Gölcük İlçesi Gürcü köylerinden Nüzhetiye'den akrabalarımız çıkageldiler. Döşeme Köyü de mi derlerdi yoksa benim mi çocuk aklımda böyle kalmıştı ismi? Annemin amca kızları, onların çocukları, damatlar, gelinler ve diğerleri... İzmit'li misafirlerimiz vardı.. Bizlerde bir telaş yaşamıyordu ki sormayın..

Demek bir vakitler göç rüzgarı Kaf Dağı'ndan öyle bir esmiş ki, kardeşlerden birini Balıkesir İli Gönen İlçesine, diğerini İzmit İli Gölcük İlçesine savurmuş. İnsanlar yurt kurmuş, aileler oluşmuş, düzen tutulmuş, yaşamı böyle devam edip gitmiş.

Yıllar sonra bir vesile ile Gönen'e Suçıktı'ya gelindi, galiba bir düğün olsa gerek.Aynı şekilde Nüzhetiye'ye gidildi, kız alıp verildi akrabalık tazelendi. Neler gelmiyor ki aklıma..

6-7 yaşlarındayımı. Gölcük'e vardığımız gün bacağımda çıban çıktı. Enfeksiyon kapmışım ki ceviz büyüklüğünde de iltihap topladı. Derdim büyük. Koşamıyorum, yürüyemiyorum. Bir çocuk için ne büyük felaket! Yatağa çakılıp kalmışım. Nereye gidiliyorsa kucakta taşıyorlar beni. Gittiğimiz evde hemen bir yatak yapılıyor, yatıyorum. Herkes bir ilaç öneriyor. Öneri ne demek? Emir telakki ediliyor. Önerilen her ne ise anında da uygulanıyor. Diğerleri değil ama bir öneri var ki yıllardır aklımdan çıkmaz.

Biri dedi ki:

-Civcivlikten henüz çıkmış yeni palazlanmış bir piliç kesilip, daha kanı soğumadan yara üstüne konursa...

Daha demeye kalmadan "sakatme"den bir piliç yakalanıp kesildi. Bacağımda kesik piliç, ürkerim bir yandan, gıdıklanırım bir yandan, kımıldamadım yatıyorum. Olmadı. Geçmedi. Sonunda Gölcük'e gelince doktora gidildi. Orada "keşke piliç bacağımın üstünde duraydı da şu ızdırabı çekmeseydim" dedirtecek ufak bir operasyon yapıldı. Muayenehaneyi ayağa kaldırmıştım. Gönen'e döneceğimiz gün iyileştim. İlk işim merdivenlerden atlaya zıplaya inmek olmuştu. Doktorun bana verdiği iğneleri yapan "yenge"ye ne kızardım...Çocukluk işte. Hem evlerinde misafir kalıyoruz, hem de hastabakıcılığımı yapıyor. Ben ise onu görür görmez "git seni istemiyorum!" diye hasıyorum feryadı.. Yeri geldi özür diliyorum adını bile unuttuğum yenge'den.. şimdi bulsam da ellerinden öpsem..

Gönen'e döndüğümüzde, kocakarı ilaçları konusunda neredeyse Gönen çapında bir uzman olan Asiye Ninem, benim çıbanı anlatınca, koştu gitti bahçeden bir ot yolup getirdi. "Bu derdun ilacı aha bu molazarğva'dur" diyerek elinde tuttuğu yaprakları damarlı bir otu gösterdiydi. O damarlı otu görürüm bazen çimenlerin arasında, hala türkçe adını bilmem.

Çocukluğumun Gölcük'ünden bir Hayriye Nine'yi çok net anımsarım. Benim Asiye Nineme de çok benzeyen özellikleri olduğu için aklımda kalmış olmalı. Hayriye ninenin ineği anlatılırdı. İneğini çok sevdiğini söylerlerdi. Köyden Gölcük'e taşındıklarında ineğini köyde bırakmaya gönlü elvermemiş, onu da yanında getirmişti. O zamanlar her yer beton yığını değil, ineğe de barınacak bir yer bulunmuş evin yan tarafında. Aradan geçen yıllar akrabalık ilişkilerini zayıflatmış olsa da o günlere ait bazı fotoğraflar aklımın bir köşesinde kalmış. Bizim Asiye Ninemiz, Gönen'deki bütün Gürcülerin Asiye Dinene'si idi. Dinene nedir diyecek olursanız; Dicti Nene yani Büyük anne'nin çocuk dilinde kısaltılmışıdır. Biz nineye "dinene" deriz.

Bizim Asiye Dinene ile Hayriye Dinene'nin kardeş çocukları olmalarından olacak, eski alışkanlıklarından vazgeçmeme konusunda benzerlikleri var-

dı. Belki de Hayriye Dinene'nin bu kadar cok aklında kalmasının nedeni bu. Bizim Asiye Dinene de Suçıklı Köyü'nden Gönen'e taşınınca, evdeki elektrikli lambaya güvenmemiş, köyden gelirken gaz lambasını da getirmişti yanında. Tavanda ampül yanarken yanında gaz lambasını da yakar, öyle oturur el işi yapardı. "Ben ona güvenmiyorum" derdi yukarıda asılı lambayı işaret ederek. Sonraları elektriğe güvendi. Her yenilikte de bizlerden önce ayak uydurdu. "Zaman sana uymazsa, sen zamana uyacaksın" onun sözüdür.

Geçmiş zamanlara dalıp gidince asıl anlatımak istediğimi unuttum. Bu bizim Didi Nene'leri anlatmayı bir başka bölüme bırakıyorum. Anlatmakla bitmez çünkü.

Ne diyorduk? İzmit'ten gelen akrabalarımızdan bize kalan oyunlardandır "Hey Hey". Manîyi başlatan kimse önce bir "hey hey" der, manînin ilk iki dizesini söyler, halka olmuş grup bunu tekrar eder. Sonra asıl anlatılmak istenenin anlatıldığı, manînin vurucu ve can alıcı bölümü olan son iki dizeyi söyler. Grup bunu da tekrar eder. Ardından başka biri manîye başlar. "Hey Hey" diye girişini yapar. Grup da onu izler. Manîler birbirinin ardı sıra devam eder gider. Bu hey hey'in ilk başlangıç manisi şu olur:

Tek kişi : -hey hey!

Hey hey demeğe geldim de

Kaymak yemeğe geldim

Grup: -Hey hey demeye geldim de

Kaymak yemeye geldim

Tek kişi :-Kaymak değil merağım da

Yarı görmeye geldim

Grup :-Kaymak değil merağım da

Yarı görmeye geldim

Ama mutlaka ve mutlaka ikinci manî de şu olurdu:

İzmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda

Gürcüce söyliyeyim

Çemi yarı armovida

Yine İzmit'li akrabalarımızdan kalan bir diğer oyun da "Hey Aman" idi. Yukarıda anlatılan 'Hey Hey'e çok benzer. Sadece makamı değişiktir. Tek kişi manî söyler, grup da 2. ve 4. dizeleri tekrar eder. Yine aynı manîyi ele alırsak şöyle bir söyleyiş sırası çıkar ortaya:

Tek kişi - İzmit'ten terlik aldım

Yeni çıktı bu moda

Grup - Hey aman hey aman

Yeni çıktı bu moda

Tek Kişi-Gürcüce söyliyeyim

Çemi yarı ar movida

Grup- Hey aman hey aman

Çemi yarı ar movida

Sonradan tazelenen akrabalıklar iki yöre arasında oyun ve manîleri etkilemesinin ötesinde her iki taraftaki akrabaların çocuklarına koyulan isimleri de etkilemişlerdi. Gönen'den Gölcük'e giden akrabalarımızdan biri orada duyup beğendiği ismi doğacak çocuğuna koymayı düşünerek bir tarafa not ederdi. Örneğin bir "Nevcihan" ismi vardır bizlerde, Gölcük'ten mi bize geldi, bizden mi Gölcük'e gitti bilemiyorum. İki akraba taraf arasında çocuklarına aynı ismi vermek bir saygı, sevgi, bağlılık ifadesi, belki de bu bağların daha uzun yıllar sürüp gitmesini dilemek adına yapılan nalf davranışlardı..

Günümüzde yollar yapıldı. Uzaklar yakın oldu. En hızlı ve en çabuk ulaşım araçları her yere yolcu getirir götürür oldu. Ama bu akrabalık ilişkileri, yakınlaşan yollara inat tavsadı. Kardeş çocukları, onların çocukları, torunları birbirlerini eskisi kadar aramaz sormaz oldular. Yüreklerinin bir yerlerinde sıcacık duygularla için için tüten bir özlem ateşini hala saklasalar bile..

Çeli gağınaşi

Çveni sahlebi

Moktnen zvelebi

Darçnen ahlebi

93 Harbi Batumi muhacirleri olan atalarımız, Kaf Dağı'nın masal ülkesinden bin bir zorlukla gelip yurt tuttukları yerlerde yeni yaşamlar kurdular. Köklerini arayan, soran onlarla olan bağlarını tüm Türkiye düzeyinde canlı tutmaya çalışan, macera ruhlu birlerinin yüzü suyu hürmetine bu akrabalıklar bir süre devam etti. Herkesin kendi köyü, kasabası veya yakın çevresi ile sınırlı olan kültür alışverişleri ya da kültürün devam ettirilmesi çabaları tıkanır gibi olunca, artık hemşehrilerimizin kurduğu, görev aldığı, bin bir fedakarlıklarla varlıklarını devam ettirmeye çalıştırdıkları dernekler, vakıflar bu görevi üstlendi. Bu arada Dergimiz Çveneburi'nin de adını anmadan geçmek olmaz. Derneklerimizin ve dergimiz Çveneburi'nin daha uzunun yıllar ayakta kalmaları dileği ile...

Gürcüler'de Halk Dansları – 6

Oğuz MEDETOĞLU

(Geçen sayıdan devam)

'KİNTAURİ-KARAÇOHELİ"

"Kintauri 2 dansı, eski Tbilisi şehir folklorüne aittir. 19.yy. Tbilisi'sinde yaşayan tiplemeler canlandırılır. Başında şapkasıyla sokak sokak gezen tüccar Kinto'nun dansında, Gürcü dans özelliklerinin dışında o zaman Tbilisi'de yaşayan halkların dans özelliklerini de görüyoruz. Kintauri dansı, kendine özgü bir yapıya sahiptir, diğer danslara benzemez. Kintauri dansı bağımsız ve orijinal bir şekilde karşımıza çıkar. Kinto'lar yalnız erkeklerdi, bu yüzden bu dans yalnız erkekler tarafından oynanır.

Kintauri'yi halk arasında bir veya birkaç kişi oynardı. Bu dansta yarış ve pandomim, komikliklerle kendi aralarında geçen dialoğu konu alır. Sahne'de oynanan Kintauri'de ise oyun kurucusu tarafından isteğe bağlı olarak katılım olur.

"Kintauri Dansı'nın Tasviri"

Sahne'nin sağ tarafından oyun pistine dört Kinto çıkar. Sanki sahneden çıkıyorlarmış gibi sol kulislere doğru gitmeye başlarlar. Kulislere geçmeden beklenmedik bir şekilde sırtlarını dönerler ve sahnenin merkezine doğru gelmeye başlarlar. Sahne'nin merkezinden kendilerinden geçerek bazen ayrı ayrı, bazende beraber oynamaya başlarlar. Kinto'lar kendi görevlerini yerine getirdiklerini varsayıp sahneden çıkmayı düşünürlerken sahne'ye beşinci Kinto çıkar. Oyunuyla, kendi ustalıklarını diğer dört Kinto'ya gösterir. Beşinci Kinto'nun oyunuyla büyülenen diğer dört Kintoda sollste eşlik ederek beşi de anlaşmış bir şekilde danslarına devam ederler.

HORUMİ[17]

Horumi dansının kendine özgü bir karakteri vardır. Eğilerek, gizlice, dikkatle düşmana yaklaşma, hücum duraklama gibi Horumi'ye özgü hareketler savaş dansı olduğunu kanıtlamaktadır. Horumi dansı yavaştan güçlü ve zor hareketlere kadar kıvrak ayaklarla sıçramalarla ve keskin ritmle sürer.

5/4'lük ya da 5/8'lik ritme sahip Horumi dansı, diğer müzik ölçülerinden farklı olup "Meomrull-Savaşçıların dansı" diye de adlandırılır.

Baştan sona kadar anlamı açıkça belli olan Horumi dansı dört bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde düşmana yakın ve uygun bir yer aramak, ikinci bölümde öncü güçlerin düşmana yaklaşması üçüncü bölümde savaş ve mücadele, dördüncü (son) bölümde ise düşmana karşı zafer ve neşeli dönüş işlenmektedir. Horumi izlenirken ardarda gelen hareketler ve bölümler bir anlam ifade eder.

Gece Çiboni (tulum)nin sesi gibi uzaklardan boğuk bir müzik sesi işitilir. Sessizce gizlice yavaşça saklana saklana yürüyenler. Bunlar başında tecrübeli ve becerikli olan "Tsamdvgoli-Reis" öncülüğünde keşif grubudur. Savaşçılar düzgün bir sıra ile başta reis ile birlikte ilerlemekteler. Reis olduğu yerde hareketsiz kalır arkadan izleyen savaşçılar da durur dinlerler dikkatle bakarlar. Reis düşmanın ilerde olduğunu tesbit eder başını geriye çevirip fısıldayarak savaşçılara anlatır. Sessizce düşman kampına doğru yürümeyi sürdürürler. İşte gizlenebilecek dinlenebilecek ve sonraki hareket için hazırlık yapılabilecek bir geceleme yeri. Nöbetçiler dikkatle savaşçıları korur. Reis uyumaz, yardımcıları ile uygulanacak planlar hakkında konuşur, yiğitler grubu öncü olarak gönderilir bu grup görevini yerine getirip döner şafak söker, derhal toplanan grup reisin çevresinde çember yaparak emirleri bekler reisi dinler ve düşmana doğru yürüyüşe başlar. Savaşçılar reisin işareti ile düşman üzerine atılırlar artık savaş başlamıştır. Ancak düşman güçlüdür. İlk hücumu geriye püskürtür ve sıkıştırır, bu arada ikinci grup yardıma gelir ardından bir grup daha gelerek düşmanı zayıf düşürürler, hep birlikte düşmanı yenilgiye uğratırlar, böylece reis ve adamları savaşı kazanırlar. Eve dönerler halk naralar atarak savaşan kahraman grubu karşılar.

Horumi dansı çok çeşitli oyun ve hareketlerle gerçekleştirilir. Ancak nedenli çeşitli olursa olsun dansın ana teması ve anlamı değişmez aynen korunur.

(Devam edecek)

17. M. Tekin Koçkar, Kafkas Halk Dansları, öğretim yöntem ve teknikleri, Şamil eğitim ve kültür vakfı yayını, no. 2, s. 155.

Bir Gürcü Köyü: Mahmudiye

Kemal TURAN

En eski uygarlıkların kurucuları olan Hititler ile akraba oldukları sanılan Gürcüler, binlerce yıllık tarihleri süresince iki yüzyıl Selçuklular ile komşuluk etmişlerdir. Osmanlı-Rus savaşı sonrası günümüzden 120 yıl önce Kafkasya'dan göç edenlerin bir bölümü Batumi'den yola çıkıp Sapanca'nın Mahmudiye köyünü kurmuşlardır. Buraya yerleşen atalarımız doğal olarak daha öne yaşadıkları Batumi'nin dağlık ve ormanlık bölgesine benzer bir tabiat yapısı aramış, titizlikle seçerek karar vermişlerdir.

Bu sebeple köyümüzün doğal yapısı çok zengin ve cömert olup, yerleşimi bir dağ eteğindedir. Temiz havası, bol su kaynakları, zengin ormanları ve bereketli toprağı ile Mahmudiye köyü kurucularına eski memleketlerini aratmadığı gibi daha sonraki nesillere de bu güzelliklerinden ötürü bir Batumi sevgisi aşılamıştır. Yabancılar köyümüze güneşli Mahmudiye derler. Nasıl olmasın ki; sabah güneşi eve girmek için izin ister, akşam ayrılırken ise uzun uzun veda ederek ertesi sabahki buluşmaya kadar bir süre için kaybolur. Dağlarımızın haşmetli, panaromik görünümü insanları yaylaya ve alabalıklara davet eder gibidir. Evlerin, içinde kaybolduğu geniş meyve bahçeleri, bağlar, tarlalar ve zümrüt halı gibi orman kenarı meraları köy ve çevresinin görkemli akan suların oluşturduğu vadiler ve derin boğazlardaki çağlayanların yolundan geçer. Bütün bu anlatılanlara yeşillik kıvramını eklemeye bile gerek yoktur. Çünkü her yer yeşildir ve böylesine zengin bir doğası olan köyünüzü yeşil renk ancak kışın birkaç haftalığına terk eder.

Mayıs ayında erik ve kiraz ile başlayan meyve mevsimi, fındık, armut, elma, vişne, kestane, ceviz, vs. derken muşmula ile kışa kadar sürer. Bütün yaprakların döküldüğü tarlalarda bile kışın turuncu rengi ile ağaçları süsleyen KABE hurmaları meyve mevsimini kışın ötesine ulaştırır.

Doğası böylesine yaratıcı, dinamik ve sağlam olan bu yörenin insanları da hallyle kendi doğalarına sadık, örf ve adetlerine saygılı, geleneklerine bağlıdırlar. Şakacı mizaçları ile yoldan geçerken rastladığı komşusuna mutlaka şakalaşan, ormanda çalışırken coşku ile karşı köye haykıran, günün yorgunluğunu akşam sessizliğinde evinde dinlenirken bahçesini sulayarak yaşayan bu insanlar, yaşamın neşeli, acıklı, ciddi ve benzeri yönlerini çevreleri ile uyum içinde dengelemişlerdir. Uzun ömürlü olmalarını da bu doğal yapılarına borçludurlar.

Atalarımız Mahmudiye'yi kurmadan önce tarihi dönemlerde Bitlis'e yarımadası olarak bilinen bugünkü Kocaeli yarımadasında yaşamış olan Romalıların ve daha sonraki Bizanslıların bu verimli toprakları keşfedip köyümüzde önemli yerleşim merkezleri kurdukları, toprak altından çıkan çanak, çömlek, su yolu çömlek boruları ve mermer mezar kalıntılarından anlaşılmaktadır. Daha sonraki Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ait herhangi bir kalıntı yoktur. Bu durum Kafkasya'dan göç eden atalarımızın sanki bu cennet diyarı uzun süre sonra yeniden keşfettiklerini gösterir gibidir.

Köyümüz halkı geleneklerine saygılı olduğu kadar eğitime de önem vermekte, başlangıcından bu yana bilinçli davranmışlardır. Bunun en güzel kanıtı Camimizdir. Köyün kurulduğunda İstanbul'da nazırlık yapmakta olan Hasan Fehmi Paşa (1836-1910) kendi akrabalarının da yerleştiği bu köye mimari eser sayılacak güzellikte bir cami ve yanına da bir ilkokul yaptırmıştır.

Cami ve okulda hem dini eğitim hem de okul eğitiminin birlikte yürütülebilmesi için Doğançay Yeniköy'den bir Kafkas göçmeni olan Mehmet Hattın Hoca getirilmiştir. Bu geleneğin günümüze kadar sürdüğü köyümüzde okuma-yazma oranı yüzde yüzdür. Mahmudiye köyünde yetişmiş, yüksek tahsil görmüş, subay, öğretmen, avukat, gazeteci, mühendis ve benzeri mesleklerde Türkiye'mizin çeşitli yörelerinde görev yapan bir çok aydın kişi vardır. Bu örnekleri Avrupa ve Amerika'ya kadar da uzatabiliriz.

Bu Mahmudiye'liler köylerini hiçbir zaman unutmamışlardır. Güzel Sapanca'nızın gelişmesinde ve şu anki durumunun temellerini atan eski Belediye reisi sayın Turgut ARAPOĞLU'nun da Mahmudiye'li olması ile gurur duymaktayız.

Köyümüzün Yerleşim Alanı ve Geleceği

Bir dağ eteğinde kurulu olan Mahmudiye köyü günümüzden 120 yıl önce çağdaş bir yerleşim planı içinde kurulmuştur. Ana yollar birbirine paralel, tali yollar ise ana yollara dik açılarla birbirine bağlayan düzenli bir geometrik yapı oluştururlar. Bu yol şebekesini geniş bahçeli evler çevreler ve meyve ağaçları arasında binalar kaybolmuş gibidir. Tipik Karadeniz yerleşimlerin en eski ama günümüze uygun modeli olan köyümüzü derede ve dağda yer alan tarlalar ile ormanlar sınırlar. Bu çağdaş yerleşim ve doğa güzellikleri, kentlerin yorucu yaşamından kaçan bir çok doğa severi köyümüze çekmiştir. İstanbul'dan gelip Mahmudiye'ye yazlık, tatil evi ve benzeri binalar yapan şehirliler Sapanca'da bu yeni yerleşim türünü ilk başlatanlardır. Nitekim 1987–1988 yıllarında köyde 20'nin üzerinde bina, yüzme havuzu gibi ve hala sürmekte olan inşaat sayılmıştır. Mahmudiye'nin bu yeni sakinleri de doğa severliklerini unutmadan, kentlerdeki hatalı yapılaşmayı tekrar etmeden ve doğayı tahrip etmeden, geleneksel doğa-insan uyumu ile bütünleşerek Mahmudiye'yi bir kat daha güzelleştirecek, dünyanın sayılı güzelliklerinden biri olmasına katkıda bulunacaklardır. Bu doğal uyum ve yerleşimi bozmamak için eskisi ve yenisi ile tüm Mahmudiyeliler çaba göstereceklerdir.

Hasan Fehmi Paşa Camii Y. Tarihi : 1887

Köyümüz İnsanları ve Yaşantı

Geleneklerine bağlı olan Gürcü asıllı köyümüz insanını birkaç öyküsel anlatımla kısa da olsa şöyle tanıtabiliriz:

Ahmet ÖZKAN'ın Gürcüstan adlı kitabından (İstanbul 1968-Aksiseda matbaası) birkaç anlatım ile başlayalım. Gürcüce halk arasında hala kullanılan bir dildir. Hatta gerçek Gürcüce özelliğini koruyan kelimeler, deyimler, sayılar ve ata sözleri köyümüz halkı tarafından da kullanılmaktadır. Birkaç örnek verelim:

Sayılar

Gürcüce	Türkçe
erti	bir
ori	iki
sami	üç
othi	dört
huti	beş
.....	.....

	Gürcüce	Türkçe
Kelimeler	Leğvi	incir
	Shali	armut
	Kurdzeni	üzüm
Deyimler	Ak modi biço	Buraya gel oğlan
	Katam kudi dasakma	Kedi kuyruğuna iş buyurdu
	Tav dağebuli	başı eğik
	Kud gaşverili	Kuyruğu dik
	Glahi kasti kal	Aptal adam
	Dayakeps	Karısını döver
Yemek İsimleri	Phali	Kara lahana
	Cadi	Mısır ekmeği
	Motrevla	Cevizli fasulye
	Cirbuli	Çılbır
	Çomloblyo	Aşure

Köy düğünlerinde hala Kafkas gelenekleri ve oyunları sürdürülür. Horon tepilir, coşkulu bağırışlar, büyük meydan yemekleri elverdiğince yaşatılmaktadır. Eski evlerde alt kat hayat ve günlük işler için ayrılmış olup, geniş bir mutfak ve yayvan duvara sobası (şömine) karakteristiktir. Üst katlarda yatak odaları ve misafir odaları yer alırlar. Binalarda kereste ve taş gibi yöresel malzeme kullanılmış olup, badadi inşaat depreme karşı oldukça dayanıklıdır.

Türkiye'deki Gürcü Köyleri – 21

İberya ÖZKAN

08 ARTVİN (Geçen sayıdan devam)

Artvin, Yusufeli'de Köy ve Yer Adları

Eski ve yeni adı:	*Bağlı olduğu köy:*
Yakulop mh. *(Dağcı)*	Esendal
Yakupoğlu mh.	Kılıçkaya
Yangın ya.	Taşkıran
Yanık mz.	Çevreli
Yanık mz.	Dağeteği
Yanık kş.	Irmakyanı
Yardıbl mh.	Kınalıçam
Yaygıl mh.	İşhan
Yayla mah.	Balalan
Yeni mahalle	İşhan
Yeni mahalle	Yağcılar
Yeni yayla	Yamaçüstü
Yenice mh.	Dereiçi
Yeşilce mh.	Çevreli
Yet mh. *(Bozkuş)*	Bıçakçılar
Yoncalık mh.	Demirköy
Yukarı Gupt mz.	Tekkale
Yukarı mahalle	Bahçeli
Yukarı mahalle	Darıca
Yukarı mahalle	Demirdöven
Yukarı mahalle	Günyayla
Yukarı mahalle	Havuzlu
Yukarı mahalle	Köprügören
Yukarı mahalle	Küplüce
Yukarı mezra	Kılıçkaya
Yukarı yayla	Günyayla
Yurtseven mh.	Zeytinlik
Yuvanet mz.	Yüncüler
Zabluğan mh.	Çırah
Zaktıze mh. *(Çalıkaya)*	Bostancı
Zangeller mh.	Irmakyanı
Zegaret mh. *(Hayırlı)*	Demirdöven
Zeliyet mz.	Yarbaşı
Zemacor mz.	Demirkent

ZEMOVAN (DEMİRDÖVEN) KÖYÜ

Çok güzel ve gür ormanları bulunan köyde, arazi çok engebeli ve kırık olmasından ötürü tarıma elverişli toprakların % 100'ü insan gücünün kullanılmasıyla gerçekleşir.

Eski ve yeni adı:	*Bağlı olduğu köy:*
Zengiyet mz.	Demirkent
Zevdeoğlu mh.	Bostancı

ZEVİSKAL (SERİNSU) KÖYÜ

Köy, Covizkari adı ile de bilinir. İlçeye uzaklığı 45 km olup nüfusu 66 dır. Köyün rakımı oldukça yüksektir. Her yıl Balalan ve Boyalı köyleri ile birlikte köyün Çatak mevkinde boğa güreşleri düzenlenir. Köyün mahallelerinden Kamiskeri ve Kindeze gibi Gürcü adı taşıyanlar mevcuttur.

Eski ve yeni adı:	*Bağlı olduğu köy:*
Zeytinlik mh.	Narlık
Zeytinlik mh.	Yağcılar

(Devam edecek)

Gürcüstan Hakkında İş ve Ticaret Bilgileri*

Kenan YILDIRIM

ÜLKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Yüzölçümü	:	69,700 km²
Başkent	:	Tbilisi
Coğrafi Durum	:	Arazinin yaklaşık % 80'lik bölümü dağlık
Coğrafi Konumu	:	40°-47° doğu boylamları ve 41°-44° kuzey enlemleri arasında
Zaman Dilimi	:	GMT + 3
Komşuları	:	Türkiye, Rusya Federasyonu, Azerbaycan ve Ermenistan
Sınır Uzunluğu	:	1,968 Km
Kıyı Uzunluğu	:	315 Km
Tahmini Nüfus	:	5.5 milyon (1995) (% 56 Kent, % 44 Kırsal)
Büyük Şehirler	:	Tbilisi (1,360,000), Kutaisi (240,000), Rustavi (156,000), Batumi (138,000), Sohumi (112,000), Gori (69,000)
Etnik Yapı	:	Gürcü (% 70,1), Ermeni (% 8,1), Rus (% 6,30), Azeri (% 7,0), Osetyalı (% 3,0), Abhaz (% 1,8) Rum (% 1,8)
Resmi Dil	:	Gürcüce
Ölçü Birimi	:	Metrik
Kişi Başı GSYİH	:	678 $ (2000) (GSYİH)
Ortalama Yaşam:		72.6
Nüfus Artış Hızı	:	- % 0.62
Bebek Ölüm Or.	:	% 0.53
Okuma/Yazma	:	% 99,1
İşsizlik Oranı	:	% 10,3
HDI	:	0.645 (İnsani Gelişme Endeksi-1999)
Para Birimi	:	Gürcüstan Larisi (1 GEL = 100 tetri) 1 GEL = 0.49 USD (Mart 2001 Ortalaması)
Resmi Tatiller	:	1 Ocak, 7 Ocak, 19 Ocak, 3 Mart, 9 Nisan, 23-24 Nisan, 26 Mayıs, 24 Ağustos, 28 Ağustos, 14 Ekim, 23 Kasım, 24-25 Aralık
Din ve Mezhep	:	Ortodoks Hristiyan (% 75), Müslüman (% 11), Ermeni Apostolik (% 8), Diğer (% 6)
Yönetim Şekli	:	Başkanlık Sistemi
Telefon Kodu	:	+ 995
Yerel Saat	:	Türkiye'deki saat + 2

BÜYÜKELÇİLİK

Tbilisi Büyükelçiliği
Adres: D. Agmashenebeli, 61
Büyükelçi: Burak Gürsel
Tel.: (995 32) 952014
Fax : (995 32) 951 810

Ekonomi Müşavirliği
Adres: D. Agmashenebeli, 61
Müşavir : Yavuz Aytekin
Tel.: (995 32) 943082
Fax : (995 32) 943082

Ticaret Müşavirliği
Adres: D. Agmashenebeli, 61
Müşavir : Bülent Tuncer
Tel.: (995 32) 923774
Fax : (995 32) 939117

TİCARETLE İLGİLİ BAKANLIKLAR, DEPARTMANLAR VE KURULUŞLAR

Ekonomi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Adres: 12 Chanturia Str. 380008, Tbilisi
Tel. : (995 32) 921-929
Fax : (995 32) 933 361 / 931 535

Dışişleri Bakanlığı
Adres: 4 Chitadze Str., 380008 Tbilisi
Tel. : (995 32) 989 377
Fax : (995 32) 997 249

Maliye Bakanlığı
Adres: 70 Barnov Str., 380062 Tbilisi
Tel. : (995 32) 226 805 / 292 077
Fax : (995 32) 292 368

Vergi Gelirleri Bakanlığı
Adres: 2, Leonidze Str., Tbilisi
Tel. : (995 32) 923 869
Fax : (995 32) 931 584

İçişleri Bakanlığı
Adres: 10, Guiua Str., Tbilisi
Tel. : (995 32) 996296 / 991 090
Fax : (995 32) 999524

Gürcüstan Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: 11 Chavchavadze Av. 380079 Tbilisi
Tel. : (995 32) 230 045 / 222552
Fax : (995 32) 235 760

Gürcüstan Uluslararası Ticaret Odası
Adres: 33 Pallaşvili St., Apt 2, Tbilisi
Tel. : (995 32) 225 600

Batumi Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: 6, Kostava Str.
Tel. : (995 222) 72841 / 72843
Fax : (995 222) 72842

Poti Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: 30, D. Agmaşenebeli Ave.
Tel. : (995 293) 21515 / 55600

Gürcüstan İhracatı Geliştirme Merkezi
Adres: 42, Kazbegi Ave.
Tel. : (995 32) 250841
Fax : (995 32) 536562

* Tbilisi'de kurulu Gürcü-Türk İşadamları Derneği'nin Şubat 2002 – Sayı 1 Raporundan Derlenmiştir.

Gürcü Girişimciler Birliği
Adres: 123 Tsinandzgvirishvili St., Tbilisi
Tel. : (995 32) 963 650
Fax : (995 32) 959 257
Amerikan Ticaret Odası
Adres: 8 Ingorokva St., 380008 Tbilisi
Tel. : (995 32) 433 860
Fax : (995 32) 996 182
Gürcüstan Sanayiciler Birliği
Adres: 12 Tsereteli Ave., Tbilisi
Tel. : (995 32) 350 095
Fax : (995 32) 952 444
Gürcüstan Patent Enstitüsü (SakPatenti)
Adres: 6 Chavchavadze Ave. First turn, Tbilisi
Tel. : (995 32) 251760 / 988 419
Fax : (995 32) 988 419 / 988 426
Gürcüstan Gümrük Departmanı
Adres: 6, Abslanidze S. Orhevi
Tel. : (995 32) 768404 /768775
Fax : (995 32) 768948

Gürcüstan Yatırım Merkezi
Adres: 42, Kazbegi Ave.
Tel. : (995 32) 921839
Fax : (995 32) 921840
Gürcü-Türk İşadamları Derneği
Adres: Rustaveli Str.
Tel. : (995 32) 998435
Fax : (995 32) 998435
Tbilisi Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: 41, Kostava Ave.
Tel. : (995 32) 769600 / 940440
Fax : (995 32) 769600 / 940440
Kutaisi Ticaret ve Sanayi Odası
Adres: 124, Rustaveli Str.
Tel. : (995 231) 71400 / 55992
Gürcüstan Fuar Merkezi (Expo Georgia)
Adres: 118, Tsereteli Ave.
Tel. : (995 32) 942028 / 958306
Fax : (995 32) 942028 / 958306

DIŞ TİCARET VE ULAŞTIRMA İSTATİSTİKLERİ

1. Ülkenin son 5 yıl dönemindeki toplam ithalatı ve ihracatı (Milyon $)

Yıllar	1997	1998	1999	2000	2001 (*)
İthalat (CIF)	943,5	1048,6	622,6	700,2	616,3
İhracat (FOB)	239,8	194	240,7	329,9	272,4
Toplam	1183,3	1242,6	863,3	1030,1	888,7

(*)Ocak–Kasım Dönemi

2. İhracatta İlk 10 Ülke (FOB)

Ülkeler	2000
TÜRKİYE	**73.623.100**
Rusya	68.071.900
Almanya	30.858.700
Azerbaycan	21.092.600
ABD	6.424.700
Ukrayna	19.473.000
İsviçre	13.521.500
İngiltere	10.397.600
İtalya	11.577.900
Ermenistan	13.479.100

Ülkeler	2001(*)
TÜRKİYE	**63.630.400**
Rusya	54.262.500
Türkmenistan	28.689.200
İngiltere	19.258.200
İsviçre	14.083.400
Azerbaycan	9.111.600
Ukrayna	8.402.400
İtalya	7.706.200
Almanya	7.254.500
ABD	7.014.100

(*) Ocak–Kasım Dönemi

3. İthalatta İlk 10 Ülke (CIF)

Ülkeler	2000
TÜRKİYE	**108.633.800**
Rusya	90.235.800
ABD	70.911.200
Azerbaycan	56.714.000
Almanya	55.998.700
Ukrayna	37.738.900
İngiltere	23.321.900
İsviçre	22.305.400
İtalya	21.809.900
Yunanistan	10.840.500

Ülkeler	2001(*)
TÜRKİYE	**93.689.900**
Rusya	80.610.100
Azerbaycan	63.603.000
Almanya	57.226.100
Ukrayna	46.842.800
ABD	37.179.800
İngiltere	22.396.500
İtalya	20.701.600
Türkmenistan	17.065.700
İsviçre	11.970.400

(*)Ocak–Kasım Dönemi

4. İhracatında İlk 10 Sırayı Alan Maddeler (FOB / 100 $)

	1999		2000		2001 (*)	
	%	Değer	%	Değer	%	Değer
Ham Petrol	4,10	7.200	3,51	11.567	3,3	8911.1
Elektrik	4,80	9.800	–	–	4,4	12004.5
Çimento	5,20	11.400	4,67	15.410		
Çay	5,30	11.500	0,00			
Maden Cevherleri	6,00	12.600	4,53	14.940	3,3	8953.2
Sanayi	6,50	14.600	8,59	28.326	9,5	25804.5
Orman Ürünleri (Ceviz, Tomruk, Kereste vs.)	7,90	15.500	6,76	22.310		
Buğday	8,40	19.100	–	–	10,4	28433.6
Demir Alaşımlar ve Hurda Metal	9,80	57.744	15,68	51.720	5,8	15723.1
Hurda Alüminyum	–	–	3,84	12.681	5,0	13629.7
Magnezyum ve Bakır	–	–	6,64	21.920		

(*) Ocak–Kasım Dönemi

5. İthalatında İlk 10 Sırayı Alan Maddeler (CIF / 1000 $)

	1999		2000		2001 (*)	
	%	Değer	%	Değer	%	Değer
Petrol ve Petrol Ürünleri	9,6	57.744	9,84	68.901	12,4	76162.5
Gaz	9,4	58.200	6,91	48.373	7,2	44370.1
Ilaç	6,8	42.400	6,53	45.694	5,9	36131.2
Otomobil ve Ulaşım Araçları	6,1	38.000	2,74	19.213	1,9	11820.4
Sigara	5,7	35.200	4,18	29.298	2,6	15741.5
Uçak	2,7	16.800	–	–	3,2	19922.5
Şeker	2,6	16.100	3,19	22.342	3,2	19420.4
Un	2,4	14.900	3,58	25.072	2,5	15161.4
Buğday	2,4	14.900	4,06	28.452	1,8	10786.4
Elektrik	2,2	13.900	–	–	2,3	14446.3
TV, Radyo ve Yed. Parçaları	–	–	2,45	17.131		
Kablo	–	–	2,12	14.833		

(*) Ocak–Kasım Dönemi

Gürcistan'da İşyeri Açma Şartları, Ortaklık ve Yatırım

Ana hatlarıyla Gürcistan'da Yatırım Yapma, Bir Ortaklığa Katılma, Şirket Kurma, Şube ve Büro Açabilmenin Mevzuat Koşulları

1. Türkiye'de yerleşik gerçek veya tüzel kişilerin Türkiye'de bulunan firmasının Gürcistan'da şubesini açması durumunda:

– Türkiye'de faaliyette bulunan firmasının kuruluş tüzüğünün Gürcüce'ye tercüme edilmesi,

– Kurulacak şubenin bulunduğu mahalledeki mahkemece, tercüme edilen kuruluş tüzüğü izninin onaylanması,

– İlgili kişinin sabıkasının olup olmadığına dair Türk adli makamlarından alınacak yazı,

– 1000 ABD $ veya eşitli döviz karşılığının Gürcistan milli parası olan Lari'ye çevrilerek Gürcistan'daki bir bankaya yatırılması (Bu miktar kurulacak firmanın gelecekte doğacak vergi borcu için talep edilmektedir.).

2. Ortaklığa Katılma ya da Firma Kurma Şartları:

– İlgilinin sabıkası olup olmadığına dair Türk makamlarından alınacak yazı,

– İki ülke gerçek ve/veya tüzel kişilerin Gürcistan'da kuracakları ortak firma kuruluş tüzüğünün hazırlanması,

– Tüzüğün iki dilde (Türkçe Gürcüce) tercümesi,

– Tüzüğün Gürcistan'daki yerel mahkemeceonaylanması,

– Tüzüğün Gürcistan'daki bir noterlikte tasdik ettirildikten sonra Adalet Bakanlığı'nda ve Dışişleri Bakanlığı Konsolosluk Şubesinde kayıt ve tasdik ettirilmesi.

Genel Vergi Tablosu

VERGİ	ORAN
Kurumlar Vergisi	% 20
KDV	% 20
Gümrük Vergisi	% 5 – % 12
Kurumlar Mal Vergisi	% 1
Gelir Vergisi	% 12 – % 20
Sağlık Sigortası	Kurum Payı % 3
	[illegible] Payı % 1
Sosyal Güvenlik	Kurum Payı % 27
	[illegible] Payı % 1
Yol Kullanım Vergisi (Gelir Üzerinden)	Yük ve yolcu taşımacılığı yapanlar %2
	Bankalar % 0,5
	Ticaret Yapanlar % 0,1
	Diğerleri (Ciro üzerinden) % 1
Gümrük Hizmet Harcı	% 0,3

SÖZLÜK

(Geçen sayıdan devam)

ლ ე ქ ს ი კ ო ნ ი

(LAZCA)	(MEGRELCE)	(GÜRCÜCE)	(TÜRKÇE)
ლაზური	**მეგრული**	**ქართული**	**თურქული**
მტკური,მტკორი	ტყარი	ველური,ტყიური	*yabani, vahşi*
მტუტა	ტუტა	ნაცარი,ნაცარ-ტუტა	*kül*
მუ,მუდა	მუ	რა	*ne*
მუთუ	მუთუნი	რამე	*birşey*
მუთუ ვარა	მუთუნ ვარ	არაფერი	*birşey (değil)*
მუთხანი,მუნთხა	მუდგა	რაღაცა	*nesne*
მულუნ	მურს	მოდის	*geliyor*
მურგვალი, მუგვალა, მორგვალი	რგვალი	მრგვალი	*yuvarlak değirmi*
მუფერი,მუჭომ-ფერი	მუნერი	რანაირი, რამერი (დიალექტ.)	*nasıl, ne gibi*
მუქ	მუქ,თიქ	მან	*kendisi*
მუშებურა, მუშოთ	მუშო,მუშოთ	თავისთვის	*kendi için*
მუშენი	მუშენი	რატომ	*niçin, neye*
მუში,მუშ	მუში	მისი	*kendini*

(Devam edecek)

Bulbulis Yubile - 6

(Geçen sayıdan devam)

არწივის შეძდეგ გადმოაფლაშუნებს სვავი. სხვებს როდი აცდის: ცდილობს, უნდა კარგი რამ წარმოსთქვას, ახრანტალებს ყელში და ბოლოს, როგორც იქო, გამოაგნო სიტყვები, ხოლო თვალი უფრო არწივზე აქვს, ვიდრე ბულბულზე: ცდილობს თავის ლაპარაკით მოქნონოს ფრინველთა მეფეს, რადგან იმის ნარჩომით ბევრჯელ გამძლარა და იმედი აქვს შეძდეგშიც არ მოაკლებს მეფე მოწყალებას.

— შენ, ჩიტუნავ, მომილოცნია, ძალიან ჰატარა ხარ და სახელი კი დიდი გაქვს. არ ვიცი. ღმერთმანი, ასე რადა ჰხდება? მე შენი გალობა ბევრჯელ მესმის და კმაუოფილიცა ვარ, მხოლოდ ერთი რამა მწყინს: შენი გალობა ლეშის მადას მიკარგავს; ცოტა ქს არ ჰომწონს, თუ კარგად დაუგდო კაცმა ყური შენს გალობას, გულში ქწყეთება ისეთი მძიმე, მწვავე ცვარები. არ ვიცი ქს ცვარები რისაა, მხოლოდ ვგრძნობ და ვიცი ის, რომ გულზე აღიბეჭდება და იწერება შეძდეგი სიტყვები: ნუ მოჰკლავ, სისხლს ნუ დაჰღვრი! მაშ რა ქნათ? ბალახი ვჰოყოთ? ამ ბრიყვებს (უზენაესს ფრინ-

ველებზე), ბოდიშს ვითხოვ, დიდებულო მეფევ, შენთან, ჰგონიათ, რომ მე თავში ტვინი არ მაქვს და არაფერი გამეგება წუთისოფლისა ჰმ! მაგათ როდი იციან, თქვენ გარდა, დიდებულო არწივო, რომ, რაც მარტოკა ჩემს თავში ტვინია, ყველა მაგათ თავში იმის ნახევარიც არ მოიძევება. კარგ მთქმელს კარგი გამგონე უნდაო, ნათქვამია. ეჰ, რა გაუწუობა... და შენ კი, ჩიტუნავ, ვჯონებ, ქს იმიტომ გეთქმევა, უველას გეგონებ, რომ, ჯერ ერთი, ვერავის ვერ მოერევი, რომ მოჰკლა, თავის სისუსტისა გამო, როგორც უკვე აღნიშნა ჩვენმა დიდებულმა მეფემ; და მეორეც — შენ ხორცს არ მიირთმევ. აი, ამიტომ ვამბობ: ეგ ზემორე აღნიშნული სიტყვები რომ გამოაკლო თავის მღერას, მაშინ უკეთეს მგალობელი იქნები.

ამით დაამთავრა სვავმა თავისი სიტყვა, რომელმაც დიდი სიცილ-ხარხარი გამოიწვია მგალობელ ფრინველთა შორის.

ბულბული განუმებული და გამტკნარებული იჯდა და ხმას არ იღებდა.

(Devam edecek)

HABERLER

İstanbul Film Festivalinde İki Gürcü

2002 yılı İstanbul Film Festivaline iki Gürcü yönetmenin filmleri yer aldı. Dover Kosaşvili'nin yönettiği İsrail-Fransa ortak yapımı olan "Geç Evlilik" filmi Gürcüce-İbranice dillerinde hazırlandı. Bu film Emek, Reks ve Sinepop sinemalarında Nisan ayında gösterildi.

Ünü Gürcü yönetmen Otar İoseliani ise onur konuğu olarak "Pazartesi Sabahı" adlı filmle yer aldı festivalde. "Pazartesi Sabahı" Emek sinemasında 28 Nisan da gösterildi ve festivalin kapanış filmi oldu. Otar İoseliani'ye de "Yaşamı Boyu Başarı Ödülü" verildi.

Ünlü film eleştirmeni Atilla Dorsay Berlin film Festivali dönüşü Milliyet Sanat Dergisinin Mart 2002 sayısında "Ustalardan Filmler" başlığı altında yönetmen hakkında kısaca şöyle diyor:

"Fransa'da yaşayan Gürcü yönetmen Otar İoseliani'nin filmi "Lundi Matin Pazartesi Sabahı"nı ise nasıl anlatım alı? Sanatçı, bir kez daha dünyaya yaşlı, görmüş-geçirmiş bir ermiş gibi bakıyor, yaşamın içindeki anlamsızlığı, gündelik yaşamdaki sıkıntıyı ve dünyamızın absürdlüğünü kilçik, içe dönük, adeta sessiz ama son derece incelikli bir filmle anlatıyordu. Biz FIPRESCI - Sinema Yazarları Jürisi olarak ödülümüzü ona verdik. Ama sanatçı büyük jüriden de bir en iyi yönetmen ödülü alarak ayrıldı festivalden... Onu yakında filmiyle birlikte İstanbul'da görmeyi umalım..."

İzmit Gürcü Derneği Gecesi Muhteşemdi

Soldan Sağa: İrfan İnce, Şükrü Türk, Şenol Güler, Miheil Gelaşvili, Ertuğrul Kazancı

İzmit Batumlular Kafkas Kültür Derneği tarafından organize edilen Gürcü Gecesi 19 Nisan'da Fuar Antik Kapı Restaurant'ta yapıldı. İzmit gecesi, başkan Ertuğrul Kazancı'nın açılış konuşmasıyla başladı. Sonra Gürcüstan'dan gelen çocuk folklor grubunun oyunları misafirleri büyüledi. Ayrıca Bayar Şahin ve Erol Keskin'in türkülerini Ankara'dan Artvinli Gürcü bir sanatçı ile yerel diğer sanatçıların sunduğu türküler izledi. İzmit'li Gürcülerin oyunlarla katılarak eğlendiği gece unutulmaz anılarla sona erdi.

Çveneburi Sohbet Toplantısı Yapıldı

Dergimiz yazarlarından Prof. Dr. Şuşana Putkaradze ile yapılan sohbet toplantısı 02 Mart 2002 tarihinde Akademi İstanbul'da yapıldı. İstanbul'lu Çveneburilerin katıldığı toplantının tercümanlığı, Gürcüstan'da üniversite eğitimi görmüş olan Arzu Kamacı ve Çiğdem Altun tarafından yapıldı.

İstanbul Batum Gürcü Derneği Seçimleri

28 Nisan 2002 tarihinde dernek merkezinde yapılan seçimlerde yönetim ve denetim kurulu üyeleri iksi dışında tamamen değişmiştir.

Yeni yönetim kurulu üyeleri şu isimlerden oluşmaktadır.

Avni Araboğlu – Başkan, yine seçildi.

Süleyman Moran – Üye, yine seçildi.

Burhan Karal, Mustafa İyi, İdris Aslan, Celal Göç, Sabri Yalım, Remzi Akın ve Yaşar Akkaya yeni yönetim kurulu üyeleri olarak seçilmiş bulunmaktadır.

Denetim kurulu üyeliklerine ise Ziya Kaya, Ayşe Toros ve Arslan Güneş seçilmişlerdir.

Gürcüstan'a Gezi Yapılacak

EDUARD ŞEVARDNADZE TÜRKİYE - GÜRCİSTAN DOSTLUK VE DAYANIŞMA VAKFI KAFKASYANIN DOĞA HARİKASI ÜLKESİ GÜRCİSTAN'A TUR DÜZENLENİYOR GEZİ GÜRCİSTAN'IN TARİHİ, KÜLTÜREL, DOĞAL ZENGİNLİKLERİNİ, MİSAFİRPERVER HALKINI, DÜNYANIN EN DİNAMİK FOLKLORUNU TANITMAYI AMAÇLIYOR. GEZİ OTOBÜSLE YAPILACAK. GÜRCİSTAN'ın BATUM - POTİ - KUTAİSİ - BORÇOMİ - GOKİ - MSTHETA - TBİLİSİ ŞEHİRLERİ GEZİLECEKTİR. GİDİŞ : 5 TEMMUZ CUMA İSTANBUL'Dan SAAT 15.00. ANKARA'Dan SAAT 22.00 'De HAREKET. DÖNÜŞ 13 TEMMUZ CUMARTESİ 07.00 'De ANKARA 14.00'DE İSTANBUL'a (8 GECE 7 GÜN) GEZİ ÜCRETİ (YURTDIŞI ÇIKIŞ VERGİSİ HARİÇ 600 $'dır. MÜRACAAT : VAKIF Gn. Mü.: MEVLÜT ARTVİNLİ GSM : (0532) 457 69 34 TEL: (0312) 435 68 88 FAX : (0312) 433 9338 MİTAT PAŞA Cad. 39/9 Kızılay ANKARA Son Müracaat Tarihi 5 Mayıs 2002 Müracaat 200$ Depozito, Kalanı Gezi Başlamadan Ödenecektir

Hendek Gürcü Derneği Seçimleri

Ocak 2002 ayında yapılan dernek seçimlerinde başkanlığa Şemsettin Yeğin getirildi. Yönetim kurulu üyeliklerine ise Musa Akıcı, Recep Tiryaki, Cemal Atabek, Selami Sırrı Keskin, Sedat Nişancı, Zafer Çakmak, Metin Genç ve Sami Bağdatlı getirildi.

İzmit İmerhevi Gürcü Derneği'nde Yeni Yönetim

İzmit Artvin İmerheviler Kültür ve Dayanışma Derneği'nin 03 Mart 2002 tarihinde yaptığı seçim ile yeni yönetimi kurulu üyeleri tespit edilmiştir. Başkanlığa Hüsamettin Altun, İkinci başkanlığa Yalçın Gül, Sekreterliğe Atamur Sevim, muhasiplığe Kemal Yıldız ve üyeliklere de Fevzi Özcan, Reyhan Şirin ve Mehmet Devir getirilmişlerdir.

Dernekten bize gelen kısa bir notta dernekle ilgili şu bilgilere yer veriliyor:

Artvin'in bağrından kopup, ekonomik ve sosyal nedenlerle Kocaeli'ne yerleşen Gürcü kültürünü yaşatmaya çalışan İmerheviler Kocaeli'nde Kültür ve Dayanışma Derneği kurarak yeni yetişen gençlerimize ışık tutarken gelenek ve göreneklerimizin yeni nesillere taşınmasına, geliştirilmesine çaba sarfeden tüm dost ve hemşerilerimize sevgi ve saygılarını iletiyorlar.

Kocaeli'ne yolu düşen tüm hemşeri ve dostlarımızı **Yenidoğan mah. Üstün sokak. No: 10 İzmit** adresindeki dernek merkezine ve sosyal etkinliklerine davet ediyoruz. Derneğe katkıda bulunan tüm yardımseverlere sonsuz şükran ve selamlarını iletiyorlar.

Gürcüstan Meclis Başkanı Sayın Nino Burcanadze 26-27 Şubat 2002 Tarihlerinde Türkiye'yi Ziyaret Etti

Gürcüstan Meclis Başkanı Sayın Nino Burcanadze 26-27 Şubat 2002 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmişlerdir. Başkan, Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Yönetim Kurulu üyeleri ile Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı Yönetim Kurulu Üyelerini birlikte Hilton Otel'inde kabul etmişlerdir. Türk-Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı'ndan Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Nihat Gökyiğit ile Genel Müdür Mevlüt Artvinli ve Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı'ndan Yönetim Kurulu Başkanı sayın Refaiddin Şahin, Başkan Yardımcısı Alaattin Güven, Artvin eski Milletvekili Metin Arifağaoğlu, Kadir Albayrak, Rafet Altunkaya, Adli Gündüz, Mehmet Kemal Arıcı, Özbey İmamoğlu, Mevlüt Mert ve Vakfın Genel Müdürü Mevlüt Artvinli görüşmeye katılmışlardır. Gürcüstan Meclis Başkanı Vakfımıza bir Gürcü ressamın tablosunu hediye etmiştir. Vakıf Başkan Yardımcısı E. Korg Sayın Alaattin Güven Vakfın amblemli şiltini sayın Meclis Başkanına takdim etmiştir. Gürcüstan Ankara Büyükelçisi sayın Tariel Lebanidze'nin de katıldığı toplantılarda iki ülke arasında önemli konular gündeme getirilerek olumlu görüşmeler yapılmıştır.

(Mevlüt ARTVİNLİ)

Nihat Gökyiğit - Burcanadze'den Hediye Tabloyu Teslim Alırken

Nino Adamadze Konser Verdi

Gürcüstan Şan Yarışması Başarı Ödülü sahibi ve İstanbul Devlet Opera ve Balesi solisti Nino Adamadze İstanbul Pera Güzel Sanatlar Merkezi'nde 29 Mart 2002 tarihinde konser verdi. Konserde Şuman, Wagner, Grly, Çaykovski, Glika, Back Rubinştayn ve Rimsky'nin eserleri icra edildi.

Nino Adamadze daha önce Gürcüstan ve eski Sovyet Cumhuriyetleri ile Almanya'da 350'nin üzerinde konserler vermiş bulunmaktadır.

Muhran Maçavariani'nin Şiirleri Cumhuriyet'te

Dergimiz yazarlarından Hüseyin Uygun tarafından çevirisi yapılan ünlü Gürcü ozanı Muhran Maçavariani'nin şiirleri Cumhuriyet Kitap Eki'nin 14 Şubat 2002 tarihli sayısında yayınlandı. Toplam yedi şiirin yer aldığı çevirilerden birini aşağıda yayınlıyoruz.

USUMUN SESİ

Daha çok geceleri,
Bazen gün içinde,
Uzaktan değil,
Usumdan sesler duyuyorum:
Sessiz kalsam,
Elvermiyor bulunçum.
Ses çıkarsam,
Ölüm korkusu.

Prof. Dr. İsmet Dindar Gürcüstan Fahri Vatandaşı Oldu

Uzun yıllar Gürcüstan sağlık sisteminin iyileştirilmesi ve Gürcü doktorların eğitilmesi konusunda emek sarfeden Prof. Dr. İsmet Dindar'a Gürcüstan Fahri Vatandaşlığı verildi. İsmet Dindar, Türkiye'de 100'ün üzerinde Gürcü hastayı kalp ameliyatı yapmış, ayrıca Gürcüstan'daki hastanelerde de çok miktarda ameliyat larda bulunmuştur.

Derginize, yaptığı değerli katkıları ile yardımcı olan Sn. Prof. Dr. İsmet Dindar'ı layık olduğu Gürcüstan fahri vatandaşlık ünvanı için tebrik ediyoruz.

(Mevlüt Artvinli)

Acara Müzik ve Folklor Topluluğu Türkiye'de

E.Ş. Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Organizatörlüğünde 23 Mart – 31 Mart 2002 tarihleri arasında Acara Müzik Topluluğu Halk Oyunları Gurubu Türkiye'de konserler verdi.

Nodar Saghiadze ve Tariel Nakaidze önderliğinde 23 Mart'ta Türkiye'ye gelen 47 kişilik grup ilk konserini Sayın Musa Aydın'ın başkam olduğu Bursa Batumiulular Derneği'nde verdi. Bursalıların büyük beğenisin kazanan grup ikinci konserini Sayın Ahmet Kahraman'ın başkanı olduğu Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği'nde verdi. Gurup daha sonra Hendek Batum ve Havalisi Kültür Derneği'ne konuk oldu ve Hendeklilere konser verdi. Dernek Başkanı sayın Şemsettin Yeğin konuklarını iki gün evlerde ağırlayarak çok sıcak bir ortam oluşturdular.

Grup Hendek'ten sonra Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Bilal Dindar'ın desteği ve ev sahipliğinde konser verdi. Üniversitedeki konseri Gürcüstan Ankara Büyükelçisi Sayın Tariel Lebanidze ile E.Ş. Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı Başkanı Sayın Refaldin Şahin ile Yönetim Kurulu Üyeleri, Maattin Güven, Ali Rıza Kabalbulut, Mevlüt Artvinli, Adli Gündüz, Kadir Albayrak ile 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel izlediler. Üniversitede Büyükelçi Kafkasya Politikası üzerine konferans verdi. Akşamleyin Samsun Valisi Sayın Muammer Güler ve 19 Mayıs Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Ferit Barnay birlikte Büyükelçiye, Vakıf Yönetim Kurulu Üyelerine ve Gürcü Folklor ekibi temsilcilerine bir akşam yemeği verdiler. Yemekte Türkiye Gürcüstan dostluğu ve dayanışma adına önemli mesajlar verildi.

Ertesi sabah heyetimize 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel, Kaymakam Sayın Yusuf Güler ile birlikte sabalı kahvaltısı verdiler. Samsun'un ünlü yağlı pidelerinin ikram edildiği kahvaltıdan sonra şirin ilçenin güzellikleri görüldü ve balıca sigara fabrikası gezildi. Samsun'dan sonra Hopa Ticaret ve Sanayi Odasının misafirleri olarak Hopa'ya giden gurup 31 Mart 2002 günü Hopa kaymakanı Sayın Mustafa Çiçek'in katılımı ile son konserini vererek Türkiye'den ayrılıp Batum'a döndüler.

Vakfımızın Organize ettiği bu faaliyette Bursa Batumiular Derneği Başkanı Sayın Musa Aydın, Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Sayın Ahmet Kahraman, Hendek Batum ve Havalisi Kültür Derneği Başkanı Sayın Şemsettin Yeğin, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi Rektör Yardımcısı Sayın Prof. Bilal Dindar ve Hopa Ticaret ve Sanayi Odası Başkam Sayın Sinan Altunsoy ile 19 Mayıs Belediye Başkanı Sayın Yılmaz Erel'e katkı ve desteklerinden dolayı teşekkür eder çalışmalarında başarılar dileriz.

(Mevlüt ARTVİNLİ)

Haramlar ve Helaller" Kitabı Gürcüce'ye Çevrildi

Yaklaşık 12 yıldır Gürcüstan ve Kafkasya bölgesine yönelik gönüllü olarak sürdürülen yayın hizmetleri zincirine yeni ve çok önemli bir halka eklendi.

Prof. Dr. Hayrettin Karaman Hocanın "Haramlar ve Helaller" adlı eseri Gürcü diline çevrilerek orijinal Gürcü alfabesi ile yayınlandı.

Okuyucular, "Haramlar ve Helaller" ile derneğin diğer yayınlarına www.muslimgeorgia.org web sitesinden ulaşıp bilgisayarlarına da rahatça indirebilirler.

Dernek, ayrıca 2002 yılı Gürcüce Dini Takvim yayınlayarak okurların hizmetine sunmuş bulunmaktadır.

e-mail:info–@muslimgeorgia.ogr Fax: (0212) 631 29 10 Tel: (0212) 631 34 99

"Borçka Mektupları" Yayımlandı

İvane Calani tarafından yazılan ve Fahrettin Çiloğlu tarafından çevrilen "Borçka Mektupları" adlı kitap Otingo Matbaacılık tarafından finanse edilmiş ve Sinatle Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Kitabın önsözünde "İvane Calani, 1862 yılında doğmuş ve 1936 yılında yaşamını yitirmiştir. Calani, 93 Harbi olarak da bilinen 1877–78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından, bu savaşta Rusya'nın eline geçmiş olan Çoruh vadisinde görevlendirilmiştir. Buradaki görevi sırasında, iki 1881 tarihli olan mektuplar yazmış ve bu mektupları Tbilisi'de çıkan Droeba, İveria gazetelerinde yayınlanmıştır. Calani'nin Çoruh vadisi ile bu vadide yaşayan Müslüman Gürcülere ilişkin aktardığı bilgiler, Türkiye'de yaşayan Gürcüler hakkında kısıtlı bilgilerimize yeni bilgiler katmaktadır.

Calni'nin 93 Harbi sonrasında göç etmeyip Çoruh vadisinde kalan Gürcülerin yaşamı ve gelenekleri üzerine ayrıntılı bilgiler verdiği bu mektupları, 1991'de Tbilisi'de basılan "Savşat Mektupları" (Tzerlebi Savşetindan) adlı kitaptan alınmıştır. Borçka'dan yazıldığı için biz bu mektupları "Borçka Mektupları" adı altında yayımlamayı daha uygun bulduk. Borçka Mektupları, İsmetzade Doktor Mehmed Arif'in, Çoruh vadisinden göç edip Samsun'un Çarşamba ilçesine yerleşen Gürcüleri anlatan Gürcü Köyleri (2002, Sinatle) gibi, Türkiye'de yaşayan Gürcüler üzerine temel kaynaklardan biridir" denmektedir.

Edinme Adresi Sinatle Yayınları

Davuspaşa Cad. TİM 2 Sitesi No: 536 Topkapı/İSTANBUL

Tel: (0212) 501 88 54

Tel&Faks: (0212) 501 84 66

"Artvin Tarihi" Kitabı Yayımlandı

Halit Özdemir tarafından hazırlanan "Artvin Tarihi" kitabı yayınlandı. Artvin ile ilgili coğrafi ve tarihi bilgilerin yer aldığı kitap çok geniş bir çalışma olup, kimi zaman yazarın Artvin'i tarih öncesi çağlardan beri Türk toprağı olduğunu ispat etme çabalarına girmesi gibi belirli bir amaca hizmet etmek için yazıldığı izlenimi ortaya çıkmaktadır.

Kitap 0312 – 484 93 54 nolu telefondan veya özdemirhalit@mynet.com e-mail'den temin edilebilir.

"Adam Öykü" de Üç Öykü

Adam Öykü Dergisi'nin Mart-Nisan 2002 sayısında Fahrettin Çiloğlu'nun üç tane öyküsü yayınlandı. Nisan, Gülümseme ve Ret adlı öyküler, Tbilisi kentinde geçmektedir.

Yeni Hidi-Köprü Dergisi Yayınlanmaya Başladı

Daha önce gazete olarak yayınlanan Hidi-Köprü artık dergi olarak ve Gürcüce-Türkçe dillerinde yayınlanmaya başladı. Derginin yayın yönetmenleri Abesalom İmedaşvili ile Ekrem Dindarol olup Danışma Kurulu ile Yayın Kurulu çok sayıda Gürcü ve Türk vatandaşlarından oluşmaktadır.

2002 yılı 1.nci sayısında ilgimizi çeken bazı yazıları şöyle sıralayabiliriz.

– Türkiye Cumhurbaşkanı Gürcüstan'da

– Gürcü Edebiyatı'nın Şövalyesi: Söyleşi

– İzmit'li Gürcülerin Tbilisi Konseri

– Gürcü Türkologlardan Büyük Hediye

– Türk Gürcü Eğitim İlişkileri Üzerine

– Gürcü Şarabının Başarısı

– Ünlü Tarihçi Valerian Gabaşvili

Dergi şu adresten temin edilebilir.

M. Kostava Caddesi. No: 14

Tbilisi 380009 / GÜRCÜSTAN

Tel: 00995–32–997301–920906

Hopa Dergisi 17. ve 18. Sayıları Yayımlandı

Hopa Ticaret ve Sanayi Odası'nın yayın organı olan Hopa Dergisi'nin bu sayısında aşağıdaki yazılar dikkatimizi çekmiştir.

– T.C. Ziraat Bankası, Tbilisi Şubesi ile ilgili yazı

– Hopa'da Gürcülerden Folklor Ziyafeti

– 21. yy.da Artvin sempozyumu

– Kar Üzerinde Karakucak Güreşleri

– Türk-Gürcü İş Adamları Derneği (GÜRTÜSIAD)

– Gürcüstan–Ermenistan Gezisi

–Türk-Gürcü Dostluğu

Dergi, Hopa İş Merkezi Kat 3 Hopa-Artvin adresinden ve 0466–3514217 – 3516417 nolu telefonlardan temin edilebilir.

Sima Dergisi Yeni Sayısı Yayınlandı

İzmit'te kurulan SİMA Doğu Karadenizliler Hizmet Vakfı tarafından yayınlanan Sima Dergisi'nin son sayısında aşağıdaki yazılar dikkat çekicidir.

– Laz Şivelerinden Örnekler

– Laz Halk İnançları Üzerine Araştırma Notlar

– Lazca'da Ön Ekler ve Son Ekler

– Lazuri Ses Yarışması

– Laz Kültürü Tanıtıcı Yayınlar

İlgilenenler dergiyi 0262 – 332 29 53 nolu telefondan temin edebilirler.

Ankara'daki Gürcü Vakfı'nın İdare Merkezinde Yeni Yapılanma

Ankara'da Mithatpaşa Caddesi, 39/9, Kat 5 Kızılay/ANKARA adresinde merkezi bulunan Eduard Şevardnadze Türkiye-Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı'ndan yapılan açıklama aşağıda verilmiştir.

Yönetim Kurulu Üyelerimizin katkıları ile Vakıf Merkezimizde yeni düzenlemeler yapılmıştır. Üyelerimizin aileleriyle veya arkadaşlarıyla birlikte oturup dinlenebilecekleri, vakit geçirebilecekleri bir ortam sağlanmıştır.

Dinlenme salonuna televizyon, video ve uydu anteni alınmış olup iki Gürcü kanalı izlenebilmektedir. Arzu edildiği takdirde haftanın belirli günleri geleneksel Gürcü pidesi (hacapuri) ve hinkali yapılacaktır.

İnternette Vakfımıza ait bir Veb sayfası açılmıştır: www.tugudav.org

Kurban Bayramının üçüncü günü (24 Şubat Pazar) saat 15.00 de Vakıf Merkezimizde yeni Dinlenme Salonumuzun açılışı ve Bayramlaşma yapılacaktır.

Bu vesile ile Kurban Bayramınızı kutlar, sağlık, mutluluk ve başarı dileklerimi sunarım.

İlgili vakfın telefonları

0312–4339574–4356888 ve faksı ise

0312–4339339 olup sizlere her zaman hizmet vermek istemektedir.

(Meviüt ARTVİNLİ)

Yeni Düşünce Gazetesi 8. nci Sayısı Yayınlandı

Gürcüstan'ın Tbilisi kentinde Gürcüce-Türkçe yayınlanmakta olan Yeni Düşünce Haftalık Gazetesinin 8. nci sayısı yayınlandı.

Bu sayıda ilgi çeken bazı yazılar şöyledir.

– Rusya ve Ermenistan, Türkiye'nin ve ABD'nin Gürcüstan'a yaptığı yardımlardan rahatsızdırlar.

– Gürcüstan'a ABD askerlerinin gelmesine hiçbir güç engel olamaz.

– Cavaheti Bölgesinde Rusya'nın yeni provokasyonu

– Gürcü Subay ve Astsubayları Türkiye'ye teşekkür ediyorlar.

– Abhazya'da çıkan terör olayları Gürcüstan-ABD arasındaki askeri ilişkilerin kesilmesi amacıyla gerçekleşiyor.

Yeni Düşünce Gazetesi aşağıdaki adresten temin edilebilir.

Vahtang Gorgasali Kuça, No: 11

Tbilisi – GÜRCÜSTAN

Tel: 00995–32–753772

e-mail: senpati@geo.net.ge

nlazihuseyinzade@hotmail.com

Gürcüstan Ulusal Günü Coşkuyla Kutlandı

Gürcüstan Cumhuriyeti'nin kuruluş günü olan 26 Mayıs 1918 gününü anmak amacıyla Ankara'da Sheraton Oteli Balo Salonunda 30 Mayıs Perşembe günü düzenlenen resepsiyona devlet, askeri, yargı ve politikadan üst düzey yöneticiler katıldılar. Gürcüstan Türkiye Büyükelçiliği tarafından organize edilen gecede, Büyükelçi Tariel Lebanidze ve eşi, konukları 1830 dan itibaren girişte karşıladılar. Türkiye'li ve Gürcüstan'lı birçok Gürcü bu vesile ile bir kez daha birarada olmanın mutluluğuna yaşadılar.

Gürcüstan'a Deprem Yardımı

25 Nisan 2002 tarihinde Gürcüstan'da meydana gelen 6.3 şiddetindeki Tbilisi merkezli ağır mad-

Vakıf Gn. Md. M. Artvinli ve Gürcü - Türk İşadamları Dernek Başkanı Hasan Bayraktar yardımı verirken

di hasarla sonuçlanan depremle ilgili Türk–Gürcü Eğitim ve Kültür Vakfı ile Türkiye–Gürcüstan Dostluk ve Dayanışma Vakfı yardım kampanyası başlattı. Toplanan parayla 500 aileye 2-3 ay yetecek miktarda gıda ve temizlik maddeleri içeren yardım yapıldı. Depremle ilgili Gürcüstan'a giren ilk yardım olması nedeni ile basında ve televizyonda geniş yer verildi.

Uluslararası Acara–Batumi 2002 Çocuk Festivali

Her yıl Gürcüstan Acara Özerk Bölgesi'nde Acara Müzik ve Folklor Derneği'nce yapılan Uluslararası Çocuk Müzik ve Folklor Festivali bu yıl da 8–13 Mayıs 2002 tarihleri arasında Batumi'de yapıldı. Bu festivale vakfımız tarafından Orhangazi Kafkas Kültür ve Dayanışma Derneği Halk Oyunları ve Hopa Hüsnü Ciner İlköğretim Okulu Halk Oyunları Ekipleri Kültür Bakanlığı'na Türkiye'yi temsilen teklif edilmiş ve Kültür Bakanlığı'nca kabul edilerek görevlendirilmişlerdir. Her iki grupta uluslararası böyle bir festivalde Türkiye'yi en iyi şekilde temsil edip tanıtmışlardır.

Bundan sonra da Gürcüstan'da yapılacak uluslararası festivallere vakfımız organizatörlüğünde folklor ve müzik ekiplerinin gönderilmelerine devam edilecektir.

BASINDAN

Abhazya'dan ABD'ye Kaçak Sigara

Bursa'nın Gemlik ilçesinde bulunan Borusan limanı'nda gümrük muhafaza ekiplerince düzenlenen operasyonda, Gürcüstan'ın Abhazya özerk bölgesinden ABD ve Panama'ya gönderilecek 3 trilyon 107 milyar lira değerinde kaçak sigara ele geçirildi. 6 kişinin yakalandığı operasyonda ele geçirilen Marlboro sigaralarının sahte olduğu belirlendi.

Cumhuriyet 31/01/2001

Gürcüstan Parlamento Başkanı Ankara'da

Gürcüstan Parlamento Başkanı Nino Burcanadze Ankara'yı ziyaret ederek, Sezer, Ömer İzgi, Bülent Ecevit ve Devlet Bahçeli ile ayrı ayrı görüştü. Görüşmelerde Bakü-Tbilisi-Ceyhan boru hattı projesi ve Gürcü-Abhaz sorunu görüşüldü. Ecevit Abhaz sorununun dış kaynaklı olduğunu belirtti.

Turkish Daily News 22/01/2001

Cumhuriyet 27/01/2002

ABD Askerleri Gürcüstan'da

Rus ordusunun taarruzlarından kaçan Çeçen mülteciler ile onlarla birlikte olduğu söylenen Çeçen savaşçıların Gürcüstan'ın Rusya sınırına yakın Pankisi vadisinden çıkarılması için Rusya son bir kaç aydır bu bölgeye operasyon düzenlemek arzusundaydı. Bu konuda, batılı arkasına almak için Rusya devamlı propaganda yapmakta ve Gürcüstan'ın yalnız başına bunları ordan çıkaramayacağını ve bu nedenle kendisinin bu bölgeye bir operasyon yapması gerektiğini vurgulamakta idi. Bu tip propaganda konuşmaları ile Rusya bu bölgede askeri varlığını konuşlandırmak istiyordu. Rusya'nın daha önce aynı amaçlarla Gürcüstan'ın Abhazya ve Samaçablo (Güney Osetya) bölgelerine gönderdiği askerlerin orda nasıl kalıcı hale geldiği ve hatta oradaki ayrımcılara nasıl yardım ettiğini uluslararası kamuoyu çok iyi bilmektedir. Rusya bu bölgelerdeki askeri varlığının istenmediğini bildiği halde ordan askerlerini çekmemekte ısrar etmektedir. Bu bağlamda Rusya, üçüncü cepheyi Panksi vadisinde açıp, Gürcüstan'ın kuzeyini tamamen kontrol altına almak istemektedir.

Rusya'nın emellerini çok iyi bilen Gürcüstan yönetimi, bu bölgeye Rus askerleri yerine ABD askerlerinin gelmesini istedi ve ilk aşamada 200 ABD askeri uzmanı Gürcüstan'a gelerek Gürcü ordusunu terörizme karşı eğitmeye başladı.

Bu konuda bazı Rus yetkililerin ve bakanların olumsuz tavır almalarına karşın Rusya Devlet Baş-

kanı Putin, bunun rahatsız edici bir olay olmadığını vurguladı.

Gürcüstan'a gönderilen ABD askeri uzmanları ile ilgili bazı gazete haberleri şu başlıklarla verilmiştir:

– ABD, Gürcüstan Cephesini Açıyor

Cumhuriyet 21/02/2002

–Rusya, ABD'nin Gürcüstan'a Yardım Etmesine Soğuk

Turkish Daily News, 22/02/2002

– Terörle Mücadelede Yeni Cephe Gürcüstan'da Açılıyor

Dünya, 28/02/2002

– 200 ABD'li Asker Terörle Mücadele İçin Gürcüstan'a Gidiyor.

Milliyet, 28/02/2002

– Amerikan Askerleri Eski SSCB Topraklarında

Finansal Forum, 28/02/2002

– Rusya Küplere Bindi.

Radikal, 01/03/2002

– Kafkasya'da Çıkar Kavgası

Cumhuriyet, 01/03/2002

– Ruslar Tatmin Edilmelidir.

Turkish Daily News, 01/03/2002

– Gürcüstan, ABD Kuvvetlerinin Gelişini Savunuyor

Turkish Daily News 01/03/2002

–ABD-Rusya Gürcüstanı Paylaştılar

Finansal Forum 01/03/2002

–Putin: Gürcüstan'da ABD Varlığı Trajedi Değil

Finansal Forum 03/03/2002

– ABD Askeri Şimdi de Kafkasyada

Dünya 05/03/2002

– Gürcüstan Lideri, Avrupa Topluluğu ile Güvenlik Adımlarını Görüştü

Turkish Daily News 19/03/2002

– Kafkasya Sırasını Bekliyor

Yedinci Gündem 06-12/04/2002

– ABD Askerleri Sadece Eğitim İçin

Turkish Daily News 03/05/2002

– ABD, Güney Kafkasya ve Turkiye'de Yeni Politika Geliştiriyor

Turkish Daily News 05/05/2002

Barışgücü Konumu

Şevardnadze, Gürcüstan'ın Abhazya bölgesinde mevcut Rusya Barış Gücü askerlerinin kalış süresinin 01.07.2002 tarihine kadar uzatıldığını bildirdi. Bu arada Bir Milletler Güvenlik Konseyinin Abhazya sorununa barışçı bir çözümün çok kısa sürede bulunması konusunda kararını da sevinçle karşılandığı bildirildi.

Turkish Daily News 04/02/2002

RTÜK'ten "Lazca" Yayına Uyarı

Ankara (Cumhuriyet Bürosu)

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Rize Gelişim TV'ye "Lazca" yayın yaptığı için uyarı cezası verdi. Üst Kurul, Gelişim TV'nin "Lazca" sunduğu müzik-eğlence programı ile "radyo ve televizyon yayınlarının Türkçe yapılması" ilkesini çiğnediğini savundu. Üst Kurul, bu kuralı bugüne kadar yalnızca Kürtçe yayınlar konusunda uygulamıştı. Gelişim TV'ye verilen ceza, aynı zamanda Kürtçe dışında başka dilde yapılan bir yayına ilk kez ceza uygulanması anlamına geliyor.

Cumhuriyet 16/02/2002

En İyi Yönetmen Ödülü Otar Ioseliani'ye

Berlin Film Festivali'nde en iyi yönetmen ödülü Gürcü Otar Ioseliani'ye "Pazartesi Sabahı" adlı filmi için verildi.

Cumhuriyet, Radikal 18/02/2002

Sevişgen Tavuskuşları Diplomatik Kulislerde

Gürcüstan Büyükelçisi Tairel Lebanidze'nin çiftleşme dönemine giren tavuskuşlarının attıkları "cilveleşme çığlıkları", Ankara Valisi Yahya Gür'ü rahatsız etti.

Ankara'nın diplomatik kulislerinde Lebanidze'nin tavuskuşları konuşuluyor.

Gürcüstan'ın Türkiye Büyükelçiliği ile Ankara Vali Konağı, Çankaya Abdullah Cevdet Sokak'ta sırt sırta bulunuyor.

Doğaya düşkün olduğu belirtilen Lebanidze, ülkesinden getirttiği ve zaman zaman büyükelçilik bahçesinde boy gösteren, son derece güzel tüylere sahip, dişi ve erkek olmak üzere bir çift tavuskuşu besliyor.

Ancak doğanın canlanarak, yeniden hayat kazandığı bahar aylarına girilen bu günlerde, her canlı gibi tavuskuşlarının da doğanın "geri çevrilemez" çağrısına uyarak çiftleşme dönemine girmeleri, "diplomatik bir mevzu" halini aldı.

Normal zamanlarda son derece sessiz ve uysal oldukları bilinen tavuskuşları, içine girdikleri ola-

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ

ğanüstü dönemin etkisiyle 15 dakika aralıklarla tiz ve yüksek perdeden çığlık atıyorlar. Gece-gündüz demeden sık aralıklarla tavuskuşlarının attıkları "cilveleşme çığlıklarını" Büyükelçi Lebanidze'nin komşusu Vali Gür'ü rahatsız ettiği kaydediliyor.

Nezaketiyle tanınan Vali Gür'ün bunu doğrudan doğruya Büyükelçi'ye iletmediği ancak, konu açıldığında şakacı bir üslupla kur çığlıkları atan tavuskuşlarına da değinmeden edemediği belirtiliyor.

Hürriyet, 22/02/2002

İngilizler'in Yusufeli Barajı Tepkisi

Ilısu Barajı'nın ardından Çoruh Nehri üzerinde yapılacak olan Yusufeli Barajı projesi İngiliz çevrecilerinin hedefi haline geldi. The Guardian gazetesi, Yusufeli Barajı'nın gerçekleşmesi halinde Gürcistan'ın su kaynaklarının azalacağını, Karadeniz sahilinin erozyona uğrayacağını savundu. Gazete, Blair hükümetinin Yusufeli projesine katkıda bulunmaya hazırlanırken büyük tepki uyandıran Ilısu Barajı projesini desteklemekten vazgeçmediğini belirterek sert dille eleştirdi. Gazete, Yusufeli Barajı nedeniyle 15 bin kişinin evinin ve tarlalarının su altında kalacağını öne sürdü. The Guardian, Yusufeli barajı projesine talip konsorsiyumun lideri Fransız şirketi Spie batignolle'nin hisselerinin yüzde 41'inin İngiliz şirketi Amec'in elinde olduğuna dikkat çekti.

Cumhuriyet 27/02/2002

"Abhazya'ya Bağımsızlık

Ruysa, Parlamentosu alt kanadı Duma'dan da, "Abhazya'nın Gürcüstan'dan bağımsızlığını tanıyalım" şeklinde sesler yükselmeye başladı. Duma Dış İlişkiler Komisyonu Başkanı Dmitri Rogozin, "ABD'nin Gürcüstan'a askeri uzmanlar yerleştirdiği haberleri teyid edilirse, Duma da, karşılık olarak, Abhazya'nın bağımsızlığının tanınması konusunu gündeme alabilir" dedi.

Öte yandan Abhazya parlamentosunun adı açıklanmayan bir temsilcisi de İnterfaks'a yaptığı açıklamada, "Abhazya'da bu yıl içerisinde, bu cumhuriyetin Gürcüstan'dan ayrılarak Rusya'ya bağlanması ile ilgili bir referandum yapılabilir" dedi. Abhazya lideri Vladislav Ardzinba ise 26 Ocak tarihinden beri Moskova'da bulunuyor. Ardzinba'nın sağlık nedenleri ile Moskova'da kalmakta olduğu belirtiliyor.

Finansal Forn 01/03/2002

İsyancılar Seçim Yapıyor

ABD'nin Gürcüstan'a askeri eğitim verme kararına karşılık olmak üzere Gürcüstan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da parlamento seçimleri yapıldı. Washington'un Gürcü askerlerini eğitime kararı üzerine Abhaz isyancılar komşu Rusya'dan yardım istediler.

Turkish Daily News 04/03/2002

Ertvan, Ankara-Tbilisi'yi Örnek Almalı

Türkiye ile Gürcüstan arasındaki ilişkilerin güçlenmesinde Devlet Başkanı Şevardnadze'nin aklcı siyasası olduğu kadar Türkiye'de yaşayan, hatta parlamentoda temsil edilen Gürcü vatandaşlarımızın rolüde büyüktür. Ermenistan'ın akıl almaz siyasal yaklaşımına karşılık Tbilisi, Ankara ile iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmenin kendi yararlarına olduğunu daha Moskova'dan kopar kopmaz algıladı.

Bakü-Ceyhan boru hatları Tbilisi bağlantılı olarak Gürcüstan topraklarına girdi, ancak Ermenistan dışlanmadı mı? Bundan kim kazançlı çıktı, kim yitirdi? İki başkent arasında devlet düzeyinde ve halklar arasındaki ilişki her geçen gün yoğunlaşmakta, ekonomik alışveriş artmakta. Kişi başına ulusal gelilr 1350 dolar olan Gürcüstan'ın dış ticareti içinde Türkiye'nin payı yüzde 17.7 oranı ile 182.2 milyon dolardır. Birinci konumdaki Türkiye'yi Rusya ve Almanya izliyor.

Gürcüstan, Türk işadamlarının yatırımlarına kapılarını açtı, daha fazlasını da bekliyor. Erlvan ise bu ilişkinin olumlu sonuçlarını göremeyecek kadar kör.

Cumhuriyet 05/03/2002

Çoruh Artık Durgun Akacak

İstanbul Haber Servisi- Artvin'de doğanın milyonlarca yılda oluşturduğu, el değişmemiş yeşilliklerle bezeli Çoruh nehri ve havzasında kurulacak 27 baraj nedeniyle yitirilecek değerler, "Çoruh artık durgun akacak" adıyla belgeleştirilliyor.

TRT Ankara Televizyonu Müdürlüğü ile Ankara Artvin Kültür ve Yardımlaşma Derneği işbirliğiyle Artvin'de çekilecek "Çoruh artık durgun akacak" adlı belgeselde, başta Yusufeli ilçesi olmak üzere sular altında kalacak olan yerler görüntülenerek kayda geçirilecek. Belgesel 2002 yılında tamamlanacak ve TRT kanallarında yayımlanacak.

TRT Ankara Televizyonu ve Ankara Artvin Kültür ve Yardımlaşma Derneği tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Çoruh ve havzası 21. yüzyılda da insan eliyle gerçekleştirilen büyük bir değişime hazırlanıyor. Çoruh ve kolları üzerinde 10'u büyük, yaklaşık 27 baraj kuruluyor. Ancak barajların yapımıyla birlikte birçok değer de yok olup gidiyor. Bu belgeselin amacı, sular altında kalacak olan yerleri gelecek kuşaklara taşımak."

Sarp'ta Açılış Günü

Sarp Sınır Kapısı'nın daha seri işletilmesi amacıyla yapılan otomasyon çalışmaları tamamlandı. Sınır kapısının otomasyon çalışmaları çerçevesinde tamamlanan yolcu salonu ve araç muayene peronlarının açılışı bugün gerçekleştirilecek. Yetkililer, Sarp Sınır Kapısı'nda yapılacak açılış törenine, Gümrük Müsteşarı Nevzat Saygıoğlu ve Artvin Valisi Selahattin Akyurt'un da katılacağını kaydettiler.

Dünya, 11/03/2002

Adalet Bakanı Gürcistan'ı Ziyaret Etti

Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk resmi bir ziyaret için Gürcistan'a gitti. Gürcistan Adalet Bakanı Roland Giligaşvili ile protokol imzalayan Türk daha sonra Şevardnadze ve Nino Burcunadze'yi ziyaret etti.

Turkish Daily News 13/03/2002

Abhazya'da 45 El Kaide Militanı Bulunuyor

Gürcistan'ın ayrımcı Abhazya bölgesinin eski Meclis Başkanı Tarvaz Naderaişvili ile yapılan bir söyleşide; Abhazya bölgesinde Vahadizu'i yaymak için 45 El Kaide militanının Abhaz ayrımcılarla birlikte çalıştığını bildirdi.

Bu arada, Rusya'da mevcut bazı çevrelerin Abhazya'nın Rusya ile birleştirilmesi gerektiği konusunda çalışmalar yaptığı bildirildi.

Turkish Daily News 17/03/2002

Türk,Gürcü Sınırında Ortak Tatbikat

Türkiye-Gürcistan sınırındaki Seyirtepe bölgesinde Türkiye-Gürcistan ortak tatbikatı başladı. Tatbikatın amacı sınırdaki kaçakçılık olaylarını önlemektir.

Turkish Daily News 20/03/2002

Abhazya'da 4 Rus Kaçırıldı

Gürcistan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da teröristler tarafından üçü sivil yetkili şahıs ve biri de asker olmak üzere 4 kişinin kaçırıldığı bildirildi.

Turkish Daily News 20/03/2002

İstanbul Kafkas Dance Company'den Özel Gösterim

İstanbul Kafkas Dance Company, 27 Nisan ve 18 Mayıs Cumartesi akşamı 20.30'da Maltepe Yayla Sanat Merkezi'nde seyircilerle buluşuyor. 1990 yılından beri yurdumuzun birçok yerinde ve yurtdışında Türkiye'yi başarıyla temsil eden İstanbul Kafkas Dance Company, diğer Kafkas dans topluluklarının aksine tüm Kafkasya'nın kültür mozaiğini ortaya koyan danslardan oluşan geniş bir repertuara sahip. 40'ı aşkın dansçıdan oluşan topluluk, 27 Nisan ve 18 Mayıs'ta 17 dans gösterisi sergileyecekler.

Dünya 21/03/2002

Ruslara Saldırı

Gürcistan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da bulunan Rus askerlerinin Anakila köyünde sivil insanlara silahla saldırdığı ve bir kişinin yaralandığı belirtildi.

Turkish Daily News 27/03/2002

Bombalamalar Gürcistan'ın Ayrımcı Bölgesinde Tansiyonu Yükseltti

Gürcistan'ın ayrımcı bölgesi Abhazya'da meydana gelen 4 adet bombalama olayında 3 kişi öldü ve 28 kişi yaralandı. Özellikle ABD askeri uzmanlarının Gürcistan ordusunu terörizme karşı eğitmek için Gürcistan'a geleceği haberinden sonra Abhazya'da terörist faaliyetleri yoğunlaştı.

Turkish Daily News 28/03/2002

Nato Gürcistan Ziyareti

Bir Gürcü üst düzey yetkilisinin bildirdiğine göre bir grup Nato uzmanı eski Sovyet Cumhuriyeti Gürcistan'ın askeri yapısının iyileştirilmesi için Tbilisi'ye iki günlük bir ziyarette bulunduğunu bildirdi.

Turkish Daily News 04/04/2002

Gürcistan Parlamento Grubu Ankara'da Abhazya'ya Yatırım Yapılmasını Önerdi

Gürcistan Parlamentosu Başkan Yardımcısı Vahtang Kolbai ve beraberindeki parlamento grubu Ankara'ya gelerek, TC. parlamentosundan Ali Iksoy ve Ahmet Tan eşliğindeki grupla görüşmeler yaptı. Görüşmelerde, Türk işadamlarının Abhazya'da yatırımlar yapmasını isteyen grup, ayrıca Türkiye'nin Gürcistan'ın toprak bütünlüğüne gösterdiği hassasiyet nedeniyle teşekkürlerini dile getirdiler.

Turkish Daily News 04/04/2002

Rus Askerlerine Ateş

Gürcistan'ın ayrımcı Abhazya bölgesinde görev yapan Rus Barış Gücü askerlerine ateş açıldığı, fakat hiçbir hasar meydana gelmediği bildirildi.

Turkish Daily News 08/04/2002

Hamlet Sözsüz Sahnelendi

Shakespeare'in ünlü Hamlet'i (olmak veya olmamak sözü söylenmeden) Newyork'ta bir Gürcü yönetmen tarafından sahnelendi. Paata Tsikurişvili tarafından sahnelenen Hamlet'te, eşi İrina'da Ophelia rolünü oynamaktadır.

Turkish Daily News 08/04/2002

Abhaz Ayrımcıları Bağımsızlık Düşlüyor

1993 yılındaki savaşı Rus silahları ve Çeçen-Rus askerleri ile kazanan Abhaz ayrımcılara Rusya pazarını açmış bulunuyor. Bağımsız Devletler Topluluğu'nun boykot kararına rağmen Rusya, Abhaz ayrımcıların ekonomisini ayakta tutmaya devam ediyor. Abhaz ayrımcılar petrol, un ve şeker gibi temel ihtiyaç maddelerini Rusya'dan alıyor ve bu ülkeye turunçgiller, kereste, balık ve şarap satışı yapmaktadırlar. Rusya'nın bu ticarete göz yummaması sonucu, Abhaz ayrımcılar ekonomilerinin geliştiğini bildiriyorlar. Ayrıca, yaz aylarından binlerce Rus turisti Abhazya'ya gitmektedir. Abhazya Dışişleri Başkanı Sergei Şamba, bağımsız olduktan sonra bizim ilk işimiz halkın ekonomik gücünü geliştirmek ve sosyal yapısını iyileştirmektir" diyerek bağımsız bir ülke olduklarını vurgulamaktadır.

Turkish Daily News 08/04/2002

"Kafkas Dörtlüsü" Toplandı

Kafkas dörtlüsü olarak nitelendirilen Rusya, Gürcüstan, Azerbaycan ve Ermenistan Güvenlik Konseyi Sekreterleri, Karadenizkıyısındaki Soçi'de bir araya geldi. Böyle bir toplantının ilk kez düzenlendiğini belirten Rus Güvenlik Konseyi Genel Sekreteri Vladimir Ruşaylo, uluslararası ve bölgesel güvenliğe yönelik tehlikeler, Kafkasya'da güvenlik için işbirliği projesi, ekonomik ve insani sorunlarda koordinasyon kurulması konularını ele alacaklarını açıkladı.

Yedinci Gündem, 06-12/04/2002

Gürcistan'da Deprem

Gürcistan'ın başkenti Tbilisi'de, Richter ölçeğine göre büyüklüğü 5 olarak tahmin edilen bir deprem meydana geldi. Rus İnterfaks haber ajansı, dün akşam saat 20.45 sıralarında meydana gelen depremin hasara yol açıp açmadığının ise bilinmediğini belirtti. Gürcü yetkililer ise depremden sonra sadece telefon hatlarının geçici olarak kesildiğini ve şu ana kadar depremin büyük bir hasara yol açtığına ilişkin kendilerine bilgi gelmediğini belirttiler.

Cumhuriyet 12/04/2002

Gürcistan Diken Üstünde

TBİLİSİ– Rusya'nın dün sabah Abhazya Cumhuriyeti'ne helikopterle asker sevk etmesi, Gürcistan-Rusya gerilimini tırmandırdı. Rus helikopterlerinin, Abhazya'nın Ajara bölgesine 100 kadar asker indirmesi üzerine, Gürcü kuvvetleri alarma geçti. Rus Dışişleri, bunun askeri operasyon olmadığını açıkladı. Abhazya'daki Rus birlikleri, Gürcü ve Abhaz savaşçıları arasındaki bölgede barış gücü olarak duruyor. Abhazya'nın güneydoğusundaki Ajara'daki starteijk Kodor geçidi, geçen ekimden beri Gürcü birliklerinin denetiminde; Gürcüler, Abhaz yetkilileriyle yaptıkları anlaşma uyarınca 10 Nisan'a dek bölgeden çekilecekti. Abhazya, 1992 ve 1993 yıllarındaki kanlı çatışmalardan bu yana özerk bölge konumunda.

Radikal 13/04/2002

Gürcistan, Rusya'nın Kuvvetlerini Geri Çektiğini Bildirdi

Şevardnazde, Rusya'nın Abhazya'da yaptığı bu son askeri operasyonun bir taciz olayı olduğunu ve eğer bu son harekette bir asker dahi orda kalsa, bütün Rus barış kuvvetlerinin Abhazya'dan gitmesi emrini verebileceğini bildirdi.

Rusya, ABD askeri uzmanlarının Gürcistan'a gelme kararından sonra, özellikle Abhazya bölgesinde olmak üzere tüm Gürcistan'da istikrarsızlık yaratmaktadır.

Turkish Daily News 15-16/04/2002

Şevardnazde, Putin'in Kendisine Gürcistan'ın Abhazya İle İlişkilerine Karışmayacağı Garantisi Verdiğini Bildirdi

Şevardnadze, Rusya Devlet Başkanı Putin'in kendisine Abhazya konusunda garanti verdiğini ve Abhazya-Gürcistan ilişkilerine karışmayacağını bildirdi.

Turkish Daily News 20/04/2002

Rusya ve Abhazya Gürcistan'ı Suçladılar

Rusya Dışişleri Bakanı Gürcistan hükümetini Abhazya'da karışıklıklar çıkarmakla suçladı. Ayrımcı Abhazya Bölgesi'nin başbakanı Anri Dzhergeniye ise Gürcistan'ın son zamanlarda çok sert tavırlar içine girdiğini açıkladı.

Turkish Daily News 22/04/2002

Kafkasya'da İstikrar Arayışı

Sezer, Aliyev ve Şevardnadze terörizmi görüşmek üzere Trabzon'da bir araya geldi. Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in Nisan 2002 başlarında Tbilisi'yi ziyareti sırasında açıklanan toplantı ile üç ülkenin terörizme karşı takınacakları tavırlar konusunda görüşmeler yapıldı.

Hürriyet, Milliyet, Sabah, Akşam,
Star, Yeni Şafak ve Zaman Gazeteleri
26/04/2002 – 20/04/2002

Sır'a Dışı Bir Pazartesi

İstanbul– 21. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin son gününde seyirci karşısına çıkacak olan en dikkat çekici film "Pazartesi Sabahı". Festivalde "Yaşam Boyu Başarı Ödülü'yle onurlandırılan Gürcü yönetmen Otar Ioseliani'nin imzasını taşıyan film, geçtiğimiz aylarda Berlin Film Festivali'nde En İyi Yönetmen ve FIPRESCI ödülleri almıştı.

Birinci sınıf bir komedi filmi olan "Pazartesi Sabahı", günlük yaşamın monotonluğundan sıkılıp mutluluğun sırlarını aramaya çıkan bir adamın hikayesini anlatıyor.

Radikal 28/04/2002

"Kuzey Kafkasya Kültür Günleri" Bugün Başlıyor

İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile İstanbul Kafkas Kültür Dernekleri ve Vakıfları'nın düzenlediği "Kuzey Kafkasya Kültür Günleri Etkinlikleri" bugün başlıyor.

17 Mayıs'a kadar sürecek etkinliğin bu akşam 19.00'da CRR'deki açılışında, sinevizyon gösterimi, Kuzey Kafkasya folklorundan örnekler sunulurken "Antik Çağlardan Günümüze Kafkas Kıyafetleri" sergisi de açılacak.

Yarın 15.00'te ise Tarık Zafer Tunaya Kültür Merkezi'nde (TZT) Birleşik Kafkasya Derneği'nin hazırladığı, Av. Sefer E. Berzeg ve M. Aydın Turan'ın konuşmacı olarak katılacakları "Kuzey Kafkasya Cumhuriyeti'nin Kuruluşu" konulu açıkoturum yapılacak. Kafkas Kültür Derneği'nin hazırladı, av. Rahmi Tuna'nın konuşmacı olarak katılacağı "Çerkes Kültürü (Khabze) konulu açıkoturum ise 14 Mayıs Salı 19.00'da TZT Kültür Merkezi'nde yapılacak.

Aynı yerde 16 Mayıs Perşembe 19.00'da Kafkas Vakfı'nın hazırladığı Adige Belgeseli'nin gösterileceği "Kuzey Kafkasyalıların sürgünü" konulu açıkoturuma av. Kazım Berzeg ve Mehdi Nüzhet Çetinbaş konuşmacı olarak katılacak.

17 Mayıs Cuma 20.00'de Muammer Karaca Tiyatrosu'nda Uzunyayla Kafkas Kültür Derneği'nin "Dolunay" adlı oyunu ve derneğin folklor ekibinin ve müzik grubunun gösterileri yer alacak.

Cumhuriyet 11/05/2002

Kafkasya'da Dolayı Tehdit

Emin Gürses

Geçen ay sonunda Trabzon'da, Azerbaycan, Gürcüstan ve Türkiye cumhurbaşkanları bölgedeki güvenlik konularını görüştüler. Kafkasya'da güvenlik konusunda en çok sıkıntıyı yaşayan Şevardandze yönetimi olduğu için, toplantıda dikkatler özellikle Şevardnadze'nin konuşmaları üzerinde yoğunlaşmıştı.

Şevardnadze konuşmasında, gelecek toplantının Tbilisi'de yapılacağını ve bu toplantıya başka ülke temsilcilerinin de katılabileceğini ifade etti. Bu açıklamanın, uzun yıllardır verdiği uğraştan sonra, Şevardnadze'nin Washington'ı askeri olarak ülkesine çekebilmeyi başarmasından sonra gelmesi yeni gelişmelere yol açacağa benzer.

Toplantıda Şevardnadze'ye, Trabzon zirvesinden Moskova'nın rahatsızlık duyduğu hatırlatılınca, Şevardnadze ciddiye almaz bir şekilde çok uzakta olduğu için duymadığını söyledi. Toplantının yapıldığı 29 Nisan günü ise bir grup ABD'li askeri uzmanın Tbilisi'ye vardığı haberi ulaştı toplantıya. Yeni bir grup ABD'li askeri danışmanın da 20 Mayıs'ta Gürcüstan'a gideceği açıklandı Gürcüstan Savunma Bakanı David Tevzaze tarafından geçen perşembe günü. Pentagon'daki görüşmesinden dönen bakan, Tbilisi Havalanı'nda 64 milyon dolarlık eğitim e teçhizat desteğinin de geleceğini açıkladı.

Rusya basınında Trabzon toplantısı, Kafkasya'da Rusya'yı dışlayan bir gelişme olarak yorumlandı çoğunluklа. Bush yönetimi, Karadeniz'den Hazar'a çıkış yolunda anahtar ülke olan Gürcüstan'a ağırlık veriyor. Bu politikanın başarılı olabilmesi için Moskova'nın kuzeyde tutulmasının zorunlu olduğunu düşünerek politikalar belirliyor. Bu politikalar eğer Moskova'yı geçmişte olduğu gibi bölgede etnik anlaşmazlıkları kullanmaya iterse, Ankara'nın Karabağ sorununu çözme çabasını zora sokabilir.

Cumhuriyet, 11/05/2002

Karadeniz Tiyatroları Trabzon'da Buluşuyor

Trabzon Devlet Tiyatroları Haluk Ongan Sahnesi'nin perdeleri, 15-23 Mayıs tarihlerinde "3. Uluslararası Karadeniz'e Kıyısı Olan Ülkeler Tiyatro Buluşması" için açılacak. 9 ülkeden tiyatro topluluklarının katıldığı buluşma, yarın Kültür Bakanı İstemihan Talay'ın katılacağı açılış töreniyle başlayacak.

Oyunun yönetmeni Vadim Dantsiger. D. Kladiashvili'nin yazdığı, Andro Enuktidze'nin yönettiği "Kurban" adlı oyun, Gürcüstan Tbilisi "Merab Kostava" Drama Tiyatrosu tarafından 20 Mayıs'ta saat 20.00'de sahnelecek.

Cumhuriyet 14/05/2002

abonet

tıkır tıkır işleyen bir abonelik

*Bütün Dünya *Adam Sanat *Adam Öykü *NPQ Türkiye *Toplumsal Tarih *İstanbul *Parşömen *New Perspectives on Turkey * Hayalet Gemi *Cogito *Defter *Kitaplık *Tiyatro...Tiyatro *Edebiyat ve Eleştiri *Teori ve Politika *Foreign Policy *Akademik Araştırmalar Dergisi *Beauty Forum *Anadolu Yaşam Gazetesi *Sanat Dünyamız *Dağıtım Kanalı *Öyküden Bir Bilet:Gidiş-Dönüş *Roza *Düşünen Siyaset *Edebiyat Gündemi *Rasyo Ekonomi *Uç *Fashion News *Üçüncü Göz *Sarı Trampet *Felsefelogos *Final ÖSS *Kuaför Magazin *Sosyal Demokrat Değişim *İnşaat Ekonomi *Final LGS *İmaj 2000 *Ütopiya *Güldiken *Mjora *Görüş *Cogito *Rüzgar *Yazın *Defter *Çveneburi *Karizma *Kafkasya Yazıları *Doğu Batı *MAD *Üçüncü Öyküler *Turkish Aviation *Kunduz Düşleri *Cosmetic Coiffeur *Liberal Düşünce *Sanat Çevresi *Yumurcak Dennis ve Gıcır *Elektronik'te Doğubank *Tüketici *Turist *4 Mevsim Turizm Aktüel *Müzik Vizyon * Parşömen * İstanbul Kültür Sanat Haritası * Toplumsal Tarih * İstanbul * NPT * Süper CD

Dilediğiniz dergiye, bir telefonla, bankaya gitmeden, form doldurmadan abonelik !
İster kredi kartıyla, ister teslim anında ödeme imkanı.
Gecikmeden, aksamadan, Aktif Dağıtım güvencesiyle, adresinize ücretsiz imzalı teslim.
Yalnız yıllık değil dilediğiniz süre için abonelik.

0212 210 0 110

Perpa Ticaret Merkezi 11. Kat B Blok No:1752 Okmeydanı/İstanbul
www.abonet.net abonet@abonet.net Faks: 0212 222 27 10

Sanayi Odası
Bilgi Merkezi

YAŞAR TEKSTİL

SAN. TİC.LTD.ŞTİ.

YURT DIŞI ve YURT İÇİ

PAZARLAR İÇİN

HER CİNS KONFEKSİYON

ÜRÜNLERİNİN

KALİTELİ ÜRETİMİNDE

HİZMETİNİZDEYİZ

Tel.: (0288) 246 19 67 - 68-69-78-79 Fax : 246 19 80
Kırklareli Yolu üzeri 7. Km. KAVAKLI / KIRKLARELİ

DEMİRKOL

ULUSLARARASI NAKLİYAT VE DIŞ TİCARET LTD. ŞTİ.

KAFKASYA HATTININ EN ÜCRA KÖŞESİNE SINIRSIZ ve GARANTİLİ TAŞIMA HİZMETİ

MERKEZ OFİS:
Tevfik Fikret Caddesi
Taç İş Merkezi No:2 Kat 1
ŞİRİNEVLER / İSTANBUL
Tel.: (0212) 442 20 22 - 442 31 28
Tel.: (0212) 442 29 52 - 442 28 98

ŞUBE AKSARAY::
Küçüklanga Caddesi
Emniyet Oto Parkı İçi No:31
AKSARAY / İSTANBUL
Tel.: (0212) 529 00 79
Tel.: (0212) 529 01 38

ŞUBE HOPA::
Hopa İş Merkezi Kat 2
No.: 91
HOPA / ARTVİN
Tel.: (0466) 351 73 80